

Nikolai Nosov

Vitea Maleev
la școală și acasă

CAPITOLUL I

Când te gândești ce repede zboară timpul! Nici nu știu când a trecut vacanța, și uite, a venit iar ziua să mă duc la școală! Cât a fost vara de lungă, n-am făcut decât să alerg pe străzi și să bat mingea. De cărți am și uitat! La drept vorbind, am mai citit eu din când în când câte ceva, dar nu cărți de școală, ci tot felul de povești și de istorioare. Pe cartea de limba rusă sau pe aritmetică nici n-am pus mâna! La limba rusă știam bine și așa, dar cu aritmetica nu mă împac și pace! Cred că nu există pe lume ceva mai îngrozitor decât să rezolvi probleme de aritmetică. A vrut Olga Nikolaevna să-mi dea niște probleme și exerciții, pentru vacanță, dar pe urmă i s-a făcut milă de mine și m-a trecut în clasa a patra și așa, fără exercițiile astea.

— Nu vreau să-ți stric vacanța, mi-a spus ea. Uite, am să te trec, dar să-mi făgăduiești că ai să înveți singur în timpul verii!

Eu, bineînțeles, i-am făgăduit, dar cum s-a încheiat anul școlar, am uitat și ce știam; și poate că nu mi-aș mai fi adus aminte de aritmetică, dacă n-ar fi venit vremea să înceapă iar școala. Mi-a fost rușine că nu m-am ținut de cuvânt, dar era prea târziu!

Gata și vacanța! Într-o bună dimineață – asta s-a întâmplat la 1 septembrie – m-am sculat mai devreme, mi-am pus cărțile în ghiozdan și am pornit spre școală. În ziua aceea, pe stradă domnea – cum se spune – o mare animație.

Toți băieții și toate fetele, și mari și mici, dăduseră năvală, ca la comandă, pe stradă și se îndreptau spre școală. Mergeau câte unul, câte doi, ba chiar și în grupuri; unii agale, ca mine, de pildă, alții zoriți, de parcă alergat să vadă un foc. Cei mai mici duceau flori în brațe, ca să-și împodobească clasa. Fetele vorbeau tare, câțiva băieți țipau și râdeau, și toată lumea era veselă. Și eu eram vesel. Mă bucuram că am să-mi văd din nou detașamentul de pionieri, pe toți pionierii din clasa noastră, și pe Volodea, instructorul de anul trecut. Mă simțeam ca un călător plecat de multă vreme într-o călătorie a și care acum, în drum spre casă, se bucură că o să-și revadă meleagurile, rudele și prietenii. Dar, la drept vorbind, prea vesel nu eram. Știam că pe Fedea Rîbkin, cel mai bun prieten al meu, cel cu care

stătusem în bancă anul trecut, n-am să-l mai văd. Plecase de curând din orașul nostru, cu părinții lui. Cine dacă ne vom mai întâlni vreodată! Mă simțeam prost și pentru că nu știam ce am să-i răspund Olgăi Nikolaevna când mă va întreba dacă am învățat sau nu la aritmetică în timpul verii. Of, și aritmetica asta! Uite, doar mi-am adus aminte de ea, și gata, m-am și întristat! Și cât mă bucuram că începe iar școala! Mi-era așa dor de școală!

Pe cer, soarele strălucea ca vara; un vânt răcoros de toamnă smulgea de pe copaci frunzele îngălbenite, care cădeau, rotindu-se încet în văzduh. Vântul le gonea apoi pe trotuare cu atâta repeziciune, încât ai fi zis că și frunzulițele se grăbesc, zorite, să ajungă mai iute undeva. Deasupra intrării școlii am văzut încă de departe o placardă uriașă, roșie, împodobită cu ghirlande de flori, pe care scria cu litere mari, albe: „Bine ați venit!” Mi-am adus aminte că și anul trecut, în prima zi de școală, și acum doi ani, și când, mic de tot, pășisem pentru prima oară pragul școlii, atârna acolo una la fel. Mi-am amintit atunci de toți anii trecuți. Mi-am adus aminte cum mai învățam în clasa întâi și cât de mult doream să creștem mai repede, ca să ajungem pionieri. Mi-am mai adus aminte de prima adunare, când am fost primiți în rândurile pionierilor, de angajamentul nostru solemn și de Asia Gheorghievna, instructoarea superioară de pionieri, care ne-a legat la gât cravatele roșii, făcând din noi, în sfârșit, adevărați pionieri leniniști!

Mi-am amintit de toate acestea și am simțit o bucurie cum simți numai atunci când ți se întâmplă ceva foarte, foarte plăcut! Am simțit că, fără să vreau, grăbesc pasul și de-abia, de-abia m-am putut stăpâni să n-o iau la fugă. Frumos mi-ar fi stat! Doar nu mai sunt un băiețel oarecare din clasa întâi, ci coșcogea elevul în clasa a patra!

Curtea școlii gema de copii. Băieții se adunaseră grupuri-grupuri, pe clase. Pe colegii mei de anul trecut i-am găsit repede. Când m-au văzut, s-au repezit spre mine cu strigăte de bucurie și au început să mă bată pe umeri și pe spate. Nici nu visam c-au să se bucure atât de sosirea mea!

— Dar Fedea Rîbkin unde e? întrebă deodată Grișa Vasiliev.

— Chiar așa! Unde e Fedea? se mirară băieții. Că doar erați nedespărțiți. Pe unde l-ai pierdut?

— Fedea nu mai vine! le-am răspuns eu. Nu mai învață la noi.

— De ce?!

— A plecat din orașul nostru, cu părinții lui.

— Cum așa?

— Foarte simplu!

— Fugi de-aici, că minți! făcu Alik Sorokin.

— Ei, na! Că altă treabă n-am!

Băieții se uitau lung la mine și zîmbeau neîncredători.

— Băieți, lipsește și Vanea Pahomov! strigă Leonea Astafiev.

— Și Serioja Bukatin! exclamă ceilalți băieți!

— Or fi plecat și ei, și noi nu știm nimic! spuse Tolea Diojkin.

Dar tocmai atunci, ca un răspuns parcă, se deschise porțița și... cine credeți că se apropie de noi? Vanea Pahomov!

— Ura! strigarăm cu toții și ne repezirăm grămadă în întâmpinarea lui.

— Lăsați-mă! țipă Vanea, încercând să scape de noi. Ce, n-ați mai văzut oameni?

Dar fiecare voia să-l bată pe umăr sau pe spate. Eu însă, din greșeală, l-am nimerit în ceafă!

— Aha, săriți la bătaie! strigă supărat Vanea, zbatându-se din rășputeri să scape din mâinile noastre.

Dar nu era chip!

Și nu știu, zău, cum s-ar fi terminat toată istoria asta, dacă nu apărea Serioja Bukatin. Când am dat cu ochii de el, l-am lăsat pe Vanea în voia soartei și am tăbărât cu toții pe Bukatin.

— Ei, băieți, acum ne-am adunat cu toții! spuse Jenea Komarov.

— Dar ce, de Fedea Rîbkin ați uitat? făcu Igor Gracev.

— Păi dacă a plecat!

— Poate că nu-i adevărat. Ce-ar fi s-o întrebăm pe Olga Nikolaevna?

— Cum vreți! Treaba voastră! Dacă voi credeți că mint... am răspuns eu, supărat.

Atunci, băieții se liniștiră și începură să povestească fiecare cum și unde și-a petrecut vacanța. Unii fuseseră în tabere de pionieri, alții cu părinții, la țară. Crescuseră cu toții și erau arși de soare. Dar cel mai negru dintre noi era Gleb Skameikin. Parcă-și pârlise fața la foc! Numai sprâncenele blonde îi mai luminau chipul!

— Unde te-ai înnegrit în halul ăsta? îl întrebă Tolea Diojkin. Te pomenești c-ai stat toată vara în tabăra de pionieri !

— Nu! La început am fost eu și-n tabără, dar pe urmă m-am dus în Crimeia.

— Cum ai nimerit acolo?

— Cum să nimeresc?! Uzina l-a trimis pe tata la o casă de odihnă și el ne-a luat și pe noi, pe mine și pe mama.

— Va să zică ai fost în Crimeia?...

— Fost!

— Și ai văzut și marea?...

— Am văzut și marea. Am văzut tot!

Băieții făcuseră cerc în jurul lui Gleb. Se uitau la el ca la cine știe ce minunăție.

— Ei, hai, povestește-ne și nouă cum e marea! De ce taci? spuse Serioja Bukatin.

— Păi... cum să fie? Marea e mare! Începu Gleb Skameikin. E atât de mare, că, dacă stai pe un țărm, nici nu vezi țărmul celălalt. De o parte e țărmul, iar de cealaltă parte nu-i nimic! Numai apă! Apă cu nemiluita, băieți! Apă și iar apă, cât vezi cu ochii! Și un soare, de mi-a luat toată pielea de pe mine!

— Minți!

— Pe cuvântul meu! La început o cam băgasem pe mânecă, dar pe urmă am văzut că sub pielea aceea mai aveam una! Ei, și acum umblu cu pielea cea nouă!

— Ia lasă pielea și vorbește-ne mai bine despre mare!

— Bine... Ce să vă spun, e uriașă! Și are atâta apă!... E, ca să zic așa, o mare de apă!

Nu se știe ce ne-ar mai fi povestit Gleb Skameikin despre mare, dacă între timp nu s-ar fi apropiat Volodea de noi.

Să fi auzit cu ce strigăte l-au întâmpinat băieții! Ne-am îngărmădit cu toții în jurul lui, care de care mai dornic să-i povestească ce făcuse în timpul verii. Îl întrebarăm dacă tot el va fi și anul ăsta instructorul nostru sau dacă o să vină altcineva.

— Da' de unde, băieți! Mă-ndur eu să vă las altuia?! O să lucrăm împreună, ca și anul trecut. Numai dacă nu v-ați plictisit cumva de mine, că atunci se schimbă povestea! răspunse Volodea, râzând.

— Să ne plictisim de dumneata? am strigat noi într-un glas. De dumneata n-o să ne plictisim niciodată! Ne simțim întotdeauna bine cu dumneata!

Volodea ne-a istorisit apoi despre călătoria pe care o făcuse în

timpul verii împreună cu alți comsomoliști, cu o barcă de cauciuc, pe apele unui râu. Apoi, după ce ne-a spus că o să ne mai vedem, a plecat la prietenii lui. Ii era și lui dor de colegi...

Nouă ne-a părut rău că a plecat și ne-ar fi părut poate și mai rău dacă tocmai în clipa aceea n-ar fi apărut Olga Nikolaevna. Nu vă mai spun ce bucurie a fost pe noi!

— Bună ziua, Olga Nikolaevna! am strigat noi în cor.

— Bună ziua, băieți, bună ziua! ne-a răspuns ea, zâmbind. Ei, ia să auzim! Cum a fost? Ați petrecut bine în timpul verii?

— Bine, Olga Nikolaevna!

— V-ați odihnit?

— Da...

— Dar nu vi s-a urât de atâta odihnă?

— Ba ni s-a urât, Olga Nikolaevna! Ne e dor de învățătură!

— Foarte bine!

— Eu, Olga Nikolaevna, de atâta odihnă, drept să vă spun, am obosit! Încă puțin, și aș fi rămas sleit de puteri! făcu Alik Sorokin.

— După câte văd, tu, Alik, nu te-ai schimbat deloc! Tot mucalit ai rămas!

— Da, Olga Nikolaevna, numai că am mai crescut puțin...

— De crescut, ce-i drept, ai crescut bine! zise Olga Nikolaevna, râzând.

— Numai mintea i-a rămas pe loc, se băgă Iura Kasatkin în vorbă și toți băieții pufniră în râs.

— Olga Nikolaevna, știți, Fedea Rîbkin nu mai învață la noi! spuse deodată Dima Balakirev.

— Știu. A plecat cu părinții lui la Moscova.

— Olga Nikolaevna, Gleb Skameikin a fost în Crimeia și a văzut marea!

— Bravo! Când o să avem compunere, Gleb o să ne scrie ceva despre mare.

— I s-a jupuit toată pielea!

— Cui?

— Lui Glebka...

— Serios?... Ei, dar despre toate acestea o să vorbim noi mai târziu. Hai, copii, aliniați-vă! Trebuie să intrăm în clasă!

La îndemnul Olgăi Nikolaevna și urmând pilda celorlalți băieți, ne-am aliniat frumos.

N-a trecut mult și în pragul școlii a apărut Igor Alexandrovici, directorul nostru, care ne-a felicitat cu prilejul începerii noului an școlar și ne-a urat tuturor succes la învățătură. Apoi fiecare diriginte și-a luat elevii și i-a dus în clasă. Întâi au intrat cei mici, din clasa întâi; pe urmă cei dintr-a doua, apoi băieții dintr-a treia și, în sfârșit, noi, iar după noi, cei mai mari.

După ce ne-am văzut în clasă, ne-am gândit că ar fi bine să ne așezăm tot așa cum am stat anul trecut. Toate bune, numai că eu m-am pomenit singur în bancă! Și lucru curios, tuturorora ni s-a părut clasa mai mică, mult mai mică decât cea de anul trecut!

— Ba nu, copii, e la fel. E tot atât de lată și tot atât de lungă, ne lămurii Olga Nikolaevna. Altceva s-a întâmplat: în timpul verii ați crescut și de aceea fiecăruia i se pare acum clasa mai mică.

Olga Nikolaevna avea dreptate. Cum a sunat de recreație, m-am dus dinadins în clasa a treia. Era la fel dar știți, la fel ca a patra!

La prima oră, Olga Nikolaevna ne-a spus că în clasa a patra o să avem mult mai mult de învățat. În afara materiilor de anul trecut – limba rusă, aritmetica și ce mai aveam – o să mai facem geografie, istorie și științele naturii. De aceea, ne-a spus ea, trebuie să ne apucăm serios de învățătură chiar de la începutul anului școlar.

După ce am copiat orarul, Olga Nikolaevna ne-a anunțat că trebuie să ne alegem un responsabil și un ajutor de responsabil.

— Să fie Gleb Skameikin responsabilul clasei! Gleb Skameikin! Începură să strige băieții.

Olga Nikolaevna se supără:

— Liniște! Ce-i gălăgia asta?! Nu știți cum se fac alegerile? Cine are ceva de spus să ridice mâna!

Atunci ne-am potolit și, în liniște, l-am ales responsabil pe Gleb Skameikin, și ajutor pe Șura Malikov.

La ora a doua, Olga Nikolaevna ne-a spus că, la început, o să repetăm tot ce am învățat anul trecut, ca să vadă și ea cine și ce a uitat peste vară. Zis și făcut. Partea proastă e că s-a văzut cu acest prilej că eu uitasem până și tabla înmulțirii! Adică, nu toată, firește. Doar sfârșitul. Până la șapte ori șapte, patruzeci și nouă, mai țineam eu minte, dar mai departe...

— Ei, Maleev, Maleev! mă dojeni Olga Nikolaevna. Se vede de la o poștă că n-ai pus mâna pe carte cât a fost vacanța de lungă!

Maleev e numele meu de familie, și Olga Nikolaevna, ori de câte ori se supără pe mine, numai așa îmi spune. Altfel, îmi spune Vitea, ca toată lumea.

Am băgat de seamă un lucru: nu știu de ce, dar la începutul anului îți vine mai greu să înveți. Orele ți se par mai lungi, ca și cum dinadins le-ar fi făcut cineva să țină mai mult. Uite, eu, de pildă, dacă aș fi mai mare peste școli, aș face în așa fel ca școala să nu înceapă dintr-o dată, ci treptat! Să aibă timp copiii să se dezvețe încetul cu încetul de joacă și de hoinăreală și să se obișnuiască puțin câte puțin cu lecțiile. De pildă, așa: în prima săptămână să fie numai câte o oră de școală: în a doua săptămână, câte două, în a treia, câte trei și așa mai departe. Sau: în prima săptămână să fie numai lecții ușoare, gimnastica, de exemplu; în a doua: gimnastica și muzica; în a treia: gimnastica, muzica și limba rusă, și tot așa, până ajungem la aritmetică. Poate vă închipuiți că sunt un leneș și că nu-mi place să învăț! Nu-i adevărat! Mie îmi place foarte mult să învăț, numai că mi-e foarte greu să mă apuc așa, dintr-o dată, de carte! Săptămâni de zile n-am făcut decât să mă plimb, și-apoi deodată, hop! apucă-te, băiete, de învățătură!

Ora a treia am avut geografia. Și eu care credeam că geografia e cine știe ce obiect greu! Ca aritmetica, de pildă. Da' de unde! E foarte ușor! Geografia este știința despre pământul pe care trăim noi, despre munți și nuri, mări și oceane. Până acum îmi închipuisem că pământul nostru e drept și întins ca o foaie de clătită. Olga Nikolaevna ne-a spus însă că nu e întins, ci rotund. Rotund ca un glob! Mai auzisem eu așa ceva, dar am crezut că e cine știe ce poveste sau născocire. Acum însă se știe sigur că asta nu-i poveste. S-a stabilit că pământul nostru este un glob mare, mare de tot, și că oamenii trăiesc peste tot, de jur împrejurul lui. Pământul atrage spre el oamenii și animalele și tot ce se află pe pământ, și iată de ce vietățile care trăiesc dedesubtul nostru nu cad niciodată! Mai e ceva foarte ciudat: cei care trăiesc dedesubt merg cu picioarele în sus, adică cu capul în jos, numai că ei nu bagă de seamă asta și-și închipuie că merg așa cum trebuie; pentru că, nu-i așa, dacă lasă capul în jos și se uită la picioare, văd pământul pe care stau, iar dacă înalță capul, văd cerul. De aceea li se pare că și ei merg cum trebuie!

În timpul orei de geografie am fost destul de vesel, iar la ultima lecție s-a petrecut ceva foarte interesant. Sunase de intrare și Olga

Nikolaevna se suise din nou la catedră, când, deodată, se deschide ușa și în prag apare un elev necunoscut. Rămâne o clipă nehotărât, lângă ușă, apoi se uită la Olga Nikolaevna și-i spune:

— Bună ziua!

— Bună ziua, băiete! îi răspunde Olga Nikolaevna. Ce vrei?

— Nimic.

— Atunci ce cauți aici, dacă nu vrei nimic?

— Am venit așa...

— Nu prea înțeleg...

— Am venit să învăț. Aici e clasa a patra, nu-i așa?

— Aici.

— Atunci e bine, că eu clasa a patra o căutam!

— Ești un elev nou?

— Da.

Atunci Olga Nikolaevna aruncă o privire în catalog:

— Te numești cumva Șișkin?

— Da. Șișkin, Kostea Șișkin.

— Spune-mi, Kostea Șișkin, de ce ai venit atât de târziu? Tu nu știi că la școală se vine de dimineață?

— Am venit de dimineață, numai că am întârziat la prima oră.

— Cum la prima oră? Acum e ora a patra! Pe unde ai hoinărit atâtea ceasuri?

— Am fost dincolo... Într-a cincea!

— Ce-ai căutat acolo?

— Păi, să vedeți... Când ara ajuns la școală, am auzit că sună și, am văzut niște băieți care dădeau năvală în clasă... Ce era să fac? M-am luat după ei. Numai că nimerisem în clasa a cincea. În recreație, băieții m-au întrebat: „Ești, nou ?” „Nou”, zic. Nu mi-au mai spus nimic altceva și de-abia la lecția următoare mi-am dat seama că nu nimerisem în clasa mea! Asta e tot...

— Stai jos și pe viitor să faci bine să nu mai rătăcești prin alte clase! i-a spus Olga Nikolaevna.

Șișkin se apropie de banca mea, unde era un loc liber, și se așează lângă mine. Cât a ținut lecția, băieții au tras cu coada ochiului la el, râzând pe înfundate. Dar Șișkin nici nu s-a sinchisit de ei. A stat liniștit, de parcă nu i s-ar fi întâmplat nimic. Era cărn și buza de jos îi ieșea puțin înainte. Poate că de asta mi s-a părut cam disprețuitor. Parcă se mândrea de ceva.

După lecție, băieții se adună grămadă în jurul lui.

— Cum de-ai nimerit în clasa a cincea? Ce, profesoara n-a strigat catalogul? Îl întrebă Slava Vedeornikov.

— L-o fi strigat când a început prima oră... numai că eu am venit la a doua...

— Și cum de n-a băgat de seamă că la lecția a doua răsărise un elev nou în clasă?

— La lecția a doua a venit un alt profesor, îi răspunse Șișkin. Acolo nu e ca la noi, într-a patra. Acolo la fiecare lecție vine alt profesor. Până ajung profesorii să-și cunoască elevii, se mai întâmplă câte o încurcătură...

— Numai cu tine s-a întâmplat. De obicei nu se întâmplă nici o încurcătură, făcu Gleb Skameikin. Fiecare trebuie să știe în ce clasă să intre!

— Bine, dar eu sunt nou! spuse Șișkin.

— Și ce-i dacă ești nou? N-aveai decât să nu întârzie! Și-apoi, ce, tu n-ai gură? N-ai putut să întrebi?

— Când era să mai întreb? Am văzut băieții fugind și m-am luat și eu după ei.

— Dar dacă nimereai în clasa a zecea?

— Nu, într-a zecea n-aș fi nimerit eu. Mi-aș fi dat îndată seama că am greșit, fiindcă acolo băieții sunt mai mari! a răspuns Șișkin, zâmbind.

Dar eu n-am mai stat să-i ascult. Mi-am luat cărțile și am plecat. Pe sală m-am întâlnit cu Olga Nikolaevna.

— Ei, spune-mi, Vitea, ce ai de gând anul ăsta? mă întrebă ea. Știi, dragul meu, a venit vremea să te-apuci serios de învățătură, mai ales la aritmetică! Tu, cu aritmetica, stai prost încă de anul trecut. E rușinos să nu știi tabla înmulțirii!... Tabla înmulțirii se învață în clasa a doua!

— Dar o știi! Numai sfârșitul l-am uitat!

— Tabla înmulțirii trebuie s-o știi ca pe apă, de la un cap la altul! Fără asta n-ai să poți învăța în clasa a patra. Până mâine să faci bine s-o înveți, că am să te-ascult, să știi!

CAPITOLUL II

Nu știu, zău, de ce s-or fi crezând fetele atât de deștepte! De când a intrat în clasa a treia, Lika, sora mea mai mică, și-a luat nasul la purtare și nu mă mai ascultă deloc! Parcă n-aș fi fratele ei mai mare și parcă n-aș avea nici o autoritate asupra ei! De câte ori i-am spus să nu se apuce de lecții cum vine de la școală! Ce poate fi mai nesănătos?! În timpul orelor de școală, creierul obosește. Lasă-l întâi o oră și jumătate, două, să se odihnească, și numai după aceea apucă-te de învăță! Dar Lika, ți-ai găsit! Poți s-o bați la cap cât vrei... nu ascultă, și pace!

Așa și azi. Ajung eu acasă și, când colo, ce să vezi: dumneaei, care sosise înaintea mea, își și întinsese cărțile pe masă și învăța de zor!

Îi spun:

— Ce faci, fetițo? Nu știi că după școală trebuie să lași creierul să se odihnească?

— Știu! zice ea. Dar mie îmi place mai mult așa!... Îmi fac lecțiile acum și după aceea sunt liberă. Mă duc la plimbare, mă joc sau, mă rog, fac ce vreau!

— Vai, proastă mai ești! zic eu. Și de câte ori nu ți-am spus anul trecut! Dar, de, dacă nu vrei s-ascuți de fratele tău mai mare! O să crești, dar tot proastă o să rămâi! Abia atunci ai să-ți dai tu seama!

— Ce să fac? îmi răspunde ea. Știi că n-am răbdare până nu termin tot ce am de făcut!

— Parcă mai târziu nu puteai să-ți faci lecțiile! i-am răspuns eu. Omul trebuie să știe să se stăpânească puțin!

— Ba nu. Mai bine le fac acum, ca să scap de grijă, că noi avem lecții ușoare. Nu ca ale voastre de a patra!

— Da! zic eu. Așa e. La noi e altfel. Ehe! Ai să dai tu de dracu' la anul!

— Ce lecții v-a dat azi? mă întreabă ea.

— Asta nu-i de nasul tău, i-am răspuns. Chiar dacă ți-aș spune, tot n-ai înțelege!

Doar nu era să-i mărturisesc că mi-a dat să repet tabla înmul-

țirii! Asta se învață în clasa a doua!

Cum mă hotărâsem s-o iau de la început serios cu învățătura, m-am apucat să repet tabla înmulțirii! Am repetat-o în gând, bineînțeles. Frumos mi-ar fi stat să mă audă soră-mea! Noroc că Lika și-a terminat repede lecțiile și a zbughit-o afară, să se joace cu prietenele ei. Atunci m-am apucat să învăț tabla înmulțirii așa cum trebuie, cu glas tare. Acum, și noaptea dacă m-ai scula și m-ai întreba cât fac șapte ori șapte sau opt ori nouă, aș răspunde fără să mai stau pe gânduri.

A doua zi, Olga Nikolaevna m-a ascultat la aritmetică. Voia să vadă dacă știu.

— Uite, vezi! mi-a spus ea. Când vrei, poți să înveți cum trebuie! Știam eu că ești băiat silitor!

Toate ar fi fost bune, dacă Olga Nikolaevna m-ar fi ascultat numai tabla înmulțirii! Dar ea a vrut să-i mai rezolv și o problemă, și aici, firește, m-am poticnit!

Am ieșit la tablă și Olga Nikolaevna mi-a dictat o problemă cu niște tâmplari care construiesc o casă. Am scris cu creta, pe tablă, enunțul problemei și am început să mă gândesc. Firește, asta e numai un fel de a spune. Problema se nimerise atât de grea, că, oricât m-aș fi gândit, tot n-aș fi rezolvat-o!

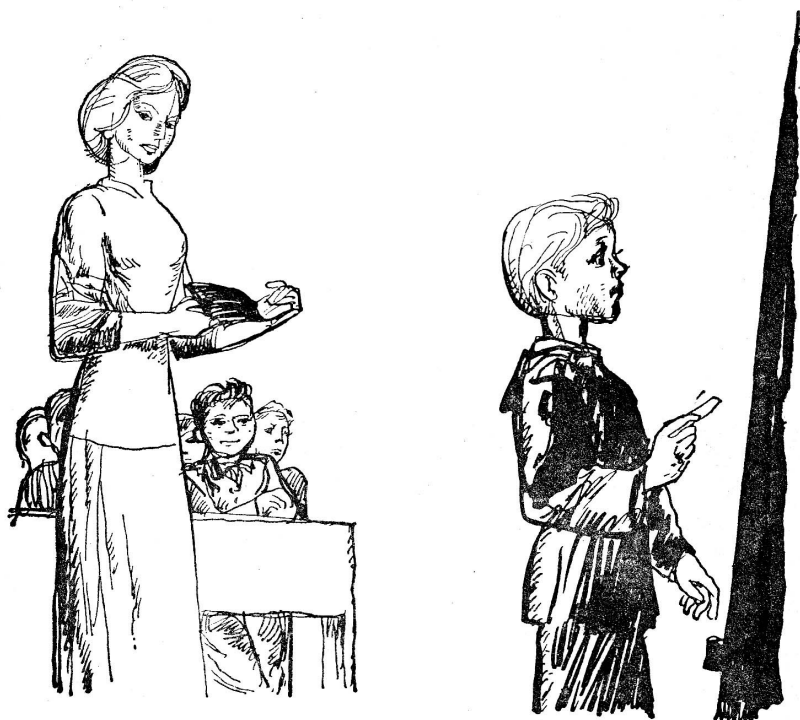
M-am încruntat eu; ca să creadă Olga Nikolaevna că mă gândesc, dar, la drept vorbind, trăgeam cu coada ochiului la băieți, doar doar mi-or sufla! Numai că, dacă te-a scos la tablă, e greu să-ți sufle cineva din bancă. Băieții, ce să facă? Tăceau!

— Ei, cum rezolvi problema asta? mă întrebă Olga Nikolaevna. Care e prima întrebare?

Eu m-am încruntat și mai tare și, întorcându-mă jumătate spre clasă, am început să fac semn cu ochiul. Băieții au priceput atunci că stau prost și au început să-mi sufle.

Linște, copii! Nu-i suflați! Lăsați că-l ajut eu dacă e nevoie, spuse Olga Nikolaevna și, începând să-mi explice problema, îmi arată cum trebuie rezolvată prima întrebare. Eu, cu toate că n-am înțeles nimic, am pus mâna pe cretă și am rezolvat-o!

Bine! făcu Olga Nikolaevna. Să vedem acum care e a doua întrebare.

Iar m-am făcut că stau pe gânduri, și iar le-am făcut băieților cu ochiul. Atunci, ei s-au pus iar pe suflat!

— Liniște! Aud tot. Mai rău îl zăpăciți! se supără Olga Nikolaevna.

Apoi începu să-mi explice a doua întrebare.

Și uite așa, târâș-răpiș, mai cu ajutorul Olgăi Nikolaevna, mai cu suflatul băieților, am izbutit s-o scot la capăt!

— Spune-mi, Vitea, acum ai înțeles cum se rezolvă astfel de probleme? mă întrebă la sfârșit Olga Nikolaevna.

— Da! i-am răspuns eu.

Bineînțeles că nu pricepusem o iotă, dar mi-a fost rușine să recunosc că sunt un tont. Mi-era și frică să nu-mi pună o notă proastă dacă mărturiseam că n-am înțeles. Așa că m-am dus frumușel la locul meu și am început să copiez problema în caiet, hotărât să mă gândesc

la ea, cum trebuie, acasă.

După lecție le-am spus băieților:

— Suflați și voi ca proștii! Țipați de răsună clasa! Așa se suflă? Să audă și Olga Nikolaevna?

— Păi, dacă erai la tablă, cum naiba să-ți suflăm? Îmi răspunse Vasea Erohin. Dacă te-ar fi întrebat din bancă...

— Ce bancă? Eu așa știu: când sufli, să nu te-audă nimeni!

— La început ți-am suflat încet, dar ai stat ca prostu' și n-ai auzit nimic!

— Ba eu cred că mi-ai suflat în gând, zic.

Poftim! Nici tare nu-i bine, dar nici încet! Nu mai știe omul cum să-ți intre în voie!

— Nu trebuia să-i suflî deloc! se amestecă în vorbă Vanea Pahomov. Trebuia să judece singur, nu să stea și să tragă cu urechea la cei din bancă !

— Ce era să-mi bat capul degeaba? Nu-i totuna? Și dacă judec, și dacă nu judec, eu la aritmetică tot nu pricep nimic!

— De-aia nu pricepi, fiindcă nu vrei să judeci, se băgă și Gleb Skameikin în vorbă. Te bizui pe suflat și, gata, nu mai înveți nimic. Uite, eu, unul, n-am să mai suflu nimănu. Să se termine odată cu obiceiul ăsta! Suflatul nu face decât să strice!

— Lasă, n-avea grijă, că și fără tine or să se găsească destui care să-mi sufle, zic eu.

— O fi! Dar eu tot am să lupt împotriva suflatului, spuse Gleb.

— Ei, sfârșește, nu mai face pe grozavul! i-am răspuns eu.

— Ce înseamnă că fac pe grozavul? Sunt doar responsabilul clasei! Și află de la mine că am să desființez suflatul!

— Ia te uită la el ce și-a luat-o în cap! zic eu. Și ce-i dacă te-au ales responsabil? Azi ești tu, mâine eu...

— Bine. Când o să fii tu, n-ai decât să faci cum te-o tăia capul, dar, până una-alta, n-ai fost ales.

S-au mai băgat și alți băieți în vorbă și am discutat multă vreme dacă trebuie sau nu să se sufle. N-am ajuns însă la nici un rezultat, pentru că între timp a venit în goană Dima Balakirev, care aflase că în timpul verii băieții mai mari amenajaseră, pe maidanul din spatele școlii, un teren de fotbal. Când am auzit asta, ne-am pus în gând să ne ducem după-amiază acolo ca să jucăm.

Zis și făcut! După-masă ne-am adunat pe terenul de fotbal și

ne-am împărțit în două echipe. Doar hotărâsem să fie un meci după toate regulile. Numai că din echipa noastră nimeni nu voia să stea în poartă! Care mai de care voia să alerge pe teren și să marcheze goluri. Băieții spuneau să fiu eu portar, numai că eu voiam să fiu centru înaintaș sau, cel puțin, mijlocaș. Bine că a vrut Șișkin să fie portar! Și-a scos haina, s-a postat în poartă și... gata! Jocul a început.

La început au dominat adversarii noștri. Ne atacau tot timpul și toată echipa noastră juca în apărare. Adică alergam cu toții anapoda pe teren și ne împiedicam unii de alții. Noroc că Șișkin e un portar grozav. Sare ca o pisică, mai bine zis ca o panteră; n-a lăsat nici un balon să intre în poarta noastră. Până la urmă am izbutit să punem stăpânire pe balon și l-am dus până spre poarta echipei adverse. Unul dintre noi a tras la poartă. Gol! Scorul era 1:0 pentru noi! Nu vă mai spun ce bucurie pe noi! Încurajați, am început să conducem jocul și, după scurt timp, am izbutit să mai marcăm un gol. Scorul era acum 2:0 pentru noi! După aceea însă, nu se știe de ce, jocul s-a deplasat din nou în jumătatea noastră de teren. Eram iarăși dominați. Nici vorbă să scăpăm de presiunea la poartă! Șișkin, văzând cât de gravă e situația, a pus mâna pe minge și... fuga cu ea spre poarta adversarilor. Ajuns în dreptul porții, a pus mingea jos și se pregătea tocmai să tragă când... i-a suflat-o Igor Gracev! Igor a pasat-o lui Slava Vedeornikov, Slava Vedeornikov lui Vanea Pahomov și, până să ne venim noi în fire, balonul a și intrat în poarta noastră! Scorul era de astă dată 2 :1. Șișkin s-a îndreptat în goana mare spre poarta noastră, dar, până să ajungă el acolo, am mai încasat un gol, și gata egalarea: 2:2! Noi, furioși, am tăbărât pe Șișkin, pentru că-și părăsise postul, iar el căuta să se justifice și făgăduia că, de acum încolo, o să joace după toate regulile. Numai că făgăduiala a fost vorbă în vânt.

Când îl căutai, ieșea din poartă, și nu știu cum se nimerea, că tocmai atunci marcau și adversarii noștri. Jocul a ținut până seara târziu. Noi ara băgat șaisprezece goluri și am încasat douăzeci și unu. Am mai fi jucat noi, dar se făcuse atât de întuneric, că nu mai vedeam mingea, așa că a trebuit să ne ducem fiecare la casele noastre. Pe drum, băieții spuneau că am pierdut din cauza lui Șișkin, care, de neastâmpărat ce era, lăsase poarta fără apărare.

— Tu, Șișkin, ești un portar bun, îi spuse Iura Kasatkin. Dacă ai sta liniștit la locul tău, în poartă, echipa noastră ar fi de neînving.

— Nu-mi place să stau liniștit, îi răspunse Șișkin. Uite, de-aia

îmi place mie baschetul. La baschet aleargă toată lumea pe teren. Nu există nici un fel de portar. Unde mai pui că toți jucătorii au dreptul să ia mingea cu mâna. Ce-ar fi să organizăm și noi o echipă de baschet?

Și Kosteia se apucă să ne explice cum e baschetul. Dacă ar fi să crezi ce spune, jocul ăsta trebuie să fie tot atât de frumos ca și fotbalul!

— Bine. Să vorbim cu profesorul nostru de educație fizică, spuse Iura. Poate că ne-ajută el să facem un teren de baschet.

În dreptul grădiniței, când să cotim pe strada noastră, Șișkin se opri deodată și strigă:

— Aoleo! Mi-am uitat haina pe terenul de fotbal! și o luă la goană înapoi.

Ce băiat ciudat mai e și Kosteia ăsta! Când îl cauți, i se întâmplă câte ceva! Ciudați oameni mai sunt pe lumea asta!

Am ajuns acasă la nouă. Mama m-a certat că m-am întors la ora asta, dar eu i-am răspuns că nu-i chiar atât de târziu, fiindcă e toamnă și toamna se întunecă întotdeauna mai devreme decât vara. Dacă ar fi fost vară, n-ar fi zis nimeni că e târziu, fiindcă vara zilele sunt mai lungi. La ora asta ar mai fi fost lumină și s-ar fi părut că e încă devreme!

Dar ea mi-a spus atunci că așa sunt eu, meșter mare la răspunsuri, și m-a trimis să-mi fac lecțiile. Eu, bineînțeles, m-am apucat pe dată de învățat. Adică, la drept vorbind, nu m-am apucat chiar atunci. Eram atât de obosit după meci! Trebuia, nu-i așa, să mă odihnesc puțin!

— Ce-i cu tine? De ce nu-ți faci lecțiile? m-a întrebat Lika. Ce mai aștepți? Doar creierul tău s-a tot odihnit până acum!

— Ia mai lasă-mă în pace! Știu eu cât îi trebuie creierului meu ca să se odihnească! i-am tăiat-o eu.

După asta, nu-i așa, nu mai puteam să mă apuc îndată de lecții! Frumos mi-ar fi stat! Să-și închipuie că din cauza ei mi le făceam... M-am prefăcut că mă mai odihnesc puțin și m-am apucat să-i istorisesc ce gură-cască e Șișkin și cum și-a uitat haina pe terenul de fotbal. N-a trecut mult și s-a întors și tata de la lucru și ne-a povestit că uzina lor a primit o comandă de mașini noi pentru hidrocentrala de la Kuibîșev. Cum era să-mi mai fac lecțiile? Mă interesa grozav să știu ce spunea tata!

Tata e modelier la o turnătorie de oțel. Face modele. Cred că nimeni nu știe ce sunt astea, dar eu știu. Uite, dacă vrei să torni o piesă de oțel pentru vreo mașină, trebuie să faci întâi una de lemn. Piesa asta se numește model. Ce rost are modelul? Stați să vă spun: modelul se ia și se pune într-o ramă, adică într-un fel de lădiță de fier, fără fund însă. După ce ai pus modelul în lădiță, o umpli cu pământ. Când scoți modelul, rămâne în pământ o adâncitură, adică un fel de tipar care are tocmai forma piesei. În adâncitura asta torni apoi metalul topit. Metalul se răcește și astfel obții o piesă la fel ca modelul. Ori de câte ori uzina are câte o comandă nouă, inginerii fac schițe, după care modelierii fac modele. Nu e ușor să fii modelier! Trebuie să fii în primul rând foarte deștept, pentru că trebuie să înțelegi dintr-o simplă schiță ce model să faci. Și dacă modelul iese prost, cum să torni piese după el? Tata e însă foarte priceput. A inventat și un ferăstrău electric, care taie tot felul de piese mici din lemn. Acum tata lucrează la un dispozitiv de finisare a modelelor din lemn. În prezent, modelele se finisează cu mâna, dar când tata o să facă dispozitivul acela, toți modelierii or să lucreze cu el. Tata, cum vine de la lucru, se odihnește puțin și se apucă de schițele dispozitivului său, sau de citit. Vrea să afle din cărți cum să înceapă mai bine, pentru că, vedeți voi, nu-i ușor să inventezi un asemenea dispozitiv!

După cină, tata a-nceput să lucreze la schițele lui, iar eu m-am apucat de lecții. Am învățat întâi la geografie. E cea mai ușoară materie. După geografie am luat limba rusă. La limba rusă aveam un exercițiu de copiat și de subliniat rădăcinile, prefixele și sufixele. Rădăcinele cu o linie, prefixele cu două și sufixele cu trei. Apoi am învățat la engleză și abia la urmă de tot la aritmetică. Aveam o problemă atât de grea, că nu mai știam cum s-o scot la capăt. Un ceas am tot holbat ochii în carte și mi-am stors creierii, dar degeaba! Unde mai pui că mi se făcuse un somn, mamă-măiculiță! Mă usturau ochii, de parcă mi-ar fi aruncat cineva un pumn de nisip în ei. Zău așa!

— Ajunge! a spus mama. E timpul să te culci. Nu vezi că ți se închid ochii?

— Da' ce, să mă duc mâine la școală cu problema nerezolvată? i-am răspuns eu.

— N-aveai decât să-ți faci lecțiile ziua. De ce să stai noaptea? Asta nu mai e învățătură! Ce mai înțelegi când ești în halul ăsta de oboseală?

— Lasă-l! zice tata. Să se-nvețe minte. Altă dată să știe că lecțiile nu se fac noaptea!

Am stat, ce era să fac? Și de atâtea ori am citit problema, că literele au început să-mi joace în fața ochilor. Se clătinau, se aplecau și se piteau una după alta, de parcă s-ar fi jucat de-a v-ați ascunselea cu mine! M-am frecat la ochi și m-am apucat iar de citit, dar literele nu se mai potoleau. Au început chiar să țopăie, de parcă ar fi sărit capra!

— Ei? Ce-i cu tine? Nu merge, nu-i așa? mă întrebă mama.

— Nu! Dacă ne-a dat o problemă atât de încurcată!...

— Nu există probleme încurcate. Dar există pe lumea asta școlari leneși!

Mama îmi luă cartea din mână, citi problema și începu să-mi explice. Dar, degeaba, nu pricepeam nimic și pace!

— Cum vine asta? Nu vi s-a explicat la școală cum se rezolvă problemele astea? m-a întrebat tata.

— Nu, nu ne-a explicat!

— M-aș mira! Când eram eu școlar, învățătoarea ne explica întotdeauna întâi în clasă, și abia după aceea ne dădea lecția pentru acasă!

— O fi fost așa pe vremea ta, am zis eu. Numai că nouă Olga Nikolaevna nu ne explică nimic! Nu știe decât să ne-asculte!

— Nu înțeleg atunci cum puteți învăța!...

— Uite-așa învățăm...

— Și ce v-a spus Olga Nikolaevna în clasă?

— Nu ne-a spus nimic. Am rezolvat o problemă la tablă și atâta tot!

— Ia să văd eu problema aia!

Am deschis caietul la pagina unde o copiasem.

— Ei, vezi? Și mai ai nas să-ți ponegrești învățătoarea! exclamă tata. Problema asta e la fel cu ailaltă. Va să zică învățătoarea v-a explicat cum se rezolvă acest fel de probleme!

— Unde? am sărit eu. Care? În aia e vorba de niște tâmplari care au construit o casă, și în astălaltă e vorba de niște tinichigii care au făcut niște căldări.

— Vai de capul tău! exclamă tata. În problema de la școală trebuia să afli în câte zile vor construi douăzeci și cinci de tâmplari opt case, iar în astălaltă, în câte zile vor face șase tinichigii treizeci și

șase de căldări! Amândouă problemele se rezolvă la fel!

Și tata a început să-mi explice cum să rezolv problema, dar în capul meu era o harababură, că nu mai înțelegeam nimic!

— Tare nepriceput mai ești! se supără tata până la urmă. Cum de poate fi cineva atât de greu de cap?!

Adevărul e că tata nu știe să explice. Mama zice că el n-are talent pedagogic. Adică vrea să spună că nu e bun de învățător. Prima jumătate de ceas explică liniștit, dar după aceea începe să se enerveze. Și când începe să se enerveze, nu mai înțeleg nimic! Stau pe scaun și mă uit ca prostul la el!

— Ce nu pricepi, frate? zice tata. E simplu ca bună ziua! Când a văzut că nu poate explica cu cuvinte, tata a luat o foaie de hârtie și a început să scrie. Fii atent! îmi spune. E atât de limpede... Uite, asta e prima întrebare, nu-i așa?

A scris la repezeală întrebarea pe hârtie și, cât ai clipi, a rezolvat-o!

— Ai priceput?

La drept vorbind, de priceput nu pricepusem nimic, dar nu mai puteam de somn și i-am spus:

— Am priceput!

— În sfârșit! s-a bucurat tata. Dacă știi să judeci, înțelegi totul! Apoi tata mi-a rezolvat pe hârtie și a doua întrebare:

— Ai înțeles?

— Înțeles! zic eu.

— Spune-mi, că dacă n-ai înțeles îți mai explic o dată!

— Ba nu, am înțeles, am înțeles!

Până la urmă, tata a rezolvat și ultima chestiune. Am copiat atunci problema pe curat și am pus caietul la locul lui, în ghiozdan.

— Gata! Acum poți să te plimbi! își bătu joc Lika de mine.

— Lasă, lasă, că stăm noi de vorbă mâine! am mormăit eu și m-am dus la culcare.

CAPITOLUL III

În timpul verii, școala noastră a fost renovată. Clasele au fost zugrăvite și-ți era mai mare dragul să te uiți la pereții albi și curați, fără nici o pată cât de mică! Totul părea nou și neatins. Și ce bine e să înveți într-o clasă ca asta! Parcă e mai luminoasă, mai mare. Te simți chiar, cum să spun, mai vesel...

Numai că a doua zi, cum am intrat în clasă, ce să vezi? Dese-nase cineva pe perete, chiar lângă tablă, un marinar! Un marinar mic, cu tricou vârgat și cu pantaloni largi, care-i fluturau în vânt! Pe cap avea o beretă și în gură ținea o lulea din care ieșeau rotocoale de fum ca dintr-un coș de vapor! Micul nostru marinar avea o mutră atât de șmecheră, că nu te puteai uita la el fără să nu te pufnească râsul!

— L-a făcut Igor Gracev! Îmi șopti Vasea Erohin. Da' vezi, să nu suflă o vorbă!

— De ce să suflu? zic eu.

Băieții ședeau în bănci, se uitau la micul marinar, râdeau și făceau fel de fel de glume:

— Să știți că marinarul ăsta o să învețe cu noi! Strașnic!

Tocmai când să sune de intrare, dă buzna Șișkin în clasă.

— Ai văzut marinarul? îl întreb eu și-i arăt peretele. Șișkin aruncă o privire spre desen.

— Igor Gracev l-a desenat! Îi spun eu. Numai vezi, ia seama, să nu suflă nimic!

— Bine, n-avea grijă! Ți-ai făcut exercițiul la rusă?

— Sigur! Îi răspund eu. Ce, credeai că am să vin la școală cu lecțiile nefăcute?

— Eu nu l-am făcut! N-am știut cum să-l fac! Dă-mi-l să-l copiez!

— Când să-l mai copiezi, că acum începe lecția! zic eu.

— Nu-i nimic. Îl copiez în timpul orei!

Ce era să fac? I-am dat caietul și el a început să copieze.

— Ascultă, Vitea, mă întrebă el, de ce ai subliniat cu o singură linie prefixul în cuvântul „iubitor”? Cu o linie trebuia subliniată rădăcina!

— Mă, da' deștept mai ești! zic eu. Păi asta e rădăcina!

— Ce vorbești?! Ce, rădăcina e la începutul cuvântului?

Atunci unde se pune, după tine, prefixul?

— Cuvântul ăsta nu are prefix.

— Cum, există și cuvinte fără prefix?

— Firește că există!

— De-aia mi-am bătut eu capul degeaba ieri! Prefix avea, rădăcină avea, dar terminația, nicăieri!

— Halal de tine! zic eu. Asta am învățat-o încă din clasa a treia.

— Nu mai țineam minte! Și zici că așa trebuie făcut exercițiul ăsta? Bine, așa am să-l copiez!

Am vrut să-i explic ce este rădăcina, prefixul și terminația, dar între timp a sunat și a intrat Olga Nikolaevna în clasă. Cum a intrat, a dat cu ochii de marinarul de pe perete și s-a încruntat.

— Ce mai e și asta? ne întrebă ea, uitându-se la noi. Cine a desenat bazaconia asta pe perete?

Băieții tăceau chitic.

— Cel care a mângălit peretele să se ridice și să-și recunoască greșeala! spuse Olga Nikolaevna.

Dar nimeni n-a scos o vorbă, nimeni nu s-a ridicat și nimeni n-a mărturisit. Olga Nikolaevna s-a uitat atunci și mai încruntată la noi:

— Ascultați, băieți, voi nu știți că trebuie să păstrați curățenia? Ce-ar fi dacă fiecare s-ar apuca să mîzgălească pereții? Cred că nu v-ar plăcea să stați într-o casă murdară. Sau, mai știi, poate că v-ar plăcea?!...

— Nu, nu! răsunară ici-colo câteva glasuri nehotărâte.

— Atunci cine a făcut asta? Nimic! Toată lumea tăcea!

— Gleb Skameikin, tu ești responsabilul clasei și trebuie să știi cine e vinovatul!

— Nu știu, Olga Nikolaevna. Când am venit eu, marinarul era desenat!

— Ciudat! făcu Olga Nikolaevna. Doar nu s-o fi desenat singur! Ieri, peretele era curat. Eu am plecat ultima. Cine a intrat azi primul în clasă?

Dar n-a mărturisit nimeni. Fiecare spunea că, atunci când a venit el, mai erau și alți băieți în clasă.

Cât a ținut tărășenia asta, Șișkin și-a copiat cuminte exercițiul. Partea proastă e că până la urmă mi-a pătat caietul. Când mi l-a dat înapoi și am văzut ce ispravă făcuse, m-am supărat:

— Ce-i asta? zic eu. Ți-am dat caietul curat și tu mi l-ai dat înapoi pătat?

— Iartă-mă, n-am vrut!...

— Ce-mi pasă mie dacă ai vrut sau nu? Îmi pasă că mi l-ai dat pătat!

— Păi, cum era să ți-l dau nepătat, dacă l-am pătat? Altă dată n-o să se mai întâmple.

— Când altă dată? întreb eu.

— Când am să mai copiez.

— Ce?! Nu cumva ai de gând să copiezi mereu de la mine?!

— De ce mereu? Numai din când în când.

Noroc că tocmai atunci l-a scos Olga Nikolaevna la tablă, că altfel cine știe cât ne-am fi certat. I-a dat o problemă în care era vorba de zugravii care zugrăviseră școala noastră. Trebuia să afle cât cheltuise școala cu vopsitul tuturor claselor și al sălilor.

„Ei, m-am gândit eu, s-a zis cu Șișkin! Una e să copiezi lecția din caietul altuia, și alta e să rezolvi o problemă la tablă.”

Numai că, spre marea mea mirare, Șișkin a rezolvat-o! I-a trebuit cam mult timp, e drept. A tot scris și a tot socotit până la sfârșitul lecției, fiindcă problema era și lungă, și grea, dar nu i-a suflat nimeni și se vedea că înțelege bine despre ce e vorba.

Noi, bineînțeles, am priceput că Olga Nikolaevna ne-a dat dinadins o problemă cu zugravi și am mai priceput ceva: că lucrurile nu se vor opri aici. Și chiar așa a fost! În ultima oră a intrat în clasă directorul școlii, Igor Alexandrovici. Când te uiți la Igor Alexandrovici, zici că nu e supărăcios deloc. E întotdeauna liniștit, vorbește frumos, ba chiar cu blândețe. Numai că – dacă e să recunosc adevărul – întotdeauna mi-a fost cam frică de el. Dacă ați ști cât e de voinic!... E cât tata, ba și mai înalt, poartă niște haine largi, încheiate la trei nasturi, și are și ochelari.

Credeam că Igor Alexandrovici o să strige la noi. Dar el, nimic! Ne-a spus foarte liniștit cât cheltuiește statul cu fiecare dintre noi și cât este de important să învățăm bine și să avem grijă de avutul școlii și de școală. Ne-a mai spus că cine strică avutul și pereții școlii păgubește întregul popor, pentru că toți banii din care se întrețin

școlile sunt dați de popor. La sfârșit, Igor Alexandrovici a mai adăugat:

— Cred că băiatul care s-a apucat să mâzgălească pereții n-a vrut să păgubească școala. Uite, dacă se scoală și își recunoaște singur greșeala, dă dovadă că e cinstit și că a făcut tot ce a făcut fără să se gândească.

Pe mine, drept să vă spun, m-a mișcat grozav tot ce a spus Igor Alexandrovici. Credeam că Igor Gracev se va ridica în picioare și va mărturisi că el e vinovatul. Se vede însă că Igor nu ținea să-și dovedească cinstea. Nu s-a mișcat și nici n-a deschis gura. Atunci, Igor Alexandrovici ne-a mai spus că, după părerea lui, celui care a mâzgălit peretele îi este rușine să-și recunoască greșeala, dar nu face nimic. Să stea, să se mai gândească la fapta lui și, când se va simți mai curajos, să vină la el, în cancelarie.

Când să plecăm acasă, președintele detașamentului nostru de pionieri, Tolea Diojkin, s-a apropiat de Igor Gracev și i-a zis:

— Caraghiosule! Ce ți-a venit să mâzgălești peretele? Vezi ce-a ieșit acum?

Igor dădu din mâini:

— Parcă am vrut!

— Atunci de ce l-ai mâzgălit?

— Știu și eu?! Mi-a venit să desenez și am desenat, așa, fără să mă gândesc.

— „Fără să mă gândesc!” Auzi la el!... Și-acum, din cauza ta, toată clasa pate rușinea!

— De ce toată clasa?

— Pentru că oricare dintre noi poate fi bănuțit!

— De ce? Dacă venea un băiat din altă clasă și ne mâzgălea peretele?

— Ei, hai, lasă, și să nu se mai întâmple altă dată! spuse Tolea.

— Bine, n-o să se mai întâmple. Am vrut numai să fac o încercare, căută să se dezvinovățească Igor.

A luat apoi o cârpă și s-a apucat să șteargă marinarul de pe perete. Numai că a feștelit-o: marinarul nu s-a șters de tot și în jurul lui s-a făcut o pată cât toate zilele. Când au văzut băieții asta, i-au smuls cârpa din mână, ca să nu strice mai rău peretele.

După școală ne-am dus iar la fotbal și am jucat până s-a întunecat. În drum spre casă, Șișkin m-a rugat să trec pe la el și

atunci am descoperit că stă tot pe strada noastră, într-o casă de lemn cu un etaj, foarte aproape de noi. Pe strada noastră, toate celelalte case sunt mari, ca a noastră, cu patru și cu cinci etaje. De când mă tot întrebam cine o fi stând în casa aceea atât de mică! Când colo, tocmai Șișkin! Nu prea mă trăgea inima să mă duc la el, fiindcă era târziu, dar el nu m-a lăsat:

— Știi, o să mă certe acasă că am stat atât de târziu! Dar dacă vii și tu cu mine, scap!

— Bine, dar și pe mine o să mă certe mama!

— Nu-i nimic. Uite, dacă vrei, mergem întâi la mine, și după aia mergem împreună la tine. Așa scăpăm amândoi. N-o să mă certe nici pe mine, nici pe tine!

— Bine! m-am învoit eu.

Am intrat pe ușa din față și am urcat pe o scară de lemn care scârțâia și avea o balustradă știrbă. Șișkin a ciocănit într-o ușă căptușită cu mușama neagră, din care ieșeau pe alocuri smocuri de pâslă roșiatică.

— Ce-i cu tine, Kostea? Unde mi-ai stat pîn' la ora asta? Îl întrebă maică-sa, în timp ce ne deschidea ușa.

— Uite, mamă, ăsta e colegul meu de școală, Maleev. Stăm în aceeași bancă.

— Hai, intrați! spuse mama lui, parcă mai puțin supărată.

Și am intrat în antreu.

— Vai de mine și de mine! Ce e cu voi? Ia uitati-vă în ce hal sunteți!...

M-am uitat la Șișkin: era roșu ca un rac, pe obraji și pe frunte i se vedeau niște dâre de murdărie, iar vârful nasului îi era negru. Cred că nici eu nu arătam mai bine, fiindcă mă nimerise și mingea peste față. Șișkin îmi dădu un ghiont:

— Hai să ne spălăm! Vai de tine dacă te duci așa acasă!

Am intrat într-una din odăi, unde era mătușa lui.

— Uite, mătușă Zina, ăsta e colegul meu de clasă, Maleev, spuse el.

Mătușa Zina era foarte tânără. Am crezut la început că e sora lui mai mare, dar nu era sora, ci mătușa lui. Se uită la mine zâmbind. Se vede că eram foarte caraghios așa, murdar. Șișkin mă ghionti iar. Ne-am dus apoi la lavoar și am început să ne spălăm.

— Ascultă, Vitea, ție îți plac animalele? mă întrebă Șișkin în

timp ce mă spălam pe față.

- Depinde care, zic eu. Tigrii și crocodilii nămi plac. Mușcă!
- Eu nu te-am întrebat de tigri și de crocodili. Șoarecii îți plac?
- Nici șoarecii nu-mi plac, zic eu. Strică lucrurile, rod tot ce

găsesc.

- Ba nu rod nimic. De unde ai mai scos-o și p-asta?
- Lasă că știu eu! Nu mi-au ros odată o carte în raft!
- Se vede că nu le-ai dat de mâncare!
- Atât ar mai lipsi, să dau de mâncare la șoareci!
- De ce nu? Eu îi hrănesc în fiecare zi! Le-am făcut și o

căsuță...

- Ce, ești nebun? Cine a mai auzit să faci case pentru șoareci?!
- Dar bine, Vitea, trebuie să trăiască și ei undeva! Hai cu

mine să-ți arăt căsuța șoarecilor!

Am terminat repede cu spălatul și ne-am dus în bucătărie. Acolo, sub masă, zării o căsuță făcută din cutii de chibrituri, cu o mulțime de ferestre și uși, pe care ieșeau întruna niște vietăți mici și albe. Se cățarau sprintene pe pereți, se plimbau puțin și se întorceau iar în căsuță. Până și în gura coșului de pe acoperiș – avea și coș căsuța aceea – se zărea un botișor trandafiriu și doi ochișori ca niște mărgeluțe.

Am rămas cu gura căscată.

- Ce fel de animale sunt astea? întreb eu.
- Ce să fie? Șoareci!
- Nu vorbi prostii. Șoarecii sunt cenușii. Nu vezi că ăștia sunt

albi?

— Sunt șoareci albi! Ce, n-ai mai văzut șoareci albi? Și Șișkin prinse un șoricel și mi-l dădu să-l țin în mână. Era alb ca laptele: numai codița lui lungă era trandafirie. Ședea liniștit în palma mea și mustăcea cu botișorul lui roz, de parcă ar fi adulmecat aerul, iar ochișorii îi erau roșii ca două boabe de coral.

— La noi acasă nu sunt șoareci albi! Avem numai șoareci cenușii! am exclamat eu.

— ăștia nu trăiesc prin case, îmi răspunse Șișkin, râzând. ăștia se cumpără. Am luat de la magazinul zoologic patru șoareci, și vezi cum s-au înmulțit? Dacă vrei, îți dau și ție o pereche.

- Dar ce le dai de mâncare?
- De toate. Și crupe, și pâine, și lapte...

— Bine. Dacă-i așa, dă-mi și mie doi!

Șişkin făcu rost de o cutie de carton, în care puse doi şoareci, și băgă cutia în buzunar.

— Îi duc eu. Tu nu ştii să umbli cu ei și mi-e teamă să nu-i striveşti! spuse el.

Ne-am îmbrăcat apoi repede, pregătindu-ne de plecare.

— Încotro mai porneşti? îl întrebă pe Kosteia mama lui.

— Mă întorc numaidecât. Mă duc puţin până la Vitea, i-am făgăduit...

Am ieşit în stradă şi, cât ai clipi, am şi ajuns acasă. Mama, când a văzut că nu sunt singur, nu m-a mai certat că întârzasem.

— Uite, mamă, ăsta e colegul meu de şcoală, Kosteia, i-am spus eu.

— Eşti un elev nou, Kosteia, nu-i așa? îl întrebă mama.

— Da. Am venit de curând la şcoala asta.

— Dar până acum unde ai învăţat?

— La Nalcik, unde locuiam. Numai că mătuşa Zina a terminat şcoala medie şi a vrut să urmeze arta dramatică; ne-am mutat aici, fiindcă la Nalcik nu e nici o şcoală de-asta.

— Ei, dar spune-mi unde îţi place mai mult, aici sau la Nalcik?

— La Nalcik e mai bine, dar şi aici e bine. Am mai stat şi la Krasnozavodsk. Şi acolo era bine...

— Dacă îţi place oriunde, înseamnă că ai un caracter bun.

— Nu. Am un caracter prost. Mama zice că am un caracter slab şi că n-am să fac nimic în viaţă.

— De ce zice mama ta asta?

— Dacă nu-mi fac niciodată lecţiile la vreme!

— Aha, înţeleg! Eşti ca şi Vitea. Nici lui nu-i place să-şi facă lecţiile la timp. Ştiţi ceva, băieţi? Trebuie să vă schimbaţi firea amândoi: şi tu, şi Vitea!

Între timp intrase şi Lika în odaie. I-am spus lui Şişkin:

— Uite, asta e sora mea, Lika.

— Bună seara! zise Şişkin.

— Bună seara! îi răspunse Lika şi se uită lung la el, de parcă nu era un băiat ca oricare altul, ci vreun tablou de la o expoziţie.

— Eu n-am surori, spuse încet Şişkin. Şi nici fraţi n-am. N-am pe nimeni! Sunt singur-singurel!

— Și ai vrea să ai o soră sau un frate? întrebă Lika.

— Aș vrea. Le-aș face jucării, le-aș da animale și aș avea grijă de ei. Mama zice mereu că sunt nepăsător. Dar de ce sunt nepăsător? Fiindcă n-am cui purta de grijă!

— Dar de mama ta nu ai grijă?

— Cum să am, dacă ea se duce la lucru și eu o aștept, o aștept de mi se urăște... și abia seara vine?! Ba câteodată mai pleacă și seara!

— Dar ce e mama ta?

— Șofer. Merg cu automobilul!

— Atunci de ce nu-ți porți de grijă ție, ca să-i fie ei mai ușor?

— Știu și eu! zise Șişkin.

— Ți-ai găsit haina? îl întrebă deodată Lika.

— Care haină? A, da! Am găsit-o, firește că am găsit-o. Era pe terenul de fotbal, unde o lăsasem.

— Să știi că, dacă ai să ți-o tot uiți, odată și odată ai să răcești! îi spuse Lika.

— Nu, nu răcesc.

— Ba da! Că o să vină iarna și ai să-ți uiți căciula sau paltonul cine știe pe unde!

— Nu, paltonul nu-l uit eu... Ascultă, Lika, îți plac șoarecii?

— Șoarecii... hmm! Așa și așa, șopti codinduse Lika.

— Uite, dacă vrei, îți dau doi șoricei.

— Nu, lasă...

— Dacă ai ști ce cuminți sunt! spuse Șişkin și scoase din buzunar cutia cu șoricei.

— Vai, ce drăgălași sunt! strigă Lika, dând cu ochii de ei.

— Ascultă, Kosteia, de ce îi dai șoarecii mei? am zis eu, speriat. Întâi mi-i dai mie, și acum îi dai ei! Cum vine asta?

— Stai puțin, că pe ăștia numai i-i arăt. De dat am să-i dau alții. Mai am, n-ai văzut? îmi răspunse Șişkin. Sau, dacă vrei, i-i dau ei pe ăștia, și ție ți-aduc alții!

— Ba nu, ba nu, fu de părere Lika. Pe ăștia lasă-i lui!

— Bine. Ție am să-ți aduc mâine alții. Pe ăștia, nu-i așa, ți-i arăt numai...

Lika întinse amândouă mâinile, să ia șoarecii:

— Nu mușcă?

— Cum să muște? Sunt atât de blânzi!...

După ce a plecat Șişkin, am căutat cu Lika o cutie de prăjituri,

am tăiat în ea fereastră și uși și am pus șoarecii înăuntru. Cum s-au văzut în căsuța lor, șoarecii și-au scos botișoarele pe la geamuri, și era mai mare hazul să te uiți la ei. Numai că din pricina lor m-am apucat iar târziu de lecții și, după obiceiul meu, am făcut întâi ce era mai ușor și am lăsat pentru la urmă aritmetica. Dar se nimerise și de data asta o problemă grea. Ce era să fac? M-am lăsat păgubaș. Am închis cartea și mi-am pus toate lucrurile în ghiozdan, hotărât să copiezi a doua zi problema de la vreun coleg. Dacă m-aș fi apucat să rezolv singur, mama ar fi văzut că nu-mi făcusem încă lecțiile și m-ar fi certat că le tot las pentru seara, și tata ar fi început iar să-mi explice problema. Frumos ar fi fost să-l iau de la treaba lui? Mai bine să-și vadă de desenele pentru invenția lui sau să se gândească la vreun nou model.

Cât mi-am făcut eu lecțiile, Lika a așternut în căsuța șoarecilor câteva ghemotoace de vată, să le înjghebeze și lor un culcuș! Le-a presărat crupe și firimituri de pâine, ba le-a pus și o farfurioară cu lapte. Dacă te uitați pe fereastră, vedeți cum stau șoarecii în căsuță și mănâncă. Din când în când, câte unul se așeza pe lăbuțele dinapoi și începea să se spele. Vai, ce caraghios era! Își freca așa de repede botișorul cu lăbuțele, că te apuca râsul! Lika a stat tot timpul în fața căsuței, s-a uitat pe fereastră și s-a prăpădit de râs!

— Ce bun e colegul tău, Vitea! mi-a spus ea când m-am apropiat și eu să mă uit la șoareci.

— Cine? Kosteia? am întrebat-o eu.

— Da.

— De ce ți se pare că e bun?

— E atât de politicoasă! Vorbește atât de frumos! A stat de vorbă și cu mine!

— Și de ce să nu fi stat de vorbă cu tine?

— Dacă sunt fată...

— Și ce? Dacă ești fată, nu se poate sta de vorbă cu tine?

— Alți băieți nu vorbesc. Țin nasul pe sus. Mi-ar plăcea să fii prieten cu Șişkin...

Aș fi vrut să-i spun că nu e cine știe ce de capul lui, că-și copiază lecțiile de la alții și că mi-a pătat caietul, dar, nu știu de ce, i-am răspuns:

— Știu că e băiat bun. Eu n-am colegi răi. La noi în clasă toți băieții sunt buni!

CAPITOLUL IV

Au trecut de atunci vreo trei zile, poate patru sau poate cinci, nu-mi mai aduc bine aminte, când, iată că la o lecție, responsabilul gazetei noastre de perete, Serioja Bukatin, se scoală în picioare și spune:

— Olga Nikolaevna, în colectivul nostru, de redacție nimeni nu știe să deseneze frumos. Anul trecut desena Fedea Rîbkin, dar acum n-are cine, și gazeta de perete nu mai este deloc interesantă! Trebuie neapărat să ne alegem un desenator!

— Să alegem pe cineva care știe să deseneze frumos, spune Olga Nikolaevna. Uite ce zic eu: mâine să-și aducă fiecare desenele și o să-l alegem pe cel care desenează mai bine.

— Dar cine n-are desene? întrebă băieții.

— Cine n-are, să deseneze azi. Să pregătească fiecare măcar câte un desen. Doar nu e cine știe ce greutate!

— Bine! încuviințară noi.

A doua zi, toți băieții au adus desene. Unii au adus schițe făcute mai de mult, alții desene noi. Au fost băieți care au venit cu teancuri întregi de desene. Igor Gracev, de pildă, a adus un album întreg. Am adus și eu câteva. Ne-am înșirat desenele pe pupitre, și Olga Nikolaevna le-a cercetat pe rând. Până la urmă s-a oprit lângă Igor Gracev și a început să se uite la albumul lui. Igor desenase numai mări, corăbii, vapoare, bărci și goelete.

— Igor Gracev desenează cel mai bine! a spus Olga Nikolaevna. El să fie desenatorul nostru!

Când a auzit Igor asta, a început să zâmbească. Dar Olga Nikolaevna mai întoarce o filă a albumului și, ce credeți? Igor desenase și un marinar, cu tricou vărgat și cu luleaua în gură, leit cel de pe perete! Când a văzut una ca asta, Olga Nikolaevna s-a încruntat și s-a uitat drept în ochii lui Igor. Igor s-a fâstăcit, s-a roșit și a șoptit:

— Eu am desenat pe perete...

— Ei, vezi?! Când am întrebat cine a făcut pozna aceea, n-ai vrut să recunoști! Nu e frumos, Igor. Nu e cinstit! De ce-ai făcut asta?

— Nu știu nici eu de ce, Olga Nikolaevna! Așa... din greșeală. Nu m-am gândit...

— Tot e bine că recunoști măcar acum! După oră să te duci la tovarășul director și să-i ceri iertare.

După lecție, Igor s-a dus la tovarășul director și i-a cerut iertare. Numai că Igor Alexandrovici, după ce l-a ascultat liniștit, i-a spus:

— Statul a cheltuit o grămadă de bani pentru renovarea școlii. Acum însă, după ce tu ai mângălit pereții, nu mai are cine să-i curețe. Du-te acasă, mănâncă și după-masă vino iar la școală.

Igor, ce era să facă? S-a dus și după-masă la școală. Când a ajuns acolo, i s-a dat o găleată cu var și o bidinea și băiatul a zugrăvit frumos peretele până ce nu s-a mai văzut micul marinar.

Noi am crezut că, după toată povestea asta, Olga Nikolaevna n-o să-l mai lase să fie desenator. Dar Olga Nikolaevna a spus:

— E mai bine să desenezi pentru gazetă, decât să mângălești pereții!

L-am ales desenator în colectivul de redacție și eram mulțumiți cu toții. Bucuros eram și eu, numai că, la drept vorbind, nu prea aveam de ce, și am să vă spun din ce cauză.

Mă luasem după Șişkin și nu-mi mai făceam niciodată problemele acasă. Când mă căutai, le copiam de la băieți! Vorba ceea: „Spune-mi cu cine te-nsoțești, ca să-ți spun cine ești”.

„De ce să-mi mai bat capul cu problemele astea? îmi ziceam eu. Tot nu le pricep! Mai bine să le copiez, și gata povestea! Merge și mai repede, și nici nu se mai supără cei de acasă, că nu sunt în stare să le fac singur!”

Nu știu cum, dar mă învăTEAM să le copiez ba de la unii, ba de la alții. Partea proastă era că Tolea Diojkin, președintele detașamentului nostru, mă tot mustra:

— Așa, tot copiind de la alții, n-ai să mai înveți niciodată să rezolvi o problemă!

— Nici n-am nevoie! îi răspundeam eu. Ce să fac dacă nu mă pricep la probleme?! Dar fii fără grijă, că am să trăiesc eu și fără aritmetică!

Firește, nu-i cine știe ce scofală să copiezi, însă, dacă te ascultă în clasă, s-a zis! Numai în suflat îți mai e nădejdea! Bine că mai suflau băieții. Toate ar fi fost cum ar fi fost dacă Gleb Skameikin,

care nu-și mai găsea astâmpăr din ziua când își luase angajamentul să lupte împotriva suflatului, nu mi-ar fi făcut una boacănă: i-a îndemnat pe băieții din colectivul de redacție al gazetei de perete să facă o caricatură în care să-și bată joc de mine. Și uite așa, într-o bună dimineață apărui la gazeta de perete o caricatură a mea. Mă desenaseră lângă tablă, ca și cum aș rezolva o problemă, și aveam niște urechi de măgar. Asta, ca să aud mai bine ce mi se suflă! Sub caricatură mai era și o poezie nesuferită:

Vitea al nostru și suflatul

Sunt prieteni amândoi:

Dar suflatul o să-l piardă

Și-o să capete un doi!

sau cam așa ceva, că nu mai țin bine minte. Ce mai vorbă: o aiureală! Eu, firește, m-am făcut foc și am înțeles îndată că Igor Gracev mă desenase, fiindcă înainte, când nu colabora el la gazeta de perete, nu apăreau nici un fel de caricaturi!

M-am apropiat de el și i-am spus:

— Ascultă, Igor! Ia imediat caricatura de-acolo, dacă vrei să nu dai de bucluc!

Dar el:

— N-am dreptul i-o iau. Eu nu sunt decât desenator... Mie mi s-a spus s-o fac și am făcut-o, dar de luat nu pot s-o iau!

— Dar cine o poate lua?

— Asta e treaba responsabilului. El hotărăște. M-am dus atunci la Serioja Bukatin și i-am spus:

— Aha!... Tu ai făcut isprava asta! Cu tine n-ai pus să se facă nici o caricatură, dar cu mine, da!

— Da' ce crezi tu, că eu public caricaturi așa, cum îmi trăsnește prin cap? Doar avem un colectiv de redacție și hotărâm totul în colectiv! Gleb Skameikin a scris versurile și a spus să facem și o caricatură, fiindcă trebuie să luptăm împotriva suflatului. Nu știu dacă ai aflat, dar noi am hotărât într-o adunare a colectivului de conducere a detașamentului să nu se mai sufle în clasă!

Atunci am tăbărit asupra lui Gleb Skameikin:

— Scoate desenul, zic, scoate-l îndată, dacă vrei să nu te fac praf!

— Cum vine asta: „praf”? mă întrebă el, fără să priceapă.

— Vine așa, că te fac praf, și gata!

— Ei, știi că ești grozav! zice Glebka. Ce, crezi că ne e frică de tine?!

— Nu vă e frică? Bine! Să știi c-am să-l rup chiar eu de la gazetă!

— Ba nu, n-ai dreptul să-l rupi! îmi spune Tolea Diojkin. Doar nu scrie acolo nici o minciună. Și chiar dacă ar scrie, tot n-ai voie să-l rupi. N-ai decât să scrii o dezmințire.

— Aha! zic eu. O dezmințire? Stați că vă arăt eu dezmințire!

Toți băieții se adunaseră în fața gazetei de perete, se uitau la caricatură și se prăpădeau de râs. Eu însă eram hotărât să nu las povestea asta așa și m-am așezat să scriu o dezmințire. Partea proastă e că n-a ieșit nimic, fiindcă nu știam cum s-o scriu. M-am dus atunci la instructorul nostru de pionieri, Volodea, i-am spus tot ce mi se întâmplase și că nu știu cum se scrie o dezmințire.

— Bine, să te învăț eu, îmi răspunse Volodea. E foarte ușor: n-ai decât să scrii că ai să te îndrepti și ai să înveți mai bine. Atunci, vezi tu, n-o să mai fie nevoie să ți se sufle. Articolul tău o să fie publicat la gazeta de perete și eu am să pun să se scoată caricatura!

Zis și făcut! M-am așezat din nou în bancă și am scris un articol pentru gazetă, în care îmi luam angajamentul să învăț mai bine și să nu mă mai bizui pe suflat.

A doua zi, caricatura a fost scoasă și articolul meu a fost publicat în locul cel mai potrivit. Nu mai puteam de bucurie. Aveam chiar de gând să mă apuc mai serios de învățătură, dar nu știu de ce am tot amânat treaba asta și, peste câteva zile, când am dat teză la aritmetică, m-am ales cu un doi. A mai căpătat și Sașa Medvedkin unul, așa că am fost doi „frunțași” în clasă! Olga Nikolaevna ne-a trecut doiu-rile în carnete și ne-a spus să dăm carnetele la semnat părinților.

În ziua aceea am pornit amărât spre casă, gândindu-mă cum să scap de nota asta nenorocită și cum să-i spun mamei, ca să nu se supere prea tare!

— Fă și tu cum a făcut Mitea Kruglov, îmi spuse pe drum Șișkin.

— Cine e Mitea Kruglov?

— Era coleg cu mine, când învățam la Nalcik...

— Și cum a făcut?

— Uite cum: când s-a pricopsit odată cu un doi, s-a dus acasă și n-a spus nimic. S-a așezat posomorât într-un colț și a tăcut. A tăcut el un ceas, a tăcut două și nu s-a dus nicăieri. Până la urmă, maică-sa, mirată, l-a întrebat:

— „Ce-ai azi, Mitea?”

— „Nimic.”

— „De ce stai atât de abătut?”

— „De-aia!”

— „Te pomenești că iar ai făcut vreo năzbâtie la scoală?”

— „N-am făcut nici o năzbâtie.”

— „Te-ai bătut cu cineva?”

— „Nu!”

— „Ai spart vreun geam?”

— „Nu!”

— „Ciudat!” face maică-sa.

Veni și vremea mesei. Mitea se așeză la locul lui, dar de mâncat nu mănăcă nimic!

— „De ce nu mănânci, Mitea?”

— „Nu vreau!”

— „Nu ți-e foame?”

— „Nu!”

— „Du-te și te plimbă puțin și să vezi ce poftă de mâncare ai să capeți!”

— „Nu vreau!”

— „Asta nu vrei, aia nu vrei, atunci ce vrei?”

— „Nimic!”

— „Nu cumva ești bolnav?”

— „Nu!”

Maică-sa îi pipăi fruntea și-i puse termometrul. Apoi spuse:

— „N-ai temperatură. Atunci ce-i cu tine, băiete? Mă scoți din fire!”

— „Am căpătat un doi la aritmetică.”

— „Ptui! zise maică-sa. Și pentru un doi ai născocit tu toată comedia asta?”

— „Da!”

— „Decât să faci teatru cu mine, mai bine te-ai pune cu burta

pe carte. Atunci n-ai mai căpăta nici un doi!” se răsti la el maică-sa.

Și cu asta, gata, nu i-a mai spus nimic; și Kruglov atâta aștepta!

— Bine! am încuviințat eu. Hai să zic că o dată a mers, dar a doua oară, când a încercat să facă la fel, maică-sa a știut de la început că a căpătat un doi!

— N-avea tu grijă, că a doua oară a născocit el altceva!

— Ei, Kruglov ăsta era, se vede, foarte deștept! am spus eu.

— Da, foarte deștept. Când îl căutai, avea câte un doi, dar de fiecare dată născocea fel de fel de povești, ca să nu-l certe maică-sa prea tare.

M-am întors acasă hotărât să fac și eu ca Mitea Kruglov: m-am așezat pe un scaun, am lăsat capul în jos și mi-am luat o mutră acră, dar știți... acră de tot! Mama, bineînțeles, a băgat imediat de seamă și m-a întrebat:

— Ce-i cu tine, Vitea? Nu cumva ai luat vreun doi?

— Ba da! zic eu.

Și mama, dă-i cu gura la mine!

Dar despre asta nu face să vă mai povestesc. Nu e interesant!

A doua zi a căpătat și Șișkin un doi la limba rusă și s-a ales și el cu un perdaf serios acasă. Iar a treia zi, ce să vezi? Ne-au făcut din nou caricatura la gazeta de perete! Ne desenaseră, pe mine și pe Șișkin, mergând pe stradă, și după noi alergau câteva doiuri cu picioare!

Când am văzut una ca asta, m-am supărat foc și iar m-am dus la Serioja Bukatin:

— Ce-i porcăria asta! Când o să se sfârșească toată povestea asta?

— De ce te superi? zise mirat Serioja. Este sau nu adevărat că ați căpătat câte un doi?

— Parcă numai noi! Și Sașa Medvedkin are un doi! Pe el de ce nu l-ați desenat?

— Nu știu. Noi i-am spus lui Igor să vă deseneze pe toți trei, dar el, nu știu de ce, v-a desenat numai pe voi!

— Am vrut să vă fac pe toți trei, mă lămuri Igor, dar n-am mai avut loc. Așa că am desenat numai doi. Rândul viitor îl fac și pe al treilea.

— Mie nu-mi pasă de asta! zic eu. Nu mai las eu lucrurile să meargă așa! Am să scriu o dezmințire!

Și-i spun lui Șişkin:

— Hai să scriem o dezmințire.

— Cum vine asta?

— Foarte simplu: ne luăm un angajament scris, în care spunem că o să învățăm mai bine, și-l publicăm la gazeta de perete. Așa m-a învățat Volodea data trecută.

— Bine! zice Șişkin. Scrie-l tu, și pe urmă îl copiez și eu.

M-am așezat iar în bancă și iar mi-am luat în scris angajamentul că am să învăț mai bine și că n-am să capăt niciodată nota doi. Apoi Șişkin l-a copiat după mine. Dar el, mai cu moț, a adăugat că o să învețe ca să capete cel puțin nota patru! „Să fie mai convingător”, zice.

Ne-am dus cu amândouă articolele la Serioja Bukatin și i-am spus:

— Uite, dă jos caricatura și publică-ne articolele la un loc bun.

— Bine!

A doua zi însă, când am venit la școală, caricatura era tot la locul ei și angajamentele noastre nicăieri! Ne-am repezit într-un suflet la Serioja. Serioja îmi zice:

— Uite ce e, Vitea, am discutat angajamentul tău în colectivul de redacție și am hotărât să nu-l publicăm deocamdată, fiindcă tu ți-ai mai luat o dată angajamentul să înveți mai bine, dar nu ți l-ai ținut. Ba, de-atunci, ai mai căpătat un doi!

— Ce-are a face?! zic eu. Dacă nu vreți să-mi publicați articolul, n-aveți decât, dar caricatura sunteți datori s-o scoateți.

— Ba nu, zice el, nu suntem deloc datori! Și dacă îți închipui, băiete, că-ți poți lua de fiecare dată angajamente pe care să nu ți le îndeplinești, te înșeli amarnic!

Dar atunci Șişkin și-a pierdut răbdarea:

— Eu nu mi-am luat nici un fel de angajament până acum. Articolul meu de ce nu l-ați publicat?

— O să-l publicăm în numărul viitor, n-avea grijă!

— Cum vine asta? Și până o să apară numărul viitor, o să atârâ așa, în caricatură?

— O să atârni!

— Bine! zice Șişkin.

Dar eu eram hotărât să nu las lucrurile așa. În recreația următoare m-am dus la Volodea și i-am istorisit tot. Volodea, după ce m-a

ascultat, mi-a spus:

— Uite ce e, Vitea. Am să vorbesc cu băieții să pregătească cât mai repede o altă ediție a gazetei de perete și să vă publice articolele. Peste câteva zile vom ține o adunare în care se va vorbi despre silința la învățătură, și articolele voastre vor apărea tocmai la timp!

— De ce nu scot acum caricatura, ca să lipească în locul ei articolele?

— Nu se poate! îmi răspunse Volodea.

Dar rândul trecut cum s-a putut?

— Rândul trecut am crezut că ai să te îndrepti și am făcut o excepție. Dar o gazetă de perete nu poate fi stricată oricând și oricum! Mai ales că noi păstrăm toate gazetele! Din ele se va afla mai târziu cum a lucrat clasa, cum au învățat elevii. Cine știe, poate că vreunul dintre noi, când va fi mare, va ajunge un maestru cunoscut, un aviator sau om de știință. Atunci se vor putea cerceta gazetele de perete și se va vedea cum învăța la școală!

„Altă drăcie! mi-am zis eu. Dar dacă atunci când am să mă fac mare și am să ajung un explorator sau un aviator celebru (pentru că eu de mult sunt hotărât să ajung explorator sau aviator celebru), cineva o să dea peste gazeta asta de perete și o să spună: «Fraților, dar ăsta lua și doiuri la școală!»,,

Ce să vă spun, mi-a pierit cheful pentru un ceas întreg și n-am mai stat la discuție cu Volodea. Mai târziu însă, încetul cu încetul, m-am liniștit și mi-am zis că, cine știe, poate, până m-oi face eu mare, o să am norocul să se piardă gazeta asta și o să scap de rușine!

CAPITOLUL V

Caricatura noastră a stat la gazetă o săptămână întreagă. Abia cu o zi înaintea adunării generale a apărut un nou număr al gazetei de perete, fără caricatură și cu amândouă articolele noastre: al meu și al lui Șișkin. Mai erau, firește, și alte articole, dar nu-mi mai aduc aminte ce scria în ele.

Volodea ne-a spus să ne pregătim cu toții pentru adunarea generală, ca să analizăm situația la învățătură a fiecărui elev în parte. În recreația mare, responsabilul grupei noastre, Iura Kasatkin, ne-a adunat și am început să vorbim despre silința la învățătură. Prea mult n-am avut ce discuta, pentru că toți băieții au spus același lucru: că Șișkin și cu mine trebuie să ne îndreptăm notele proaste cât mai repede!

Noi, firește, am fost de acord. Parcă nouă ne plăcea să avem note proaste?!

Și a doua zi am avut adunarea generală a clasei.

Olga Nikolaevna a făcut o dare de seamă asupra situației la învățătură: ne-a spus cum învățăm și cărui lucru anume trebuie să dea fiecare atenție. Ne-a frecat nu numai pe noi, cei cu doi, dar și pe cei cu trei, fiindcă cel care învață de trei poate ușor să se învărtească și de un doi! După aceea, Olga Nikolaevna ne-a mai spus că la noi disciplina lasă încă de dorit, că în clasă e zgomot și că băieții se mai țin de suflat.

Ne-am spus, bineînțeles, și noi părerea. Când spun „noi”, e numai un fel de a vorbi, fiindcă, de fapt, eu n-am spus nimic; aveam un doi, nu-i așa, și nu era cazul să mă bag prea mult. Trebuia să stau mai în umbră.

Primul a vorbit Gleb Skameikin, care a arătat că vina cea mai mare o are numai suflatul. Pe el îl urmărește de mult problema suflatului. A spus că, dacă n-ar sufla nimeni, disciplina ar fi mai bună și nimeni nu s-ar mai bizui pe ce i se șoptește din bancă, ci s-ar pune pe învățătură.

— Uite, de-acum înainte am să suflu dinadins greșit, ca să nu se mai bizuie nimeni pe suflat! încheie Gleb Skameikin.

— N-ar fi colegial! sare Vasea Erohin.
— Cum vine asta? Dar ce, să sufli e colegial?
— Nu! Dacă cineva nu înțelege ceva, trebuie ajutat să înțeleagă, nu să-i sufli! Suflatul face numai rău! spune Vasea.
— De câte ori nu s-a vorbit despre asta! Și care-a fost rezultatul? Se suflă mai departe!
— Ar trebui demascați cei care fac treaba asta!
— Cum să-i demascăm?
— Să scriem despre ei la gazeta de perete!
— Bravo! spune Gleb. Vom porni o campanie împotriva suflatului, la gazeta de perete.

După aceea au luat cuvântul băieții din grupa întâi și a doua. Ei au spus că vor lupta pentru onoarea clasei și și-au luat angajamentul să învețe de nota cinci sau cel puțin de patru.

Luând din nou cuvântul, Olga Nikolaevna a spus că, pentru a putea învăța bine, trebuie să știm să ne împărțim ziua de lucru. Să ne culcăm și să ne sculăm mai devreme. Dimineața să facem gimnastică și să stăm, în general, cât mai mult în aer. Lecțiile să nu le facem imediat ce ne întoarcem de la școală, ci să ne odihnim mai întâi un ceas și jumătate – două (tocmai ce-i spuneam și eu Likăi). Ne-a mai spus că lecțiile trebuie făcute neapărat ziua. Nu e bine să înveți seara, târziu, fiindcă ți-e creierul obosit și nu mai pricepi nimic. Ne-a mai spus că trebuie să facem întâi lecțiile mai grele și-apoi pe cele ușoare.

Slava Vedeornikov i-a pus o întrebare:

— Uitați ce e, Olga Nikolaevna, eu înțeleg că este bine să te odihnești un ceas – două, după ce ai venit de la școală, dar aș vrea să știu cum anume trebuie să te odihnești? Că eu nu sunt învățat să stau așa, degeaba, și să mă odihnesc! Pe mine, odihna asta mă plictisește!

— A te odihni nu înseamnă să stai cu brațele încrucișate! Poți să te duci la plimbare, să te joci, să faci ceva...

— Dar fotbal putem juca? am întrebat eu.

— Și fotbalul e bun, mi-a răspuns Olga Nikolaevna. Bineînțeles, dacă nu joci toată ziua! Dacă joci un ceas, ajunge, ești odihnit și poți învăța mai bine!

— Dar o să înceapă ploile și o să se desfunde terenul. Atunci unde o să jucăm? întrebă Șișkin.

— Nu-i nimic, băieți, zise Volodea. O să facem o sală de sport

la școală și o să jucăm baschet toată iarna.

— Baschet! sări în sus de bucurie Șișkin. Așa mai zic și eu! Eu am să fiu căpitanul echipei... că am mai fost căpitan de echipă la baschet. Pe cuvântul meu!

— Tu întâi să te îndrepti la limba rusă! îi spuse Volodea.

— De ce să nu mă îndrept? Că eu... am să mă îndrept...

Și cu asta, adunarea generală luă sfârșit...

— Ei, dar văd că v-ați prostit de tot, băieți! strigă Volodea, după ce se împrăștiară ceilalți și rămase în jurul lui numai grupa noastră.

— De ce? îl întrebaram noi.

— Cum de ce?

— Toate celelalte grupe s-au angajat să ia numai patru și cinci, iar voi abia ați fâgăduit să lichidați cu dorurile.

— Dar ce, ceilalți sunt mai breji ca noi? întrebă Leonea Astafiev. Dacă ei pot să ia cel puțin patru, de ce să nu luăm și noi?

— Mare lucru! spuse Vanea Pahomov. Că doar n-or fi mai deștepti decât noi!

— Știți ceva, băieți! Hai să facem și noi la fel! spuse Vasea Erohin. Uite, îmi dau cuvântul de onoare că am să învăț cel puțin de nota patru! Să dovedim că nu suntem mai prejos decât ceilalți!

Când am auzit asta, m-am înflăcărat și eu.

— Bravo! am zis atunci. Așa e! Băieții noștri nu sunt cu nimic mai prejos. Ia gândiți-vă: ce-ar fi ca în toată grupa noastră să nu fie notă mai mică de patru?! Nici eu nu vreau să rămân în urmă! Îmi iau și eu angajamentul! E adevărat că până acum nu m-am prea ținut serios de carte, dar de acum încolo, gata!... Mă apuc de învățătură! Să vedeți. Că pentru mine e mult până încep!

— E mult până începi, că pe urmă te pornești pe plâns și te lași păgubaș! mă luă Șișkin peste picior.

— Dar tu ce faci? Nu-ți iei nici un angajament? îl întrebă Volodea.

— Eu nu-mi iau angajamentul să învăț numai de patru, adică... fâgăduiesc că am să învăț de patru la toate obiectele, numai la rusă de trei!

— Ia te uită la el ce-i trece prin cap! strigă Iura. Toată clasa o să învețe de patru, numai el nu! Mă, da' deștept mai ești!

— Cum să-mi iau un angajament ca ăsta când eu n-am avut

niciodată la rusă mai mult de trei?! Da-i bun și un trei!

— Ia ascultă, Șișkin, ce-i cu tine? îl întrebă Volodea. Ai uitat că ți-ai luat angajamentul să înveți la toate materiile cel puțin de patru?

— Când... când mi-am luat eu angajamentul ăsta?

Cum „când”? N-ai scris tu articolul ăla la gazeta de perete? îi zise Volodea și-i arătă gazeta în care erau publicate angajamentele noastre.

— A, da! Așa e! spuse Șișkin. Uitasem!

— Ei, ce zici? Făgăduiești?

— Bine, ce să fac, făgăduiesc! oftă Șișkin.

— Ura! strigară băieții. Bravo, Șișkin! Nu ne-ai făcut de rușine. Să luptăm cu toții pentru onoarea clasei noastre!

Numai că Șișkin era cam mofluz și tot drumul spre casă n-a deschis gura: era supărat pe mine, fiindcă eu îl povățuisem să scrie articolul pentru gazetă.

CAPITOLUL VI

Nu știu ce are de gând Șișkin, dar eu m-am hotărât să mă apuc serios de învățătură. „Principalul, mi-am zis eu, este să te ții de program. Am să mă culc mai devreme, pe la zece, cum spunea și Olga Nikolaevna. De sculat am să mă scol mai de dimineață și am să-mi mai repet o dată lecțiile înainte de a pleca la școală. După școală am să joc un ceas și jumătate fotbal, apoi, cu capul limpede, am să-mi fac lecțiile. După lecții, o să fac ce-oi pofti: o să mă joc cu băieții sau o să citesc până ia culcare.”

Și, fiindcă am hotărât așa, înainte de a mă apuca de lecții, m-am dus să joc fotbal cu băieții. Aveam de gând să joc un ceas și jumătate, cel mult două, dar nu știu cum s-a făcut că nici n-am ajuns bine pe terenul de fotbal și am uitat de toate. Numai când s-a întunecat de-a binelea, mi-am adus aminte de „program”! Și uite așa s-a întâmplat că iar m-am apucat târziu de lecții, când nu-mi mai era capul limpede. Dar m-am jurat că a doua zi n-o să mai joc atât de mult. Numai că a doua zi s-a repetat aceeași poveste. Cât a ținut jocul, mi-am spus: „Încă un gol, și mă duc acasă”, dar, nu știu de ce, ori de câte ori se marca câte un punct, mai amânam și hotăram să mă duc acasă după ce o să mai marcăm unul! Și uite așa, am stat până seara. Dar atunci mi-am spus: „Stop! Așa nu mai merge!” Și am început să mă gândesc de ce nu merge. M-am gândit ce m-am gândit și, până la urmă, mi-am dat seama că n-am voință. Adică voință aș avea eu, numai că nu e puternică, ci slabă, slabă de tot. Când trebuie să fac un lucru, nu mă pot hotărî să-l fac, iar când nu trebuie să fac un lucru, nu mă pot opri să nu-l fac! Uite, de pildă, dacă încep să citesc o carte interesantă, o citesc și o răscitesc și nu mă mai pot despărți de ea, cu toate că trebuie să-mi fac lecțiile sau să mă culc! Degeaba îmi spune mama să mă duc la culcare, degeaba îmi spune tata că e târziu, că eu nu-i ascult și trebuie să-mi stingă ei lumina, ca să mă las de citit. La fel se întâmplă și cu fotbalul. N-am destulă voință să ies din joc la timp, și asta-i tot!

Când m-am gândit la toate astea, vă spun drept că m-am mirat și eu. Până atunci îmi închipuisem că sunt un om cu o voință de fier

și cu un caracter hotărât, și când colo, am constatat că sunt cu totul lipsit de voință și că am un caracter slab. Mă rog, un fel de Șișkin! Mi-am zis că trebuie să-mi educ voința. Dar... cum să fac? Cum? De acum încolo va trebui să fac nu ce vreau, ci ce nu vreau! Dacă nu vreau să fac gimnastică dimineța, am să fac! Dacă vreau să joc fotbal, n-am să mă duc! Dacă vreau să citesc o carte interesantă, n-am s-o citesc. Și m-am hotărât să încep chiar din acea zi.

Tocmai în seara aceea s-a nimerit că mama ne-a dat la ceai prăjitura care îmi place mie mai mult și mi-a dat și cea mai bună bucată – cea de la mijloc! Dar mi-am zis că, de vreme ce poftesc s-o mănânc, n-am s-o mănânc. Am băut ceai cu pâine, iar prăjitura am lăsat-o.

— De ce n-ai mâncat prăjitura? m-a întrebat mama.

— Să stea aici până poimâine seara, adică două zile în cap! i-am spus eu. Am s-o mănânc poimâine seara!

— Dar ce-i cu tine? Ai făcut vreun legământ? se miră mama.

— Da, zic eu, am făcut un legământ. Dacă n-am să mănânc prăjitura până poimâine seara, înseamnă că am voință!

— Dar dacă o mănânci? sare Lika.

— Dacă o mănânc, înseamnă că n-am voință. Parcă tu nu-Țe-legi!

— Eu cred că n-ai să poți să te-abții!

— Om vedea noi...

A doua zi dimineța, când m-am sculat, nu aveam deloc chef de gimnastică, dar tot am făcut și m-am dus apoi la duș, să mă spăl cu apă rece, fiindcă nici de spălat nu prea-mi ardea. Apoi am mâncat și am pornit la școală. Prăjitura a rămas pe farfurioară. Când m-am întors, era tot acolo, numai că o acoperise mama cu capacul de sticlă al zaharniței, ca să nu se usuce. Am ridicat capacul și m-am uitat la ea – prăjitura era încă proaspătă. Nici gând să se usuce! Îmi venea s-o mănânc pe loc, dar mi-am învins dorința.

În ziua aceea aveam de gând să nu joc fotbal. Voiam să mă odihnesc vreun ceas, un ceas și jumătate, și să mă apuc apoi de lecții. Așa că, după-masă, asta am făcut. Bine-bine, dar cum să mă odihnesc? Că doar nu te poți odihni așa, fără să faci nimic. Odihna înseamnă o joacă sau o treabă plăcută. „Ce să fac? m-am întrebat eu. De-a ce să mă joc?” Dar pe urmă mi-am zis: „Ce-ar fi să mă duc să joc fotbal cu băieții?”

Nici n-am apucat bine să mă gândesc la asta, că picioarele-m-au și purtat în stradă! Prăjitura a rămas însă la locul ei, pe farfurioară.

Merg eu așa pe stradă, și deodată îmi zic: „Stop! Ce faci, Vitea? Dacă ai chef de fotbal, nu trebuie să joci! Așa se educă voința?” Dau să mă întorc, dar iar cad pe gânduri: „Mă duc, mă uit cum joacă băieții, dar nu intru în joc!” Ajung pe teren și văd că jocul e în toi. Șișkin mă zărește și-mi strigă:

— Unde umbli, Vitea? Hai, că am încasat zece goluri până acum! Vino, frate, mai repede, să salvezi situația!

Și drept să vă spun, nici n-am băgat de seamă când am intrat în joc!

Acasă, bineînțeles, m-am întors iar târziu. Îmi zic: „Vai, Vitea, ce om lipsit de voință ești! De dimineață ai început-o bine și acum ai stricat totul din cauza fotbalului!”

Mă uit și văd prăjitura pe farfurie. O iau și o mănânc: „Ce s-o mai păstrez? Că tot n-am pic de voință!” Când vine Lika și dă cu ochii de farfuria goală, zice:

— Aha! N-ai mai putut!

— Ce „n-am mai putut”?

— Ai mâncat prăjitura!

— Ce-ți pasă? Am mâncat-o și gata! Ce, era a ta?

— De ce te superi, că doar n-am zis nimic! Și așa ai răbdat destul! Ce bine de tine că ai voință! Eu n-am nici un pic!

— De ce n-ai?

— Știi și eu? Dacă până mâine n-o mâncai, ți-o mâncam eu.

— Cum, Lika, tu crezi că am voință?

— Sigur că ai!

Când am auzit asta, m-am mai liniștit și am luat hotărârea ca a doua zi să mă apuc iar de educarea voinței, cu toate că dădusem greș în ziua aceea. Nu știu ce-ar fi ieșit dacă ar fi fost timp frumos, dar a doua zi a început să plouă de dimineață și terenul de fotbal, așa cum se aștepta Șișkin, s-a desfundat. Unde era să mai jucăm? Și-apoi, când nu se poate juca, nici n-ai chef de joc! Curios mai e și omul! Uite, sunt zile în care trebuie să stai acasă, și băieții joacă fotbal! Tu, care va să zică, stai și te gândești: „Sărăcuțul de mine! Toți băieții joacă, numai eu nu!” Dar dacă stai acasă și știi că ceilalți băieți stau și ei pe la casele lor și că nimeni nu joacă, nici nu te mai gândești la asta!

Așa a fost și de astă dată. Afară cernea o ploaie mărunță de toamnă și eu îmi făceam liniștit lecțiile. Toate au mers ca pe roate, până am ajuns la aritmetică! Când a venit rândul aritmeticii, mi-am zis că de ce să-mi mai bat capul singur, mai bine să mă duc la unul din băieți, să mă ajute el.

Zis și făcut. M-am îmbrăcat și m-am dus la Alik Sorokin, pentru că din grupa noastră el e cel mai bun la aritmetică: are totdeauna cinci!

Când ajung la el, îl găsesc la masă, jucând șah de unul singur.

— Bine c-ai venit! zice el. Hai să facem o partidă!

— N-am venit pentru asta, îi spun eu. Ajută-mă mai bine să-mi fac lecția la aritmetică.

— Da? Bine! Hai! Dar știi ceva? O să facem la aritmetică mai târziu. Îți explic eu totul în doi timpi și trei mișcări! Hai mai bine să jucăm întâi șah. Că tot trebuie să înveți și tu să joci! Șahul dezvoltă aptitudini pentru matematică!

— Adevărat? fac eu.

— Pe onoarea mea! De ce crezi tu că învăț eu bine la aritmetică? Fiindcă joc șah!

— Dacă e așa, hai! m-am învoit eu.

Am așezat piesele și am început să jucăm. Numai că mi-am dat repede seama că nu e chip să joci cu Alik. Nu putea juca liniștit. Dacă greșeam cât de cât, se supăra, el știe de ce, și țipa la mine:

— Joc e ăsta? Unde te bagi? Așa se mută? Ptiu! Mutare e asta?

— De ce nu e bună mutarea? îl întreb eu.

— Fiindcă am să-ți iau un pion!

— Ia-l sănătos, zic eu, numai nu țipa la mine, te rog!

— Cum să nu țiip la tine, dacă joci ca prostul?

— Cu atât mai bine pentru tine! Așa ai să câștigi mai repede.

— Mie îmi place să câștig când joc cu un om deștept, nu cu un jucător ca tine!

— Cum așa? După părerea ta, eu nu sunt deștept?

— De, nu prea ești!

Și uite-așa m-a jignit tot timpul, până la sfârșit! După ce a câștigat partida, zice:

— Hai să mai facem una.

Ce-i drept, și eu mă ambiționasem și grozav aș fi vrut să-l bat, ca să-i mai dau puțin peste nas!

— Hai, zic eu, dar fără țipete. Dacă mai țiți la mine, te las și plec!

Și am luat-o iar de la-nceput. De data asta n-a mai țițat, dar nici să tacă n-a putut. A pălăvrăgit tot timpul ca un papagal, făcând fel de fel de glume pe socoteala mea:

— Aha! Va să zică așa! Aha! Ia te uită la el ce deștept este! Ia te uită!...

Ce să vă spun, îmi era și silă să-l mai ascult!

Am pierdut și partida asta, și am mai pierdut, după ea, nu mai țin minte câte altele.

Până la urmă ne-am apucat și de aritmetică, dar și aici și-a dat în petic! Nu era în stare să explice nimic liniștit:

— E atât de simplu! Cum de nu pricepi? Asta o pricep până și copiii mici! Ce e greu de priceput aici? Vai de capul tău! Nu e în stare să deosebească scăzătorul de descăzut! Astea le-am făcut în clasa a treia!... Ce-i cu tine, ai picat din lună?...

Eu zic:

— Dacă ți-e greu să-mi explici, lasă, mă duc la altcineva!

— Eu îți explic, numai că tu nu înțelegi!

— Ce explici? zic eu. Explică cum trebuie. Ce te privește pe tine dacă am picat sau nu din lună?

— Bine, stai, nu te supăra! Îți mai explic o dată! Dar nu știu cum făcea și dregă, că nu era în stare să-mi explice. M-am muncit așa cu el până seara târziu și nu știu dacă am înțeles mare lucru. Partea proastă era că nu izbutisem să-l bat niciodată la șah! Dacă n-ar fi fost atât de fudul, calea-valea, nu mi-ar fi părut rău! Dar îmi intrase în cap să-l bat, și de atunci am început să mă duc în fiecare zi la el, ca să învățăm la aritmetică. Ei, și înainte de a ne apuca de aritmetică, jucam șah ceasuri întregi.

Încetul cu încetul am început să mă mai descurc și uneori izbuteam să mai câștig câte o partidă. Asta se întâmpla rar, e adevărat, dar pentru mine era o mare bucurie: pentru că, în primul rând, când începea să piardă, Alik nu mai trâncănea ca un papagal; în al doilea rând, devenea foarte nervos: sărea de pe scaun, se așeza iar, se apuca cu mâinile de păr, ca un caraghios. Eu, de pildă, nu mă enervez când pierd, dar nici nu mă bucur când pierde partenerul meu. Alik însă nu-și poate stăpâni bucuria când câștigă, iar când pierde, e gata să-și smulgă părul din cap de necaz!

Ca să învăț mai bine, jucam șah și acasă, cu Lika. Când se nimerea să fie tata pe-acasă, jucam și cu el. Într-o zi, tata mi-a spus că are pe undeva o carte, un fel de manual pentru jocul de șah, și, că mă sfătuiește să-l citesc dacă vreau să învăț să joc bine. Când am auzit de cartea asta, m-am apucat numaidecât s-o caut și am găsit-o într-un coș cu tot felul de cărți vechi. La început credeam că n-am să înțeleg nimic, dar când am început s-o citesc, am văzut că era scrisă foarte simplu și pe înțelesul tuturor. Se spunea că la jocul de șah, ca și la război, trebuie să cauți să iei cât mai repede inițiativa, să-ți miști cât mai repede piesele înainte, să pătrunzi în pozițiile adversarului și să-i ataci regele. Se mai arăta acolo cum să începi partidele de șah, cum să te pregătești de atac, cum să te aperi, și multe, multe alte lucruri folositoare. Am citit cartea două zile la rând, și când m-am dus a treia zi la Alik, am câștigat partidă după partidă. Alik a rămas cu gura căscată și nu înțelegea ce se întâmplă. Situația se schimbasese! După câteva zile ajunsesem să joc atât de bine, încât Alik nici măcar din întâmplare nu izbutea să mă mai bată!

Numai că, din cauza șahului, nu prea aveam timp de aritmetică, și Alik îmi explica totul în pripă sau, cum s-ar zice, de mântuială. Șah învățasem eu să joc, dar nu băgăm de seamă să mi se fi dezvoltat aptitudinile pentru aritmetică. Nu se schimbasese nimic! Cu aritmetica stăteam tot așa de prost ca și până acum! Atunci, ce să fac? M-am gândit să mă las de șah. Și, dacă ar fi să spun adevărul, mă cam plictisiseam de jocul ăsta. Nu-mi mai plăcea să joc cu Alik, că prea pierdea tot timpul!

— Ce? sări Alik când i-am spus că n-am să mai joc. Vrei să te lași? Tocmai tu, cu aptitudinile tale excepționale pentru șah? Sunt sigur că, dacă continui să joci, ai să devii un campion celebru!

— Ce aptitudini! zic eu. Află că, dacă te-am bătut, nu e meritul meu! Am învățat dintr-o carte!

— Din ce carte?

— Dintr-o carte specială. Un fel de manual pentru jocul de șah. Dacă vrei, am să ți-o dau și ție. Să vezi că ai s-ajungi să joci și tu tot atât de bine ca mine!

Când a auzit Alik asta, n-a mai putut de nerăbdare să citească iute cartea. A venit cu mine până acasă și, îndată ce i-am dat manualul, s-a dus să-l tocească din scoarță în scoarță. Eu însă m-am hotărât să nu mai joc șah până ce n-am să mă îndrept la aritmetică.

CAPITOLUL VII

Instructorul nostru, Volodea, și-a pus în gând să organizeze la școală o serbare dată de artiști amatori. Câțiva băieți și-au luat angajamentul să învețe pe dinafară niște poezii pe care să le recite, alții să execute pe scenă câteva exerciții de gimnastică și să facă o piramidă; Grișa Vasiliev a spus că o să cânte din balalaică, iar Pavlik Kozlovski, că o să danseze un gopac¹. Cel mai interesant număr era al lui Vanea Pahomov și al lui Igor Gracev. Voiau să reprezinte lupta dintre Ruslan și capul de uriaș, un fragment din poemul lui Pușkin „Ruslan și Ludmila”, care era tipărit în cartea de citire de clasa a patra și pe care tocmai îl citisem cu toții. Igor Gracev zicea că o să facă el din placaj capul uriașului și că o să-l deseneze, ca să arate cât mai fioros. Tot el o să se ascundă după cap și o să recite ce trebuie. Vanea o să fie Ruslan. O să-și meșterească o suliță de lemn și, cu ea, o să se abată asupra capului de uriaș.

Șișkin murea să joace și el și, până la urmă, m-a convins să ne rugăm amândoi de Olga Nikolaevna, să ne dea voie și nouă să jucăm. Dar Olga Nikolaevna nici n-a vrut să audă.

— Întâi să vă îndreptați notele, ne-a spus ea, și numai după aceea o să puteți juca!

Băieții s-au apucat să-și învețe rolurile și să repete, iar eu și cu Șișkin umblam hai-hui, așa fără nici un rost, prin sală, și ne uitam cu jind la ceilalți. Igor tăiaze dintr-o foaie de placaj capul uriașului. Falca de jos o făcuse din altă bucată de placaj și o prinsese în așa fel, încât monstrul să poată deschide gura. Apoi l-a vopsit și i-a desenat niște ochi holbați. Când se ascundea în spatele lui și mișca maxilarul de placaj, mârâind și vorbind în același timp, ai fi zis că mârâie și vorbește chiar capul acela! Și era o plăcere să vezi cum Ruslan, adică Vanea, se năpustea asupra lui, cu sulița. Atunci, capul uriașului sufla și Vanea se arunca într-o parte, de parcă l-ar fi măturat vântul.

Într-un rând îi veni lui Șișkin o idee foarte bună.

— Eu, zice el, am citit ieri „Ruslan și Ludmila”. Acolo scrie că Ruslan călărea un cal. Aici văd că merge pe jos!

¹ Gopac — dans popular ucrainean.

— De unde să ia cal? zic eu. Chiar dacă am avea cal, tot nu l-am putea aduce pe scenă!

— Eu am o idee grozavă! spune el. Hai să facem noi doi pe calul.

— Cum să facem pe calul?

— Uite, am un număr din revista „Zateinik”. Scrie acolo cum doi băieți pot închipui un cal pe scenă. Se coase din pânză un fel de piele de cal, în față i se face capul, în spate coada, iar dedesubt picioarele! Eu, înțelegi, mă bag în pielea asta, în partea din față, și îmi vâr capul în capul calului; tu te bagi în partea din spate, te apleci și te ții cu mâinile de cureaua mea, și din spinarea ta se face spinarea calului! Calul are patru picioare, nu-i așa?

Noi doi împreună tot patru picioare avem! Unde merg eu, mergi și tu, și gata calul!

— Și cum să coasem pielea de cal? întreb eu. Dacă am fi fete, ne-am pricepe, că fetele știu să coasă, învață doar la școală!

— Roag-o pe Lika, poate că ne dă ea o mână de ajutor. Când i-am povestit totul și când am rugat-o să ne ajute,

Lika mi-a răspuns:

— Bine, am să vă ajut. Numai să-mi faci rost de pânză! Ne-am gândit noi, ne-am tot gândit de unde să găsim pânză, și până la urmă Șișkin a descoperit în pod la el o saltea veche, de care nu mai avea nimeni nevoie. I-am scos toată umplutura, și fața i-am arătat-o Likăi, care a spus că s-ar putea să iasă ceva din ea. A luat-o, a descusut-o și a prefăcut-o în două bucăți mari de pânză. Pe una ne-a cerut să-i desenăm un cal mare. Am luat atunci o cretă și am desenat un cal în toată regula, cu cap și cu picioare. După aceea, Lika a așezat cele două bucăți una peste alta și le-a tăiat cu foarfeca: avea acum două jumătăți de cal! Le-a cusut apoi pe spinare și la cap. Kosteia și cu mine am luat și noi câte un ac și am ajutat-o. Am avut foarte multă bătaie de cap cu picioarele, fiindcă fiecare picior trebuia cusut separat, ca un burlan. Până să terminăm, ne-am găurit degetele cu acul! Dar, până la urmă, pielea calului a fost gata. A doua zi am făcut rost de niște curmeie de tei și de vreo două-trei brațe de fân și am lucrat mai departe. Am umplut capul calului cu fân, ca să se țină mai bine, iar din curmeie am făcut coada și coama. După ce am terminat, ne-am vârât, Kosteia și cu mine, în pielea calului, printr-o gaură pe care o lăsasem în burtă, și am încercat să mergem. Când ne-a văzut,

Lika s-a prăpădit de râs! Ne-a spus că am făcut un cal destul de bun, dar că mai trebuie să-i băgăm niște vată pe ici, pe colo, fiindcă îi cam numeri coastele. Ne-a mai spus că ar trebui să-l și vopsim, ca să nu se vadă de la o poștă că e de pânză. Am ieșit atunci din pielea calului; Lika s-a apucat să-l umple cu vată pe unde trebuia, iar Șișkin a adus de acasă niște bradolină cu care se dau podelele și am colorat pânza. A ieșit o frumusețe de cal! Am pus din nou mâna pe vopsele și i-am făcut ochii, nările și gura, iar la picioare i-am desenat niște copite. Lika s-a gândit că ar fi mai bine să-i punem și două urechi, că fără urechi nu era prea frumos. Când am fost gata, ne-am băgat iar în pielea calului.

— I-ha-ha! necheză Kosteă.

Lika a început să bată din palme și era cât pe ce să se înece de râs.

— Zău că e un cal adevărat! strigă ea.

Am încercat să mergem prin odaie și să zvârlim din picioare. Pesemne că reușeam de minune, fiindcă Lika râdea tot timpul. Până și mama, când a venit, s-a prăpădit de râs, uitându-se la calul nostru. Între timp s-a întors și tata de la lucru și, când a văzut calul, s-a pus și el pe râs.

— Pentru ce-ați făcut asta? ne-a întrebat tata. I-am spus atunci că la noi la școală o să fie un spectacol și că eu cu Kosteă o să fim calul.

— E foarte bine că la voi la școală se organizează astfel de spectacole. Așa, băieții învață să se ocupe de lucruri folositoare. Să-mi spuneți și mie când o să aibă loc reprezentația, ca să vin și eu! a zis tata.

Ne-am dus la Șișkin, să arătăm calul mamei și mătușii lui.

— Poftim! am spus eu. Acum o să vină tata la spectacol, și noi nici nu știm dacă o să ni se dea voie să jucăm!

— Tu să taci! s-a stropșit Șișkin. Să nu sufli nimănui o vorbă. O să mergem mai devreme și o să ne-ascundem în culise. Numai lui Vanea Pahomov să-i spunem, ca să știe să se urce pe cal înainte de a intra în scenă!

— Bravo! am exclamat eu. Așa să facem!

Nu vă mai spun cu ce nerăbdare am așteptat spectacolul. Nici să învățăm nu mai eram în stare din cauza asta!

În fiecare zi intram în pielea de cal și umblam de colo-colo, ca

să ne antrenăm. Lika a tot cusut sub piele bucăți de vată și, până la urmă, calul nostru a ajuns neted și rotofei. Ca să nu-i atârne urechile ca niște frunze de brusture, Kosteia s-a gândit să le pună pe dinăuntru o sârmă, și urechile stăteau țepene, așa cum trebuie. Apoi Kosteia a mai avut o idee: a legat urechile cu ațe. Când trăgeai de ele, calul dădea din urechi ca un cal adevărat!

Ei, dar până la urmă a venit și ziua mult așteptată!

Nevăzuți de nimeni, am ascuns pielea în culise și am pornit în căutarea lui Vanea Pahomov. Când l-am zărit, Kosteia l-a chemat deoparte și i-a șoptit:

— Ascultă, Vanea, înainte de a intra în scenă, ca să te bați cu capul de uriaș, treci prin culise. O să găsești acolo un cal anume pregătit pentru tine. Încalecă pe el, și gata!

— Despre ce fel de cal e vorba? întrebă Vanea.

— Ce-ți pasă! E un cal bun! Încalecă pe el, și el o să te ducă unde trebuie!

— Știu și eu!... stătu la îndoială Vanea. De repetat am repetat fără cal...

— Mă... da' caraghios mai ești! zise Șişkin. Ascultă-mă pe mine! E mult mai bine cu calul. Și în Puşkin scrie că Ruslan era călare. Cum scrie acolo? „Eu călăresc, eu călăresc, și când te prind nu te slăbesc!” Pe ce călărește, dacă nu pe cal? Și în cartea de citire este o poză în care Ruslan e desenat călare!

— Bine! se învoi Vanea. Nici mie nu-mi prea plăcea să joc rolul ăsta pe jos. Coșcogea viteazul, și când colo, fără cal!

— Numai, vezi, să nu spui nimănui nimic, că se duce naibii tot efectul! îl sfătuiește Șişkin.

— Bine, n-am să spun!

Când spectatorii au început să umple sala, ne-am strecurat frumușel în culise, am pregătit pielea de cal și am așteptat. Băieții se frământau, alergau de colo-colo pe scenă și controlau decorurile. În cele din urmă răsună ultima bătaie de gong și începu reprezentația. Noi, de unde eram, vedeam și auzeam bine tot ce se petrecea pe scenă: și exercițiile de gimnastică le-am văzut, și poeziile le-am auzit. Mie, unul, exercițiile de gimnastică mi-au plăcut grozav. Băieții erau acompaniați de muzică și le executau frumos, cu precizie, toți ca unul. Nu degeaba au repetat ei două săptămâni la rând! Apoi s-a tras cortina. La repezeală a fost adusă pe scenă căpățâna de placaj cu gura

mișcătoare, și Igor Gracev s-a ascuns în spatele ei. Atunci a intrat Vanea. Avea pe cap un coif strălucitor, meșterit din carton, iar în mâini ținea o sulită de lemn, poleită.

Vanea se apropie de noi și ne șopti:

— Ei, unde vă e calul?

— Numaidecât! i-am răspuns noi.

Ne-am vârât la repezeală în pielea calului, și în fața lui Vanea apăru deodată un bidiviu.

— Urcă-te! zic eu.

Vanea mi s-a urcat în cârcă și s-a așezat bine. Abia atunci mi-am dat eu seama că rolul cailor pe lumea asta nu prea e dulce. Sub greutatea lui Vanea, mă cocoșam de tot. Dar ce era să fac? L-am apucat zdravăn pe Șișkin de curea, ca să am de ce să mă sprijin. Tocmai în clipa aceea se ridică și cortina.

— Ei! Haide! ne porunci Vanea, adică Ruslan. Șișkin și cu mine am luat-o la trap și am nimerit drept în mijlocul scenei. Când ne-au văzut, băieții din sală au început să râdă cu hohote. Pesemne că le plăcea calul! Noi, drept spre hârca uriașului!

— Ptru! Ptru! șuieră Ruslan. Încotro ați pornit-o? Era cât pe ce să vă izbiți de hârcă! Înapoi!

Ce era să facem?! L-am ascultat și ne-am dat înapoi. În sală, lumea râdea cu hohote.

— Înapoi, caraghioșilor! ne ocăra Vanea. Nu vă dați de-a-ndăratele! Întoarceți-vă în mijlocul scenei! Trebuie să-mi spun monologul!

Ne-am întors iar în mijlocul scenei. Vanea începu să vorbească cu glas ca din mormânt:

— „Ce oase, câmpule, să-mi spui,

Or fi-ngrășat pământul tău?”

Recită mult, tânguindu-se în fel și chip. În timpul ăsta, Șișkin trăgea de ațe și calul nostru dădea din urechi, ceea ce îi înveselea grozav pe spectatori. În cele din urmă, când Vanea își termină monologul, ne șopti:

— Acum, apropiați-vă de capul de uriaș!

Ne-am întors și am pornit spre cap. La vreo cinci pași, Șișkin a început să sforăie și să salte, ca și cum calul s-ar fi ridicat în două picioare, iar eu am prins să zvârl din picioare, ca să arăt că bidiviul s-a speriat de capul uriașului. Atunci, Ruslan s-a apucat să dea pinteni calului, adică să mă lovească pe mine cu tocurile în coaste. Ne-am apropiat de căpățâna uriașului și Ruslan a început să-i gâdile nările cu sulita. Uriașul a deschis gura și a strănutat de-a răsunat toată sala. Șișkin și cu mine am sărit înapoi și am pornit să dăm roată scenei, ca și cum ne-ar fi suflat vântul. Ruslan era cât pe ce să cadă de pe cal! Partea proastă e că, la un moment dat, Șișkin m-a călcat, și eu, de durere, am început să sar într-un picior și să șchiopătez. Vanea s-a pornit din nou să-mi dea pinteni. Ne-am năpustit iar spre hârcă, aceasta a început iar să sufle spre noi, și iarăși am fost împinși în lături. Și-așa l-am atacat noi de câteva ori, până ce am început să mă vait:

— Hai odată! zic eu. Terminați mai repede, că nu mai pot. Mă doare piciorul!

Atunci ne-am avântat pentru ultima oară asupra capului și Vanea l-a pocnit cu sulita atât de tare, încît a căzut toată vopseaua de pe el. Capul s-a prăbușit, s-a sfârșit reprezentația și calul a ieșit din scenă șchiopătând. Băieții aplaudau încântați. Vanea a descălecat și a dat fuga să se încline în fața spectatorilor, ca un actor adevărat. Șișkin îmi zice:

— Bine, dar și noi am jucat pe scenă! Trebuie să ne înclinăm și noi în fața spectatorilor.

Și atunci toată lumea a văzut calul apărând pe scenă și înclinându-se, adică dând din cap. Acest lucru plăcu foarte mult tuturor, și sala răsună de zgomot și râsete. Băieții începură să aplaude și mai tare. Noi ne-am înclinat și am fugit, apoi ne-am întors și ne-am înclinat iar. Atunci Volodea a strigat să se tragă mai repede cortina și cortina s-a lăsat imediat. Noi am fi vrut s-o ștergem, dar Volodea ne-a prins calul de urechi și a spus:

— Hai, ieșiți odată afară! Cine-și face de cap aici? Și am ieșit din pielea calului.

— A, voi erați?! exclamă Volodea. Cine v-a dat voie să vă faceți de cap în halul ăsta?

— Dar ce, calul n-a fost bun? se miră Șișkin.

— Calul l-ați meșterit voi bine, zise Volodea. Dar de jucat,

n-ați jucat cum trebuie! Pe scenă se spuneau lucruri serioase, și calul vostru se ținea de năzbâti. Ba ridica un picior, ba îl lăsa iar jos. Unde ați văzut voi cal să facă așa ceva?

— Păi, dacă stai nemișcat, obosești! zic eu. Și nu uita că era și Vanea călare în spinarea mea. Știi ce greu e? Cum să stai locului?

— Trebuia să stați, de vreme ce-ați ieșit pe scenă. Încă ceva: când Ruslan recita versurile: „Ce oase, câmpule, să-mi spui, or fi-n-grășat pământul tău?”, publicul a început deodată să râdă. Mă întrebam de ce râde lumea. Doar nu era nimic de râs! Când colo, ce să vezi? Calul dădea din urechi!

— Caii își mișcă totdeauna urechile când ascultă! sări Șişkin.

— Ce zor avea să asculte?

— Păi, versurile... a auzit că Ruslan spunea versuri și a început să dea din urechi!

— Mă rog, dacă ar fi dat din urechi, calea-valea, dar el s-a apucat să-și fluture urechile de parcă ar fi alungat muște!

— Aici e vina mea. Am greșit, zise Șişkin. Am tras prea tare de ață!

— „Am greșit!” îl îngână Volodea. Altă dată să nu vă mai băgați nepoștiți pe scenă!

Eram foarte amărâți, mai ales că nu ne îndoiam defel că și Olga Nikolaevna o să ne tragă o săpuneală. Dar Olga Nikolaevna nu ne-a spus nimic, și asta a fost pentru mine, cum să zic, mai rău decât dacă ne-ar fi muștruluit cum se cuvine pentru neascultarea noastră. Și-o fi zis pesemne că atât eu cât și Șişkin suntem niște băieți înrăiți și că nici nu face să vorbească cineva serios cu noi.

Ei, dar din cauza acestei reprezentatii și din cauza șahului nu m-am mai ținut de învățătură și, peste câteva zile, când ni s-au dat notele pe primul trimestru, am văzut că aveam doi la aritmetică!

Știam dinainte că o să am doi, dar mă gândeam că mai e până la sfârșitul trimestrului și că mai am timp să scap de el! Însă nu știu de ce trimestrul s-a încheiat atât de repede, că nici nu mi-am dat seama pe ce lume sunt! Șişkin avea și el un doi, dar la limba rusă.

— De ce ne-or fi dând oare notele tocmai în ajunul sărbătorilor? Uite, mi-a pierit toată bucuria! i-am spus eu lui Șişkin, pe când ne întorceam acasă.

— De ce? a întrebat Șişkin.

— Cum „de ce”? Pentru că trebuie să arăt doiul ăsta acasă!

— Eu n-am să-l arăt acum! a zis Şişkin. De ce să-i stric mamei sărbătorile?

— Bine, dar după sărbători tot o să trebuiască să i-l arăţi! zic eu.

— Ei, după sărbători e altceva, nu ca de sărbători când toată lumea e veselă! Dacă am să viu eu să le-arăt doiul, au să se întristeze! Nu, mai bine să fie veseli! De ce s-o amărăsc degeaba pe mama? Că eu o iubesc pe mama mea!

— Dacă ai iubi-o, ai învăţa mai bine! am ripostat eu.

— Dar ce, tu înveţi mai bine? mi-a întors-o Şişkin.

— Eu? Nu, dar am să învăţ!...

— Ei, şi eu am să învăţ!

Şi cu asta, discuţia noastră s-a sfârşit. Mă hotărâsem să urmez pilda lui Şişkin şi să arăt notele mai târziu, după sărbători, pentru că, nu-i așa, se întâmplă uneori să ți se dea notele şi după sărbători... Se întâmplă, nu?

CAPITOLUL VIII

A venit și ziua mult așteptată, ziua de 7 Noiembrie, sărbătoarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie! M-am trezit odată cu zorile și am dat buzna la fereastră. Soarele nu răsărise încă, dar se luminase bine. Cerul era curat și albastru și toate casele pavoazate cu steaguri roșii și cu portretul lui Lenin. Eram fericit. Parcă venise din nou primăvara. Nu știu de ce te simți atât de bine în această zi de sărbătoare! Îți aduci aminte de tot ce e mai bun și mai plăcut! Visezi la ceva minunat și ai vrea să crești cât mai repede, să ajungi foarte puternic și foarte curajos și să săvârșești fel de fel de fapte eroice. Să străbați, de pildă, taigaua îndepărtată, să te cațări pe creste semețe, să te avânți cu avionul spre cerul albastru, să cobori sub pământ ca să scoți fier și cărbune, să construiești canale și să îndestulezi deșerturile cu apă, să construiești mașini noi și minunate, pentru ca tata, mama, Olga Nikolaevna să fie mândri de tine.

Iată visurile mele. Și cred că nici nu-i de mirare să-ți faci asemenea visuri! Tata spune că în țara noastră fiecare om poate înfăptui orice, numai să vrea și să învețe bine, fiindcă odată, cu mulți ani în urmă, în ziua aceasta de 7 Noiembrie, i-am izgonit pe capitaliști, care asupreau poporul. Acum, aici, la noi, totul este al poporului. Va să zică și al meu, fiindcă și eu fac parte din popor!

Tata mi-a dăruit, cu prilejul acestei sărbători, o lanternă magică, mama o pereche de patine și Lika o busolă. Eu, pe de altă parte, i-am dat Likăi niște acuarele. Apoi am plecat cu tata și cu Lika la uzina unde lucrează tata și, de-acolo, ne-am dus la demonstrație, cu toți muncitorii de la uzină. Pretutindeni răsună muzică. Toată lumea cânta. Am cântat și eu, a cântat și Lika și nu mai puteam de bucurie. Tata ne-a cumpărat apoi câte un balon: mie unul roșu, și Likăi unul verde. Când ne-am apropiat de piața principală a orașului nostru, tata ne-a mai cumpărat două stegulețe roșii și, străbătând toată piața, am trecut cu ele în mână prin fața tribunei.

După aceea ne-am întors acasă și, nu după mult timp, au început să ne sosească musafiri. Primul a venit unchiul Șura. Ținea în mână două pachete și am înțeles imediat că ne adusese daruri.

Unchiul Șura ne-a întrebat mai întâi dacă ne purtăm frumos și noi am spus că da.

— O ascultați pe mama?

— O ascultăm! zicem noi.

— Dar cu școala cum stați?

— Bine! zice Lika.

— Bine! zic și eu.

Atunci unchiul Șura mi-a dăruit un joc mecanic, iar Likăi niște cuburi.

Apoi a venit mătușa Lida și unchiul Serioja, mătușa Nadia, unchiul Iura și, mai târziu, mătușa Nina, și toți m-au întrebat cum învăț. Eu le-am spus că învăț bine și ei mi-au dat daruri. Până la urmă m-am ales cu o grămadă de jucării. Lika, la fel. Și cum stăteam și mă uitam lung la toate darurile primite, nu știu cum, dar încetul cu încetul mi s-a întristat inima. Începuse să mă mustre conștiința: aveam un doi la aritmetică și totuși spuseseam că învăț bine! M-am gândit mult la asta, dar până la urmă mi-am dat cuvântul că o să mă apuc serios de învățătură, ca să nu se mai întâmple niciodată așa ceva. După ce am luat această hotărâre, tristețea mea s-a risipit și m-am înveselit iar.

La 8 noiembrie a fost tot sărbătoare. M-am dus pe la băieți, au venit și ei la mine și ne-am jucat tot felul de jocuri. Seara am făcut proiecții pe perete cu lanterna magică. La culcare, mi-am pus darurile pe scaun lângă patul meu, iar Lika și le-a pus și ea, pe-ale ei, pe un scaun. Am dat drumul celor două baloane cu care fuseserăm la demonstrație, și acum stăteau sus, în tavan. Ah, ce frumoase erau !

A doua zi, cum am deschis ochii, ce să vezi? Baloanele noastre zăceau pe podea! Se zbârciseră și se făcuseră mici, mici de tot! Ieșise gazul acela ușor cu care fuseseră umplute și nu se mai puteau ridica.

Partea proastă e că în ziua aceea, când m-am întors de la școală, nu știam cum să fac să-i spun mamei de doiul pe care-l încasasem. Noroc că mama și-a adus aminte de carnet și mi l-a cerut. L-am scos tăcut din ghiozdan și i l-am dat. Mama s-a uitat la note și, firește, numaidecât a văzut pocinogul!

— Poftim! Eram sigură! a zis ea, încruntându-se. Mi-ai umblat hai-hui toată ziua și acum ai media doi! Și pentru ce, mă rog? Numai și numai fiindcă nu vrei să ascuți de nimeni și de nimic! De câte ori nu ți s-a spus să-ți faci lecțiile la timp? Degeaba! Parcă aş vorbi cu

pereții! Sau poate vrei să rămâi repetent?!

Când i-am spus că luasem hotărârea să învăț mai bine și să nu mai am doiuri niciodată, mama m-a luat în râs.

Se vedea cât de colo că nu mai credea în făgăduielile mele. Iar când am rugat-o să-mi semneze carnetul, mi-a spus:

— Nu! Lasă să ți-l semneze tata!

Asta era mai prost ca orice. Sperasem că o să mi-l semneze mama și că n-o să mai trebuiască să i-l arăt și tatii, dar acum mă aștepta o nouă serie de muștrări!... Nu vă mai spun ce amărât eram. Nici de lecții nu-mi mai ardea!

„Lasă, mi-am zis eu, nu face nimic. Aștept întâi să mă certe tata și după aia mă apuc de învățat.”

În cele din urmă a venit și tata de la lucru. Am așteptat să mă-nânce întâi, fiindcă, după-masă, e întotdeauna mai bine dispus, apoi i-am pus carnetul în față, în așa fel ca să-l vadă. Tata, bineînțeles, a băgat repede de seamă că pe masă, lângă el, se află carnetul meu și a început să se uite la note.

— Poftim! Te-ai pricopsit! mi-a spus el, văzând doiul. Spune-mi, nu ți-e rușine de colegii tăi?

— Parcă numai eu am doi! am răspuns eu.

— Cum așa?! Cine mai are?

— Șișkin!

— Și de ce te iei după Șișkin? Mai bine ai lua pildă de la elevii buni. Sau poate că Șișkin e mare și tare la voi la școală?

— Ba deloc, am spus eu.

— Dacă ai învăța tu mai bine, l-ai ajuta și pe Șișkin! Vă place vouă așa de mult să fiți mai slabi ca ceilalți elevi?

— Mie, zic eu, nu-mi place deloc. Eu m-am și hotărât să mă apuc serios de învățătură.

— Ai mai spus asta!

— Nu, înainte am spus-o numai așa, ca să zic ceva, dar acum m-am hotărât cu adevărat!

— Bine, să te vedem!

Tata a iscălit carnetul și n-a mai scos o vorbă. Mă simțeam chiar jignit că m-a muștrat atât de puțin. Și-o fi zis că nici nu face să vorbească prea mult cu mine, de vreme ce eu nu mă țin niciodată de cuvânt și nu sunt bun de nimic. M-am hotărât deci ca de data asta să-i dovedesc că am voință și să învăț cum trebuie. Păcat numai că în

ziua aceea nu aveam nimic la aritmetică! Dacă aş fi avut, sunt sigur că aş fi rezolvat singur problema! A doua zi l-am întrebat pe Şişkin:

— Ei, ia spune-mi, ți-a tras maică-ta o săpuneală zdravănă pentru doiul ăla?

— Mi-a tras! Și mătușa Zina mi-a tras... Mai bine ar fi tăcut! Mi-a spus doar atât: „Las' că te iau eu în primire cum trebuie!” Cum să mă ia în primire? Dar mi-aduc aminte că a mai spus ea odată: „Las' că te iau eu în primire! Am să controlez în fiecare seară cum ți-ai făcut lecțiile.” M-a controlat de vreo două ori, dar pe urmă s-a înscris la cercul dramatic al clubului uzinei de automobile și, cum venea seara, o și ștergea! „Am să controlez, zicea ea, mâine.” Și așa, de fiecare dată, amâna de pe o zi pe alta, iar până la urmă a uitat! Deodată mă pomenesc cu ea că zice: „Ia arată-mi caietele și spune-mi ce lecții ai pentru mâine!” Partea proastă era că nu-mi făcusem nici o lecție. Știi, mă învățasem să nu fiu controlat! Acum, înțelegi, nu e seară să nu plece de acasă. Dacă n-are treabă la cercul dramatic, se duce la teatru...

— Trebuie să se ducă dacă vrea să se facă artistă, am zis eu.

— Bine, bine, asta înțeleg eu, făcu Şişkin. Și mama urmează cursuri de calificare. Și mai și muncește pe deasupra. De ce nu-mi spune ea niciodată: „Las' că te iau eu în primire!” Mama mă dojenește, zicându-mi că trebuie să învăț, și, dacă țipă la mine, pe ea nu mă supăr niciodată. Dar pe mătușa Zina am să mă supăr mereu, fiindcă, dacă te-apuci de ceva, nu-i așa, apucă-te ca lumea, și dacă n-ai de gând să te-apuci, lasă-te păgubaș! Eu aștept să mă ia mătușa Zina în primire și până atunci nu fac nimic... Ce vrei? Asta-i caracterul meu...

— Măi, Koste, tu dai mereu vina pe alții! zic eu. Mai bine ți-ai schimba caracterul.

— Ba mai bine ti l-ai schimba tu! Parcă tu ești mai breaz!

— Am să învăț mai bine! am promis eu.

— Am să învăț și eu! mi-a răspuns Şişkin.

Numai că tocmai în ziua aceea profesorul nostru de gimnastică, Grigori Ivanovici, ne-a anunțat că sala de sport din școala noastră a fost amenajată pentru baschet și că cine vrea poate să se înscrie în echipa de baschet. Nu vă mai spun ce bucurie a fost pe noi. Toți băieții s-au înscris. Eu și cu Şişkin, firește, am vrut și noi să ne înscriem, dar Grigori Ivanovici nu ne-a primit.

— Din echipa de baschet pot face parte numai elevii care învață bine, ne-a spus el.

Când a auzit Șișkin una ca asta, gata, s-a și întunecat la față. De când aștepta el să joace baschet! Acum, ceilalți or să joace și noi o să stăm să ne uităm. Mie, unul, drept să vă spun, nu prea îmi părea rău, fiindcă hotărâsem să mă apuc serios de învățătură și să fac orice mi-o sta în putință, ca să fiu primit în echipa de baschet.

După lecții s-a ținut la noi în clasă o adunare. Olga Nikolaevna ne-a spus că mulți băieți s-au îndreptat și au început să învețe mai bine. În grupa întâi, lucrurile stăteau cel mai bine. Nimeni nu mai avea doi, și doar doi băieți aveau câte un trei. Olga Nikolaevna ne-a mai spus că, în ziua în care n-o să mai aibă nici trei, grupa își va îndeplini angajamentul de a avea numai cinci și patru. La noi în grupă lucrurile stăteau mai prost, fiindcă noi aveam doi de doi: al meu și al lui Șișkin!

Zice Iura:

— Poftim! Din cauza voastră am rămas codași. Trebuie neapărat să facem ceva, ca să ieșim din încurcătura asta!

— Numaiăștia doi sunt de vină! sare și Leonea Astafiev și ne arată cu degetul, pe mine și pe Șișkin. Ce-aveți de gând? Ați făcut de rușine toată grupa! Toată lumea își dă silința dar dumnealor puțin le pasă! Nimic nu fac! Ascultă, Maleev, de ce înveți prost? Și cu toții au tăbărât asupra mea:

— Ce, nu-ți dai seama că trebuie să înveți mai bine?

— Nu înțeleg despre ce este vorba! am bâiguit eu. Eu m-am hotărât doar să învăț mai bine, și când colo, văd că iar se vorbește de asta!

— Dacă te-ai hotărât, de ce nu înveți? Astea sunt note? se băgă în vorbă Alik Sorokin.

— Notele mele sunt mai dinainte... Eu m-am hotărât de-abia alaltăieri! i-am răspuns.

— Vai de capul tău! Nu te puteai hotărî mai de mult?

— Stați, băieți, nu vă certați! interveni Olga Nikolaevna. Cei care au rămas în urmă la învățătură trebuiesc ajutați. În grupa voastră aveți elevi buni. Uite, eu zic să le dau, lui Șișkin și lui Maleev, pe cineva să-i ajute!

— Pot să-l ajut eu pe Maleev? întrebă Vanea Pahomov.

— Eu am să-l ajut pe Șișkin! spuse Alik Sorokin. Se poate?

— Sigur că da! răspunse Olga Nikolaevna. E frumos din partea voastră că vreți să vă ajutați colegii!

După adunare, Olga Nikolaevna ne-a chemat, pe mine și pe Șișkin, în cancelarie și a stat mult de vorbă cu noi. Ne-a spus că învățăm prea puțin acasă, că ne facem lecțiile de mântuială, fără să adâncim nimic, și că din cauza asta ne însușim slab materia. Memorizăm prea puțin, și ceea ce memorizăm uităm repede. L-a sfătuit pe Șișkin să-și facă temele la limba rusă fără să se grăbească, gândindu-se bine la fiecare cuvânt pe care-l scrie; l-a mai sfătuit să învețe regulile pe de rost, să citească mai mult și a mai adăugat că o să urmărească mai îndeaproape felul în care își face temele date acasă.

— Tu, Vitea, trebuie să muncești mai mult singur, mi se adresa Olga Nikolaevna. Sunt sigură că, dacă nu-ți iese o problemă, te duci repede la tata sau la mama să-i întrebi!

— Nu! zic eu. Nu-l mai întreb pe tata niciodată. De ce să-l întrerup de la lucru? Când nu merge, mă duc la câte un coleg.

— E același lucru. Eu spun că trebuie să lupți singur. Dacă ai să-ți bați capul cu problemele și ai să cauți să le înțelegi singur, mai înveți ceva, dar dacă o să ți le facă de fiecare dată altcineva, n-ai să fii niciodată în stare să le rezolvi singur. De asta se și dau problemele, ca elevii să se deprindă să gândească singuri.

— Bine! zic eu. Am să le fac singur.

— Așa, băiete. Străduiește-te. Numai la mare, mare nevoie, dacă vezi că nu merge deloc, să ceri ajutor de la vreun coleg sau de la mine.

— Nu! zic eu. Mi se pare că acum am să pot singur. Dar dacă n-am să pot, am să mă duc la Vanea.

— Cine vrea poate! răspunse Olga Nikolaevna.

CAPITOLUL IX

Cum am ajuns acasă, m-am apucat de treabă. Eram atât de hotărât, că m-am mirat și eu! Mi-am pus în gând să-mi fac întâi lecțiile cele mai grele, așa cum ne-a învățat Olga Nikolaevna, și abia la urmă pe cele ușoare. În ziua aceea aveam o problemă la aritmetică. Fără să mai stau mult pe gânduri, am deschis cartea și am început să citesc enunțul problemei:

„Într-un magazin au fost opt ferăstraie și de trei ori mai multe topoare. Jumătate din numărul topoarelor și trei ferăstraie au fost vândute unei brigăzi de tâmplari, cu optzeci și patru de ruble. Restul topoarelor și al ferăstriailor au fost vândute unei alte brigăzi de tâmplari, cu o sută de ruble. Cât costă un topor și cât costă un ferăstrău?”

La început n-am înțeles nimic. Am citit problema a doua, a treia oară și, treptat-treptat, mi-am dat seama că cei care întocmesc problemele le încurcă dinadins, ca să nu le rezolve elevii imediat. În problema mea scria: „Într-un magazin au fost opt ferăstraie și de trei ori mai multe topoare”. Ar fi putut să scrie de la început că erau douăzeci și patru de topoare, pentru că, dacă erau opt ferăstraie și de trei ori mai multe topoare, e clar, nu-i așa, că erau douăzeci și patru de topoare! Ce rost are atunci toată vorbăria asta de prisos?! Încă ceva: „Jumătate din numărul topoarelor și trei ferăstraie au fost vândute unei brigăzi de tâmplari, cu optzeci și patru de ruble”. Mai bine ar fi spus de la început: „S-au vândut douăsprezece topoare”. Cine nu știe că, dacă erau douăzeci și patru de topoare, jumătate face douăsprezece! Și toate astea s-au vândut, așadar, cu optzeci și patru de ruble. Mai departe se spune că restul topoarelor și al ferăstriailor au fost vândute altei brigăzi de tâmplari, cu o sută de ruble. Care rest? De ce n-or fi spus-o, frate, omeneste, că, dacă erau în total douăzeci și patru de topoare și dacă s-au vândut douăsprezece, înseamnă că au rămas douăsprezece? Ferăstrialele fuseseră în total opt; dacă au vândut trei unei brigăzi, înseamnă că celelalte i s-au vândut cinci. Uite așa ar fi trebuit să scrie, numai că ei le încurcă și pe urmă spun că băieții sunt nepricepuți și că nu știu să rezolve problemele!

Am transcris problema în felul meu, ca să fie mai simplă, și

iată ce a ieșit:

„Într-un magazin au fost opt ferăstraie și douăzeci și patru de topoare; douăsprezece topoare și trei ferăstraie au fost vândute unei brigăzi de tâmplari, cu optzeci și patru de ruble; douăsprezece topoare și cinci ferăstraie au fost vândute altei brigăzi de tâmplari, cu o sută de ruble. Cât costă fiecare ferăstrău și fiecare topor?”

După ce am transcris problema, am recitit-o și am văzut că s-a mai scurtat. Dar tot nu mă puteam dumeri cum s-o fac, fiindcă cifrele se amestecau în capul meu și nu mă lăsau să gândesc. Mi-am zis atunci să mai reduc problema, ca să aibă mai puține cifre. Nu avea nici o importanță, nu-i așa, câte ferăstraie și câte topoare fuseseră în magazin de vreme ce până la urmă se vânduseră toate! Am mai redus problema:

„S-au vândut unei brigăzi douăsprezece topoare și trei ferăstraie, cu optzeci și patru de ruble. S-au vândut altei brigăzi douăsprezece topoare și cinci ferăstraie, cu o sută de ruble. Cât costă un topor și un ferăstrău?”

Problema era acum mai scurtă, dar tot așa fi vrut s-o mai scurtez, pentru că ce importanță avea cui fuseseră vândute ferăstraiele și topoarele? Important era cu cât s-au vândut. M-am gândit ce m-am gândit și am scris problema așa:

„12 topoare și 3 ferăstraie = 84 de ruble.

12 topoare și 5 ferăstraie = 100 de ruble.

Cât costă un topor și cât un ferăstrău?”

Mai mult nu mai aveam cum s-o scurtez, nu-i așa? Am început atunci să mă gândesc cum s-o rezolv. Întâi mi-am zis că, dacă douăsprezece topoare și trei ferăstraie costă optzeci și patru de ruble, trebuie să adun topoarele și ferăstraiele și să împart optzeci și patru de ruble la totalul lor. Am adunat douăsprezece topoare cu trei ferăstraie și mi-a ieșit cincisprezece. Atunci am împărțit optzeci și patru la cincisprezece, dar împărțirea nu mi-a ieșit, fiindcă mi-a rămas un rest. Mi-am dat seama că greșisem și am început să caut altă soluție. Iată ce soluție am găsit: am adunat douăsprezece topoare cu cinci ferăstraie și mi-a ieșit șaptesprezece, apoi am împărțit o sută la șaptesprezece, dar iar mi-a rămas un rest! Atunci am adunat topoarele cu ferăstraiele, am adunat și rublele și le-am împărțit la topoare și ferăstraie, dar împărțirea tot nu mi-a ieșit! Am încercat să scad ferăstraiele din topoare și am împărțit banii la rezultat, dar nimic!

Am încercat atunci să adun ferăstraiele și topoarele separat, apoi să scad topoarele din bani, și ceea ce a rămas să împart la ferăstraie. Tot nimic! Ce n-am făcut, ce n-am încercat, dar degeaba! Atunci am luat problema și m-am dus cu ea la Vanea Pahomov.

— Ascultă, i-am zis, douăsprezece topoare și trei ferăstraie costă la un loc optzeci și patru de ruble, iar douăsprezece topoare și cinci ferăstraie costă o sută de ruble. Cât costă un topor și cât un ferăstrău? Cum crezi tu că trebuie rezolvată problema asta?

— Dar tu cum crezi? mă-ntreabă el.

— Eu zic că ar trebui să adun douăsprezece topoare cu trei ferăstraie și să împart optzeci și patru la cincisprezece.

— Stai! De ce să aduni ferăstraiele cu topoarele?

— Ca să aflu câte erau în total! Împart după aceea optzeci și patru la total și aflu cât costă o bucată.

— Care „bucată”? Un ferăstrău sau un topor?

— Un ferăstrău, zic eu, un ferăstrău sau un topor!

— După tine, ferăstraiele și topoarele au același preț?

— Și ce, nu-i așa?

— Firește că nu! În problemă nu se spune că ar avea același preț. Dimpotrivă! Întrebarea sună așa: cât costă un topor și cât costă un ferăstrău? Asta înseamnă că nu avem dreptul să le adunăm!

— Ei, și? Ori le aduni, ori nu le aduni, tot un drac e! zic eu. Nu iese nimic!

— Tocmai de-aia nu iese, că le aduni!

— Atunci ce să fac? îl întreb eu.

— Gândește-te!

— De două ceasuri mă tot gândesc!

— Uită-te atent la problemă, mă sfătuiește Vanea. Ce vezi?

— Văd, zic eu, că douăsprezece topoare și trei ferăstraie costă optzeci și patru de ruble, iar douăsprezece topoare și cinci ferăstraie costă o sută de ruble.

— Observi că prima și a doua oară s-a cumpărat aceeași cantitate de topoare, dar că ferăstraiele erau cu două mai multe?

— Observ! zic eu.

— Observi că a doua oară s-a plătit cu șaisprezece ruble mai mult?

Observ. Prima oară s-au plătit optzeci și patru de ruble, iar a doua oară o sută de ruble; o sută minus optzeci și patru fac șaispre-

zece.

— De ce crezi tu că s-a plătit a doua oară cu șaisprezece ruble mai mult?

— Ei, de ce?! E clar! S-au cumpărat două ferăstraie în plus! i-am răspuns eu. De-aia a trebuit să se plătească cu șaisprezece ruble mai mult!

— Va să zică s-au plătit șaisprezece ruble pentru două ferăstraie, nu-i așa?

— Da, zic eu, pentru două.

— Atunci cât costă un ferăstrău?

— Dacă două costă șaisprezece, unul, zic eu, costă opt!

— Bravo! Uite că ai aflat cât costă un ferăstrău!

— Ptiu! zic eu. Ce problemă simplă. Cum de n-am priceput?...

— Stai, că mai trebuie să afli și cât costă un topor.

— Asta-i un fleac, zic eu. Douăsprezece topoare și trei ferăstraie costă optzeci și patru de ruble. Trei ferăstraie costă douăzeci și patru de ruble. Optzeci și patru fără douăzeci și patru fac șaiszeci. Va să zică douăsprezece topoare costă șaiszeci de ruble, iar un topor: șaiszeci împărțit la douăsprezece egal cinci ruble!

M-am dus acasă amărât foc că nu fusesem în stare să rezolv singur problema și am luat hotărârea ca data viitoare să nu mi se mai întâmple așa ceva. Chiar de-o fi să stau și cinci ceasuri, dar de făcut tot am s-o fac!

A doua zi nu ni s-a dat nimic la aritmetică, și eu am fost foarte bucuros, fiindcă nu e cine știe ce plăcere să rezolvi probleme!

„Nu-i nimic! mi-am zis eu. Azi o să-mi odihnesc puțin capul.”

Dar n-a fost să fie. N-am apucat să-mi fac lecțiile, că vine Lika și zice:

— Vitea, uite, ni s-a dat o problemă și nu pot s-o rezolv! Hai, ajută-mă!

Mi-am aruncat ochii pe carte și mi-am zis: „Dacă n-am să i-o pot rezolva, s-a dus prestigiul meu!” De aceea i-am spus:

— N-am timp acum. Am o mulțime de lecții de făcut. Tu du-te vreun ceas-două la plimbare, și când vii, te-ajut.

I-am spus așa, fiindcă uite ce mă gândeam eu: „Cât se plimbă ea, eu chibzuiesc asupra problemei, și când s-o întoarce, am să i-o explic”.

— Bine. Mă duc atunci la o prietenă, zice Lika.

— Du-te, du-te, fetițo, zic eu, dar vezi, nu veni prea devreme. Poți să te plimbi și trei ceasuri. Plimbă-te cât vrei!

Lika a plecat, eu am luat cartea și m-am apucat să citesc problema:

„Un băiat și o fetiță culegeau nuci din grădină. Ei au cules împreună o sută douăzeci de nuci. Fetița a cules de două ori mai puțin decât băiatul. Câte nuci avea băiatul și câte fetița?”

Când am citit problema, m-a pufnit râsul. „Ce problemă!” îmi zic. Ce e greu de înțeles aici? E clar că trebuie să împarți o sută douăzeci la doi, ceea ce face șaiszeci. Va să zică, fetița a cules șaiszeci de nuci. Acum să aflăm câte a rupt băiatul: din o sută douăzeci scădem șaiszeci și avem tot șaiszeci. Dar... cum vine asta?! Rezultă că ei au cules același număr de nuci! Numai că în problemă se spune că fetița a cules de două ori mai puțin! „Aha, îmi zic. Trebuie să împart șaiszeci la doi și iese treizeci. Va să zică băiatul a cules șaiszeci de nuci, iar fetița treizeci.”

Mă uit la răspunsul problemei și văd: băiatul optzeci, și fetița patruzeci.

„Dați-mi voie! sar eu. Cum vine asta? Mie mi-a ieșit treizeci și șaiszeci, și aici văd patruzeci și optzeci!”

Fac verificarea. „În total s-au cules o sută douăzeci de nuci. Dacă băiatul a rupt șaiszeci, iar fetița treizeci, fac în total nouăzeci. Va să zică am greșit!” M-apuc din nou să rezolv problema și iar îmi iese treizeci și șaiszeci! „De unde au scos ăștia rezultatul patruzeci și optzeci?! Mare bazaconie!”

Am căzut pe gânduri. Am citit problema de vreo zece ori, dar tot nu i-am găsit chițibușul!

„Ei, mi-am zis, li se dau elevilor dintr-a treia probleme pe care nici un elev dintr-a patra nu ie poate rezolva! Cum de învață, săracii de ei?!”

M-am gândit mult la problema asta. Să vă spun drept, mi-era cam rușine că nu pot s-o rezolv. Lika o să spună că, deși sunt într-a patra, n-am fost în stare să fac o problemă de a treia! Am început să mă gândesc și mai vârtos, dar tot nimic. Parcă intrasem în eclipsă. Stam așa și nu știam ce să fac! În problemă se spunea că erau în total o sută douăzeci de nuci și că ele trebuie împărțite în așa fel, ca unuia să-i iasă de două ori mai multe decât celuilalt. Dacă ar fi fost alte sume, hai să zic că s-ar mai fi putut nascoci ceva, dar așa, oricât

ai împărți o sută douăzeci la doi, oricât ai scădea doi din o sută douăzeci, oricât ai înmulți o sută douăzeci cu doi, tot nu-ți iese patruzeci și optzeci!

Disperat, încep să desenez pe caiet un nuc și fac sub nuc un băiat și o fetiță, iar în pom o sută douăzeci de nuci. Desenam de zor nucile și mă tot gândeam. Numai că gândurile mele zburau tot în altă parte. La început m-am întrebat de ce băiatul a cules de două ori mai multe nuci, dar m-am gândit că băiatul s-o fi suit în copac, pe câtă vreme fetița a cules nucile de jos și de-aia are mai puține. Apoi am început să culeg nucile, adică să le șterg cu guma din copac, și le-am împărțit băiatului și fetiței, adică le-am desenat deasupra capetelor lor. Mi-am făcut apoi socoteala că ei își puneau nucile în buzunar și, fiindcă băiatul era îmbrăcat într-o hăinuță, i-am desenat două buzunare, iar pe șorțulețul fetiței – îi făcusem un șorțuleț – am desenat alt buzunar. Mi-am zis atunci că fetița de-aia o fi cules mai puține, fiindcă nu avea decât un buzunar. Ședeam așa și mă uitam la ei – băiatul avea două buzunare, iar fetița unul singur – și în capul meu a început să se facă lumină. Am șters repede nucile pe care le desenasem deasupra capetelor lor și le-am desenat alte buzunare, umflate, ca și cum ar fi fost pline cu nuci. Acum, toate cele o sută douăzeci de nuci se aflau în buzunarele lor; în cele două ale băiatului și în buzunarul fetiței, adică, în total, în trei buzunare. Și deodată m-a fulgerat o idee: „Toate cele o sută douăzeci de nuci trebuiesc împărțite la trei. Fetița să ia o parte, iar două părți să-i rămână băiatului. Așa, el o să aibă de două ori mai multe nuci!” Am împărțit repede o sută douăzeci la trei și am obținut patruzeci. Va să zică, o parte înseamnă patruzeci! Fetița avea patruzeci de nuci, iar băiatul avea două părți. Va să zică înmulțim patruzeci cu doi și avem optzeci! Exact ca în răspuns! Cât pe ce să sar în sus de bucurie! M-am grăbit să dau fuga la Vanea și să-i povestesc cum rezolasem eu singur o problemă!

Ies în stradă și-l văd pe Șișkin.

— Ascultă, Kosteia, zic eu, un băiat și o fetiță s-au dus în pădure și au cules o sută douăzeci de nuci. Dar băiatul și-a luat de două ori mai multe nuci decât fetița. Ce crezi tu că e de făcut?

— Să-i tragi una zdravănă după ceafă băiatului, ca să nu mai persecute fetițele!

— Nu e vorba de asta! Cum trebuiesc împărțite nucile, ca să aibă el de două ori mai multe?

— Treaba lor. Ce-ai cu mine? Să și le împartă pe din două!

— Nu se poate pe din două! Asta e o problemă!

— Ce problemă?

— Problemă de aritmetică.

— Ia te uită la el! zice Șișkin. Mi-e mi-a murit un șoricel cum-părat abia alaltăieri, și ăsta umblă cu probleme!

— Iartă-mă, zic eu, nu știam că ți s-a întâmplat o nenorocire atât de mare!

Și am fugit mai departe.

Ajung la Vanea.

— Ascultă, Vanea, zic eu, uite ce problemă deșteaptă: un băiat și o fetiță au cules o sută douăzeci de nuci. Băiatul și-a luat de două ori mai multe nuci. Nucile trebuiesc împărțite la trei, nu-i așa?

— Da! zice Vanea. O parte ia fetița și două părți băiatul. Atunci, el are de două ori mai multe nuci!

— Așa am înțeles și eu! Îți dai tu seama? Au făcut o problemă să n-o priceapă nimeni, dar eu tot am priceput-o!

— Ei, bravo ție!

— De-acum înainte am să rezolv întotdeauna problemele singur! am spus eu.

— Dă-ți silința. Va fi cu atât mai bine pentru tine! mi-a răspuns Vanea.

M-am repezit înapoi acasă. Deodată mă întâlnesc pe drum cu Iura Kasatkin.

— Ascultă, Iura! zic eu. Un băiat și o fetiță au cules nuci din grădină...

— Ia mai lasă-mă cu nucile tale! Mai bine spune-mi de ce nu-ți faci lecțiile și umbli așa, hai-hui, pe stradă?

— Eu îmi fac lecțiile, pe cuvântul meu!

— Taci din gură! Din cauza ta e toată clasa codașă. Din cauza ta și a lui Șișkin al tău!

— Pe cuvântul meu că învăț. Lui Șișkin i-a murit însă un șoricel. Dar tu unde te duceai?

— Am trecut pe la tine. Voiam să văd cum îți faci lecțiile, dar nu te-am găsit. Acum pricep eu cum îți vezi tu de carte!

— Pe cuvântul meu că rezolvam o problemă! Am rezolvat-o și m-am repezit până la Vanea, să-i spun și lui. Hai la mine să vezi.

Ne-am dus acasă și i-am arătat problema cu băiatul și cu fetița.

— Păi, asta e o problemă de clasa a treia! zice Iura.

— Eu dinadins repet problemele de anul trecut, îi răspund, fiindcă anul trecut n-am prea învățat la aritmetică și acum vreau să câștig timpul pierdut.

— Bine faci, că dacă ai să știi materia din urmă, o să-ți vină mai ușor să înveți mai departe.

După ce a plecat Iura, n-a mai trecut mult și s-a întors Lika acasă. Nici n-a intrat bine pe ușă, că m-am și apucat să-i explic problema. Am desenat iar copacul cu nuci, și băiatul cu două buzunare, și fetița cu unul singur.

— Vai, zice Lika, ce bine explici tu, Vitea! Dacă nu erai tu, nu pricepeam niciodată!

— Aș! Problema asta e un fleac. Când o să mai ai nevoie, spune-mi mie și am să-ți explic totul în doi timpi și trei mișcări!

Și uite cum, pe nepusă masă, am ajuns cu desăvârșire alt om! Înainte mi se dădea ajutor, iar acum ajunsesem să-i învăț eu pe alții. Și când te gândești că aveam un doi la aritmetică!

CAPITOLUL X

A doua zi, când m-am trezit, m-am uitat afară pe fereastră și am văzut că a venit iarna. Ninsese. De jur împrejur, totul era alb: și pământul, și acoperișurile, și copacii erau împodobiți parcă cu dante-lă. Toate rămurile se plecau sub povara omătului. Aș fi vrut să mă duc imediat să mă dau cu patinele pe care mi le făcuse cadou mama, dar trebuia să merg la școală. Când m-am întors de la școală, m-am apucat întâi de alte lecții și la urmă am început să rezolv problemele din cartea de aritmetică a Likăi. Îmi puseseam în gând să rezolv toate problemele de clasa a treia. Erau multe probleme simple, pe care le rezolvam la repezeală, ca și cum aș fi băut un pahar cu apă, dar nime-ream altele la care trebuia să-mi bat serios capul. Acum însă nu-mi mai era frică. Îmi făcusem un obicei: să nu trec mai departe până nu rezolv tot ce era de rezolvat. Bineînțeles că n-am făcut toate proble-mele într-o singură zi, ci în vreo două-trei săptămâni. La patinaj mă duceam numai seara, când se întuneca de-a binelea. În schimb, după ce am rezolvat toate problemele de clasa a treia, am devenit mult mai deștept și puteam rezolva singur și problemele de-a patra pe care ni le dădea Olga Nikolaevna. În cartea de aritmetică pentru clasa a patra erau multe probleme ce se asemănau cu cele de a treia, numai că erau mai complicate. Dar acum știam să dau de rost problemelor compli-cate. Ba chiar mi se păreau mai interesante. Nu-mi mai era frică de aritmetică. Scăpasem parcă de o povară grea și viața mi se părea mai ușoară. Olga Nikolaevna era mulțumită de mine și-mi pune-a note bune. Băieții nu mă mai criticau, mama și tata erau bucuroși că începusem să învăț bine. Până la urmă am fost primit în echipa de baschet și, la fiecare două zile, mă antrenam cu băieții câte două ore. Când nu aveam antrenament, patinam, schiam, jucam hochei; într-un cuvânt, găseam eu ce să fac!

Șișkin însă, în loc să se apuce serios de învățătură, și-a cumpă-rat tot feiul de cobai, de șobolani albi și de broaște țestoase. Avea și vreo trei arici. Pierdea zile întregi cu animalele astea, le hrănea, le în-grijea, dar ele se îmbolnăveau și mureau! Și, pe deasupra, mai făcuse rost, nu știu de unde, și de Lobzik. Lobzik era un cățel vagabond, ca

mulți alții. Adică, la drept vorbind, nu era un cățel, ci coșcogea dulăul, dar era încă tânăr, mișos, negru și cu urechile pleoștite, ca niște frunze de brusture. Îl găsisse pe stradă, îi ademenise acasă și-i dăduse numele de Lobzik, deși Lobzik e un nume cu totul nepotrivit pentru un câine, fiindcă înseamnă o pilă mică pentru lucrat obiecte de lemn. Dar Șișkin nu știa ce înseamnă Lobzik și-și închipuia că este un nume de câine!

Se înțelege că, după toate astea, numai de lecții nu-i mai ardea. Se apuca să și le facă doar după ce îi aducea maică-sa aminte de vreo douăzeci de ori că e timpul să pună mâna pe carte. Venea de la lucru și-l întreba:

— Kosteă, ți-ai făcut lecțiile?

— Încă nu. Le fac acum!

— Apucă-te imediat de lecții!

— Numaidecât, numaidecât, mămico! Să dau de mâncare broaștei țestoase!

Mama lui își vedea de treabă, iar el, de broască. Dar deodată își aducea aminte că avusese de gând să facă o cușcă pentru un cobai și se apuca s-o meșterească. După un timp, maică-sa îi amintea iar de lecții:

— Când ai de gând să pui mâna pe carte?

— Numaidecât!

— Când „numaidecât”? „Numaidecât, numaidecât”, dar nu te miști din loc!

— Să fac cușca!

— Cușca? Ca să faci o cușcă îți trebuie trei zile! Ia potolește-te și apucă-te de lecții!

— Bine, zicea Șișkin cu părere de rău. Am să termin cușca mâine. Numai să duc apă ariciului, și-mi fac lecțiile!

Lua o cană și se ducea să-și adape ariciul. Se uita apoi să vadă dacă și celelalte animale au apă. După aceea constata că i-a dispărut un arici și începea să-l caute prin toată casa.

După o jumătate de ceas, maică-sa îl întreba iar de lecții.

— Imediat! spunea Șișkin. Numai să găsesc ariciul. Mi-a dispărut!

Și uite așa o ține tot timpul, ba cu una, ba cu alta. Dacă maică-sa se duce la serviciu, Kosteă nici gând să se apuce de lecții. Așteaptă până vine ora de culcare și abia atunci pune mâna pe carte.

Firește, face totul de mântuială și nu învață nimic cum trebuie, dar, nu știu cum se învățește, că ia numai treiuri, ba uneori și câte un patru! Asta însă mai rar. Cu rusa stă cel mai prost: se bizuie aproape întotdeauna pe suflat. Dar la noi în clasă băieții nu mai suflă deloc, fiindcă, nu-i așa, nimeni nu vrea să se vadă pus la gazeta de perete. Eu totuși îi mai suflu, fiindcă e prietenul meu. E adevărat că asta nu-i folosește la nimic. Când avem o dictare sau o compunere, știe dinainte c-o să capete un doi, drept care în ziua aceea nu vine deloc la școală. Odată, când Olga Nikolaevna ne-a spus că a doua zi o să scriem după dictare, Șișkin s-a prefăcut bolnav și i-a spus mamei lui că-l doare capul. Maică-sa l-a lăsat să stea acasă și a zis că o să cheme doctorul îndată ce s-o întoarce de la lucru. Dar când s-a întors maică-sa, Kosteia i-a spus că i-a trecut și că nu mai e nevoie să cheme nici un doctor. Ea l-a crezut, a scris un bilet la școală, motivându-i absența din cauză de boală, și totul s-a sfârșit cu bine.

Altă dată, când urma să facem o compunere, Șișkin a spus iar că-l doare capul, și maică-sa din nou i-a dat voie să rămână acasă. Când s-a întors de la lucru, i s-a părut ciudat că băiatul s-a însănătoșit și de data asta atât de repede, dar tot n-a bănuț nimic și i-a dat o motivare din cauză de boală. A treia oară însă și-a dat seama că feciorul minte, numai și numai să nu se ducă la școală. La început, Șișkin n-a recunoscut, dar când maică-sa i-a spus că o să se ducă la școală, să lămurească lucrurile, lui i-a fost frică să nu afle maică-sa adevărul, și până la urmă – ce era să facă? – Kosteia a recunoscut totul!

Când a auzit maică-sa că băiatul ei născocise toate poveștile astea numai și numai ca să chiulească de la școală, s-a făcut foc și pară! Asta s-a întâmplat tocmai în ziua în care Șișkin l-a adus acasă pe Lobzik. Dar fiindcă mama lui se supăra ori de câte ori aducea animale acasă, pentru că, zicea ea, în loc să-și facă lecțiile, își pierde vremea cu tot felul de javre și de jivine, Kosteia l-a ascuns în cămară. Nu voia să-l vadă maică-sa chiar așa, de la început. Ei, dar în clipa în care Kosteia își recunoștea toate păcatele și maică-sa era supărată foc pe el, Lobzik a scăpat, nu se știe cum, din cămară și a dat buzna peste ei, în odaie!

— Dar asta ce mai e? țiță mama lui Kosteia, dând cu ochii de Lobzik.

— Nimic... E... e... un câine, se bălbăi Șișkin.

— Un câine? strigă maică-sa. Dă-l afară! Dă-l afară, n-auzi?

Ai făcut din casa asta o menajerie. Toată ziua bună ziua nu te ții decât de spurcăciunile astea și cartea ai pus-o în cui! Să nu mai văd nici un animal aici. Să le iei și să le duci unde știi. Și șobolanii, și șoarecii, și aricii, toți să dispară! Cât privește javra asta, marș cu ea de aici, că și așa mi-ai cășunat destule necazuri!

Nu mai era nimic de făcut! Kosteia, cu lacrimi în ochi, și-a împărțit animalele pe la băieți. Le-a dat pe toate, dar i-a mai rămas un arici, pe care nu voia să-l ia nimeni. Atunci Kosteia a venit cu el la mine, și așa am aflat tot ce pățise acasă. Drept să vă spun, nu prea mă încumetam să iau ariciul, fiindcă șoarecii pe care mi-i dăduse Kosteia se înmulțiseră grozav și câțiva ajunseseră să-și facă culcuș chiar în scrin. Unde mai pui că ariciul părea cam moleșit. Parcă era bolnav. Dar Șișkin îmi spuse că n-are nimic, că e numai amortit, fiindcă așa fac aricii peste iarnă: dorm, adică ierneză. Când am auzit asta, l-am luat, mai ales că Șișkin mi-a spus că, la primăvară, când s-o trezi ariciul din somnul iernatului, o să și-l ia înapoi.

Numai pe Lobzik n-a vrut să-l dea. L-a ascuns de maică-sa, unde credeți? Tocmai în pod. I-a făcut un culcuș lângă coș și, ca să nu fugă, l-a legat cu o sfoară de un câprior. În pod era frig, deși, dacă ar fi să judecăm cinstit, uneori animalul suferea în același timp și de căldură, și de frig. În zilele friguroase se făcea foc toată ziua și coșul dogorea, iar bietul câine suferea groaznic: dintr-o parte îl învăluia frigul, iar din cealaltă parte, dinspre coș, se prăjea ca într-o tigaie. Lui Kosteia îi era frică să nu-i degere cumva câinelui urechile sau să capete vreo pneumonie. Îi ducea mâncare pe ascuns și, cum avea o clipă liberă, hop și el în pod, să nu se plictisească Lobzik de unul singur. Când nu era maică-sa acasă, îl aducea jos și se juca cu el, cum venea vremea ca maică-sa să se întoarcă de la lucru, îl ducea iar în pod. La început, toate au mers ca pe roate, numai că, într-un rând, sau a uitat el să-l scoată pe Lobzik la timp din odaie, sau s-a întors maică-sa mai devreme ca de obicei, adevărul e că Șișkin a fost prins asupra faptului! Când a dat cu ochii de câine, maică-sa a strigat:

— Cum, javra e tot aici? Aha! Înțeleg! De-aia n-ai niciodată timp de lecții. Nu ți-am spus să-l dai afară? Ce caută aici?

Atunci Șișkin i-a mărturisit că n-o ascultase și că Lobzik fusese tot timpul în pod, că-l îngrijise și că-l hrănise, fiindcă ține foarte mult la el și fiindcă nu-l poate da afară, că e ger, că e un câine singur pe lumea asta, fără casă și fără adăpost.

— Dacă ți-ai face lecțiile, ți-aș da voie să-l ții. Dar parcă tu ascuți de cineva? a zis maică-sa.

— Cum să-mi fac lecțiile? a ripostat Șişkin. Mă așez la masă să mi le fac, dar îmi aduc aminte că bietul căţel stă în pod şi că se plictiseşte de unul singur. Cum să-mi mai intre ceva în cap?

Atunci mamei lui Șişkin i s-a făcut milă de el şi a spus:

— Dacă îmi făgăduieşti că îţi faci regulat toate lecțiile îndată ce vii de la şcoală, uite, treacă de la mine, îţi dau voie să-l ții!

Kostea îi făgădui.

— Bine! Să te vedem! a zis maică-sa. Dar să ştii că am să te controlez cum vin de la lucru.

Kostea mi-a povestit toate astea a doua zi pe când ne întorceam de la şcoală.

— Hai pe la mine să vezi cum îl dresesz! îmi spuse el. Să vezi ce câine inteligent e! A şi învăţat să țină un băţ în dinţi.

— Parcă e nevoie de cine ştie ce inteligenţă, ca să ții un băţ în dinţi, i-am răspuns eu.

— Depinde, zise Șişkin. Tu, ca să ții un băţ în dinţi, n-ai deloc nevoie de inteligenţă, dar lui îi trebuie!

Când am ajuns la Kostea acasă, el s-a dus la bufet, a scos zaharniţa şi a chemat câinele. Văzînd zaharniţa, Lobzik începu să dea vesel din coadă. Se vedea limpede că ştie ce-i înăuntru. Atunci Kostea i-a vîrât un băţ sub nas şi i-a spus:

— Hai, ține băţul şi-ţi dau zahăr!

Dar câinele, cu ochii ţintă la zaharniţă, îşi ferea capul într-o parte.

— Ia nu te mai zgâi la zaharniţă! Ți-am spus să ții băţul! strigă Kostea.

Câinele, nici gând! Atunci Kostea i-a deschis cu sila botul şi i-a băgat băţul în gură, însă, cum îi dădea drumul, Lobzik deschidea gura şi băţul cădea jos.

— Poftim! A şi uitat ce l-am învăţat ieri! bombănea Șişkin. Acum trebuie s-o luăm iar de la început!

I-a vîrât din nou băţul în gură şi mie mi-a spus să-l țin de bot, ca să nu-l poată deschide. Câinele a stat așa un timp, cu băţul în gură, şi pentru isprava asta grozavă i-am dat o bucăţică de zahăr. Am mai făcut exercițiul de câteva ori şi, încetul cu încetul, câinele a priceput că, după ce ține în dinţi băţul, capătă zahăr, şi a început să-l țină şi

singur. E adevărat, căuta să scape de el cât mai repede, ca să capete zahăr, dar Kostea nu-i dădea și-l puneă din nou să țină bățul.

În ziua aceea am ajuns acasă târziu și mi-am dat seama că mă abătusem de la program. Mi-am zis că la vară, în vacanță, am să-mi fac și eu rost de un câine, pe care să-l dresiez, dar că acum, cât ține școala, nu-i bine, fiindcă dresajul mi-ar lua foarte mult timp. De-abia începusem și eu să învăț cum se cuvine la aritmetică și n-aș fi vrut să mă pomenesc iar cu vreun doi! Trebuia întâi să învăț bine, și numai după aceea să mă apuc de dresat câini!

Șișkin însă toată ziua numai de Lobzik se ocupa; îl învăța nu numai să țină bățul în dinți, dar să-l și ducă de colo-colo. E adevărat, câinele nu făcea nimic pe degeaba, ci numai în schimbul zahărului, însă dădea dovadă de multă râvnă. Pentru te miri ce bucățică mică, era în stare să care un băț, ba chiar un lemn întreg, ca de-aici până în stradela Gării! Șișkin spunea c-o să-l mai învețe să facă multe lucruri, dar, până una alta, nu l-a mai învățat nimic, fiindcă se plictisise. În general, lui nu-i place să se ocupe prea mult de un singur lucru; sare de la una la alta și nu duce nimic la bun sfârșit.

CAPITOLUL XI

De mult aveam de gând să ne ducem cu toată clasa la circ. Volodea ne spusese că o să cumpere bilete pentru toți băieții și noi așteptam ziua aceea cu nerăbdare. Fusesem de câteva ori cu toții la cinematograful, dar la circ, niciodată. În ce mă privește pe mine, nu mai fusesem de mult la circ, iar Șişkin nici nu mai ținea minte, aproape că și uitase cum arată un circ. Știa numai că acolo erau niște animale: lei, tigri, parcă și cai. De altceva nu-și mai aducea aminte. Fusesem mic de tot pe-atunci. Pe noi ne interesa mai ales motociclistul care mergea în globul din vergele de metal. Apăruseră de mult prin oraș afișe și auzisem o grămadă de lucruri de la cei care îl văzuseră. Ziceau că motociclistul intră într-un glob uriaș din vergele groase de metal și o pornește cu motocicleta pe dinăuntru. La un moment dat, jumătatea de jos a globului se desprinde de cea de sus și începe să coboare, iar motociclistul rămâne în jumătatea de sus a globului, unde merge mai departe. Partea curioasă e că nu cade din jumătatea asta de glob, deși e suspendată în aer, cu fundul în sus. Unii spuneau că, atunci când motociclistul gonește înăuntru globului cu o viteză uriașă, se formează un fel de forță – forța centrifugă – care împinge motocicleta spre pereții globului și n-o lasă să cadă jos. Dacă însă își pierde viteza, forța centrifugă dispare și motociclistul se prăbușește.

Câțiva băieți ziceau că n-o să putem merge cu toții la circ, fiindcă Volodea n-o să găsească atâtea bilete, așa că o să meargă numai frunțașii la învățătură. Alții spuneau că o să meargă toți, afară de Șişkin. Erau câțiva care spuneau că probabil n-o să mai meargă nimeni, fiindcă biletele sunt, desigur, de mult vândute.

Până la urmă, biletele au fost cumpărate și ne-am dus cu toții la circ. A mers chiar și Șişkin. Când am ajuns acolo, mai era mult până să înceapă; dar n-are a face, mai bine să vii mai devreme, decât să întârzi, fiindcă, dacă întârzi, nu te mai lasă să intri. Ne-am așezat pe locurile noastre și am început să ne uităm în arenă, unde fusese așternut un covor uriaș. Peste capetele noastre erau întinse niște frânghii. Sus de tot, sub cupola circului, se vedeau trapeze, inele, scări de sfoară și tot felul de aparate. În cercul acela mare au intrat încetul cu

încetul atâția oameni, că până la urmă mi s-a părut că se adunase acolo tot orașul. Mi-am pus în gând să număr toți spectatorii, dar când am ajuns la două sute treizeci, am greșit socoteala și am luat-o iar de la început. Între timp s-au aprins zeci de becuri uriașe și s-a făcut o lumină ca ziua. Totul se însuflețise. Parcă era sărbătoare! M-am gândit că, până la începerea reprezentației, mai era încă mult și m-am apucat să mă uit la public, când, deodată, răsunară solemn Țimbelele, răpăiră tobele, începură să cânte viorile, izbucniră trâmbițele, iar în arenă țâșniră o mulțime de acrobați care începură să sară, să se dea tumba, să se urce unii pe alții în aer, să se apuce de picioare și să facă roata mare. Executau toate acrobațiile astea cu atâta îndemânare, încât spectatorii abia se puteau stăpâni să nu sară în arenă și să înceapă să se dea tumba. Eram gata să sar și eu, dar noroc că m-a apucat Olga Nikolaevna de mână și mi-a spus să mă așez, fiindcă nu văd cei din spate. Mi-am dat seama că nimeni nu se repede în arenă și m-am așezat la loc. Era tare greu să stai liniștit când îi vedeai! Eu m-aș fi uitat bucuros la ei toată seara, numai că au fugit repede și, în locul lor, au apărut un dresor și niște urși dresați. Vai ce îndemânatici erau ursuleții! Mergeau pe sârmă, se dădeau în leagăn, jucau pe niște butoaie. Să vedeți cum: butoiul se rostogolește, iar ursulețul, cocoțat deasupra, merge repede-repede ca să nu cadă jos. Doi urși au mers chiar cu bicicleta!...

După urși au apărut echilibriștii. S-au culcat jos, au ridicat picioarele în sus și au început să arunce în aer, cu tălpile, niște cutii de lemn de diferite culori. Le tot învăteau și răsuceau și le aruncau unii altora. Când te gândești că sunt oameni care nici cu mâinile nu pot face ce făceau ei cu picioarele!

Apoi au intrat în arenă niște câini dresați, care săreau, se dădeau tumba, umblau în două labe, se trăgeau unii pe alții în cărucioare și jucau fotbal. Unul era grozav de curajos! L-au ridicat sus, până sub cupola circului, și de-acolo câinele s-a aruncat jos cu parașuta! După asta, dresoarea a spus că va prezenta un câine care știe să numere. Au adus un scaun și pe scaun a fost așezat un cățel mic și negru. Dresoarea a pus în fața lui trei bastonașe de lemn și i-a poruncit să le numere. Noi ne întrebam cum o să numere câinele dacă nu știe să vorbească, dar câinele a început să latre și a lătrat exact de trei ori! Publicul a început să râdă și a aplaudat. Dresoarea și-a mângâiat câinele, i-a dat o bucățică de zahăr și i-a pus apoi în față cinci basto-

nașe. I-a poruncit iar:

— Numără!

Și câinele a lătrat de cinci ori.

După aceea, dresoarea i-a arătat niște cifre scrise pe niște cartonase, și de fiecare dată câinele a lătrat de câte ori trebuia.

Apoi dresoarea l-a întrebat:

— Cât fac doi ori doi? Câinele a lătrat de patru ori.

— Cât fac trei plus patru? Câinele a lătrat de șapte ori.

— Cât fac zece fără patru? Câinele a lătrat de șase ori!

Noi ședeam și ne minunam: câinele știa și adunarea, și scăderea.

Apoi au intrat doi jongleri. Au jonglat cu niște farfurii și cu diferite alte obiecte. Le aruncau în sus și le prindeau cu mâna. Fiecare jongla cu câte patru farfurii deodată. Au început apoi să-și arunce farfuriile unul altuia. Și ce îndemânatici erau! Primul arunca farfuriile celui de-al doilea, iar acesta, din nou celui dintâi. Ce să vă spun, farfuriile zburau tot timpul de la unul la altul! Și n-au spart nici una!

Mai era acolo, la circ, un clown, îmbrăcat cu niște pantaloni albaștri, cu o haină roșcată și cu o pălărie verde. Avea nasul roșu ca para focului. Nu era artist, dar făcea ceea ce făceau artiștii, numai că mult mai prost. După jongleri a intrat și el în arenă. A adus trei lemne și a început să jongleze cu ele. Însă nu i-a mers: s-a pocnit cu un lemn în cap și a plecat. După urșii care mergeau pe bicicletă, a venit și el cu o bicicletă, dar s-a lovit numaidecât de barieră și bicicleta s-a făcut praf. Când au intrat călăreții în arenă, a cerut și el un cal, dar, fiindcă îi era frică să nu cadă, a cerut să fie legat cu o frânghie. Au coborât de sus o frânghie și l-au legat de cingătoare, pe la spate. El a încercat să încalece pe la coadă, dar calul zvârlea din picioare și clownul n-a putut. A luat atunci o scară, dar n-a reușit să ajungă până la cal, fiindcă era legat cu frânghia. Dacă a văzut că nu poate, a început să se roage de unul dintre călăreți să-l urce pe cal. Călărețul a încercat să-l urce, dar n-a izbutit.

„Hai, suie-te! Suie-te pe cal!” striga călărețul la el și-l împingea din răspuțeri, dar clownul, în loc să încalece, a făcut ce a făcut și s-a așezat pe călăreț! Și atunci, călărețul a început să alerge prin tot circul, ducându-l pe caraghiosul acela cu haina roșcată, în spinare! Călărețul striga: „Ți-am spus să te sui pe cal, și unde mi te-ai coștat? Pe mine!”

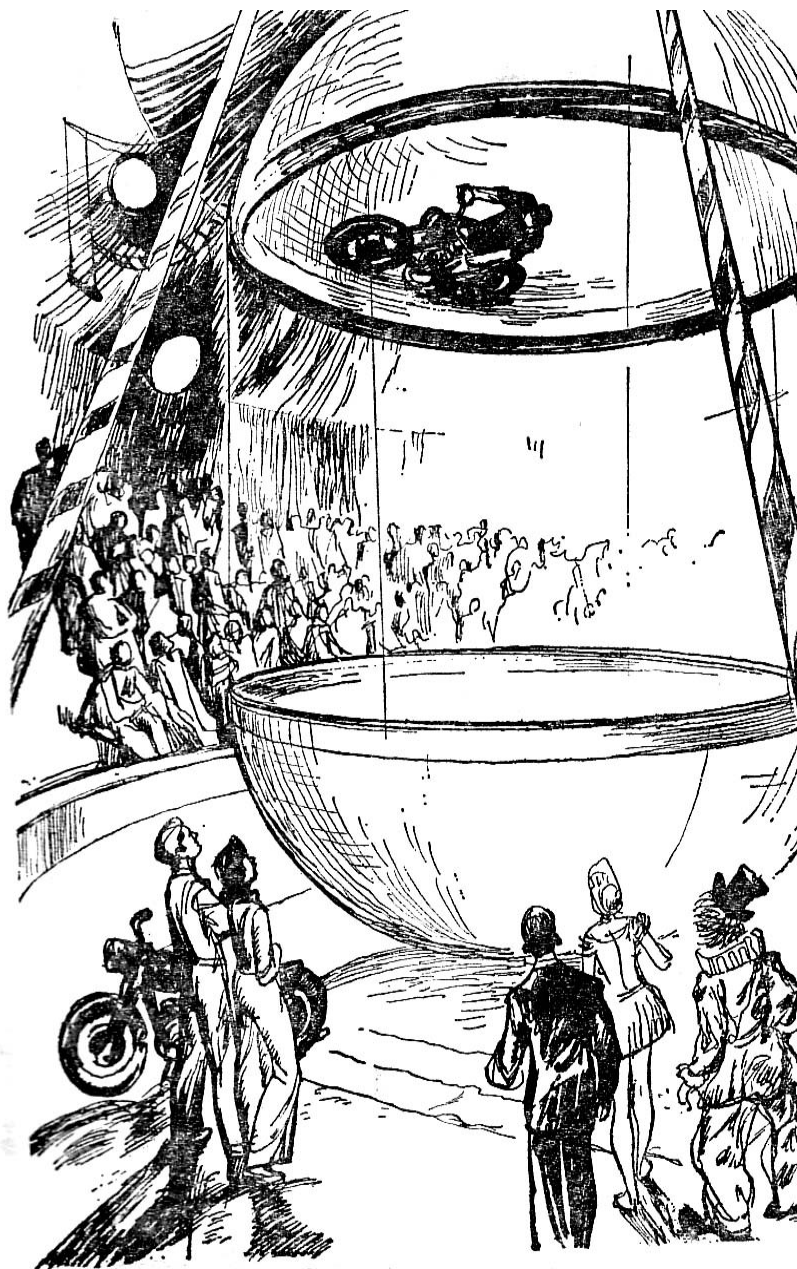
Până la urmă l-au dat jos și l-au așezat pe cal. Calul a luat-o la galop și clovnul ar fi căzut jos, dar, fiind legat de sus cu frânghia, a început să zboare prin aer, cu brațele și picioarele rășchirate.

Ce să vă mai spun, încerca să facă de toate, dar nu izbutea nimic. Doar îi făcea pe oameni să râdă. Mai mare hazul !

Ultimul număr era „Globul curajoșilor”. În timpul pauzei, noi, băieții, n-am ieșit afară, ci am rămas pe locurile noastre și am văzut toate pregătirile. La început au montat, din diferite piese, jumătatea de sus a globului. Era atât de mare, încât ar fi putut acoperi ușor vreo douăzeci de oameni și tot ar mai fi rămas loc. Apoi, jumătatea de sus a globului a fost ridicată până sub cupola cercului, iar jos s-a montat cealaltă jumătate, care era la fel cu prima. Au pus înăuntru două motociclete și trei biciclete și toate astea laolaltă au fost ridicate spre cupolă, unde jumătatea de jos a globului s-a unit cu cea de sus. Sub glob era o deschizătură unde atârna o scară de frânghie.

Când s-a sfârșit pauza, spectatorii s-au așezat din nou la locurile lor, din nou s-a aprins lumina aceea puternică și în arenă și-au făcut apariția motocicliștii. Erau îmbrăcați în salopete albastre și aveau pe cap niște căști rotunde ca de aviatori. Erau trei: doi bărbați și o femeie. S-au oprit la marginea arenei și publicul i-a aplaudat zgomotos. Apoi, muzica a început să cînte, și ei, mândri și curajoși, cu capetele sus, au început să se urce pe scară. Au trecut, unul după altul, prin deschizătură și au intrat în glob. După aceea s-au închis înăuntru, cu un capac, și au început să meargă prin glob cu bicicletele. Cât timp bicicletele nu-și luaseră viteză, descriau cercuri mici, jos, pe fundul globului, dar când au prins să meargă mai repede, s-au ridicat tot mai sus. Bicicletele goneau oblic. Stăteai și te întrebai cum de nu cad jos. Mergeau câte unul, apoi câte doi, și fata mergea tot atât de bine ca și bărbații !

După aceea, unul dintre motocicliști și-a pornit motocicleta, care a început să păcăne de parcă ar fi tras cineva cu mitraliera! Motociclistul alerga prin glob cu o viteză amețitoare. Se avânta când în jos, când în sus, și motocicleta ajungea aproape cu roțile în sus. Nouă ni se făcuse inima cât un purice, ca nu cumva să cadă motociclistul din șa; dar el nu cădea! Celălalt motociclist și-a pornit și el motocicleta și a plecat în urmărirea primului. Ce zgomot infernal s-a stârnit! Cel de-al doilea motociclist s-a lăsat pe fundul

globului și s-a oprit, dar primul alerga mai departe pe jumătatea de sus a globului.

Și deodată, jumătatea de jos a globului s-a desprins și a început să se lase în jos, iar motociclistul a rămas pe jumătatea de sus. Când jumătatea de jos a globului a ajuns la pământ, motociclistul și fata au ieșit, dar primul motociclist mergea mai departe în jumătatea de sus! Dacă s-ar fi oprit, forța centrifugă ar fi dispărut și el s-ar fi prăbușit. Acum, singura lui salvare era să gonească mereu cu aceeași viteză. M-a fulgerat un gând: „Dacă se strică motorul sau dacă se oprește o clipă măcar? Viteza o să se micșoreze imediat și motociclistul o să zboare cu o forță teribilă din glob și o să se prăbușească!”

Din când în când mi se părea că motorul începe să bată neregulat. Dar totul s-a sfârșit cu bine. Jumătatea de jos a globului a fost ridicată din nou în sus, motociclistul a încetinit viteza și a început să se rotească pe ea. Cercurile se făceau mici, tot mai mici, și, în cele din urmă, motociclistul s-a oprit a ieșit prin deschizătură și a început să coboare pe scară. Nu vă mai spun cât de mult a fost aplaudat!

Cu aceasta, reprezentația s-a sfârșit, dar nouă ne părea tare rău că trebuie să plecăm! Nici nu vă pot spune ce rău ne părea! Mi-am pus în gând ca, atunci când voi fi mare, să mă duc în fiecare zi la circ. Dacă nu în fiecare măcar o dată pe săptămână. N-am să mă plictisesc de fel la circ!

CAPITOLUL XII

A doua zi m-am dus la Șișkin, să-l întreb cu ce să hrănesc ari-ciul, fiindcă se plictisise de iernat. Se trezise peste noapte din somn și începuse să umble prin odaie, foșnise printre hârtii și nu lăsase pe nimeni să doarmă. Când am ajuns la Șișkin, ce să vezi? Stătea întins în mijlocul camerei, cu picioarele ridicate în sus, și ținea în mâini un geamantan!

Ce te-a apucat? îl întreb eu.

— Vreau să mă fac echilibrist! zice el. Stai să vezi cum învârtesc geamantanul cu picioarele!

A ridicat geamantanul cu mâinile și a încercat să-l prindă cu picioarele, dar nu a izbutit.

— Până-l prind cu picioarele e greu, îmi spuse el. Hai, ajută-mă! Ia geamantanul și pune-mi-l pe tălpi.

Eu, ce era să fac? Iau geamantanul și i-l pun pe tălpi. Un timp oarecare l-a ținut nemișcat. Apoi a început să-l rotească încet-încet, dar geamantanul a alunecat și a căzut jos.

— Nu! zice Șișkin. Așa nu e bine. Trebuie să mă descalț. Talpa ghetelor e prea lunecoasă.

Zis și făcut! Și-a scos ghetele, s-a culcat din nou pe spate și a ridicat picioarele în sus. Eu i-am așezat iar geamantanul pe tălpi.

— Ei, da, zice el, acum e cu totul altceva!

Încercă din nou să-l învâртеască cu picioarele, dar geamantanul căzu și îl lovi zdravăn pe Kosteа în burtă. Șișkin se apucă cu mâinile de pânтеce și începu să geamă:

— Ah! Ah! Nu e bine! Poți s-o pățești rău de tot! Geamantanul ăsta e prea greu. Să iau ceva mai ușor...

Ne-am apucat să căutăm altceva, un obiect mai ușor, dar n-am găsit nimic. Atunci Kosteа a luat de pe pat o pernă, a făcut-o sul și a legat-o cu sfoară, ca pe un cârnat.

— Așa mai merge! zice el. Perna e ușoară și, chiar dacă-ți cade, nu te lovește.

S-a culcat iar pe podea și eu i-am pus „cârnatul” pe tălpile picioarelor. Kosteа încercă să rotească perna, dar nici de astă dată nu

izbuti să facă ceva.

— Nu! zise el. Mai bine să învăț întâi s-o prind cu picioarele, ca echilibratul ăla de la circ. Tu aruncă-mi-o de departe și eu am s-o prind!

Am luat perna, m-am dus mai încolo și, când am aruncat-o, perna a zburat, dar n-a nimerit pe tălpile lui, ci drept în cap.

— Măă, gură-cască! strigă Șișkin. Ce, ești chior? Nu vezi unde arunci? Arunc-o pe tălpi!

Am luat iar perna și i-am aruncat-o. Kosteia a început să dea din picioare, dar tot n-a putut s-o prindă. Ei, și uite așa i-am tot aruncat-o de vreo douăzeci de ori până când a prins-o!

— Ai văzut? îmi strigă el. Am prins-o ca un echilibrist adevărat!

Am vrut să încerc și eu. M-am culcat pe spate, dar n-am izbutit s-o prind. Până la urmă m-am lăsat păgubaș. Mă durea spinarea de parcă aș fi dus pe cineva în spate!

— Ajunge! zise Șișkin. Am făcut destule exerciții cu perna pe ziua de azi. Hai acum să facem exerciții cu scaunele!

S-a așezat pe un scaun și a început să se lase treptat pe spate, ca să stea numai pe cele două picioare dinapoi ale scaunului. Dar atât s-a aplecat, până s-a răsturnat cu scaun cu tot și s-a lovit rău de podea. Atunci am încercat și eu, dar nici mie nu mi-a mers mai bine. Am zburat cât colo și m-am ales cu un cucui!

— Suntem începători, și exercițiile sunt prea grele pentru noi! a spus Kosteia. Ce-ar fi să învățăm întâi să jonglăm?

— Cu ce să jonglăm?

— Cum cu ce? Cu farfuriile, ca jonglerii de la circ! și scoase din dulap două farfurii. Uite, zice el, tu-mi arunci mie și eu îți arunc ție. Cum îți arunc farfuria mea, tu mi-o arunci pe a ta și o prinzi pe a mea, iar eu o prind pe a ta!

— Stai! zic eu. Așa o să le spargem numaidecât și n-o să iasă nimic.

— Ai dreptate! face el. Hai să încercăm altfel: să jonglăm mai întâi cu una singură. După ce o să învățăm să prindem una, o să începem cu două, apoi cu trei, apoi cu patru și pe urmă o să putem face ca jonglerii adevărați.

Dar n-am apucat bine să aruncăm farfuria, că am și spart-o.

— Nu, nu e bine nici așa, spune Șișkin. O să facem praf toate

farfuriile! Să căutăm ceva de tablă!

A scotocit prin bucătărie și a găsit un lighean smălțuit. Am început să jonglăm cu el, dar din greșeală am dat și în geam. Bine că nu s-a spart și că a plesnit numai!

— Fir-ar să fie! exclamă Kosteia. Trebuie să facem ceva, să nu se vadă!

— Ce-ar fi să lipim crăpătura cu hârtie? am propus eu.

— Nu, o să fie și mai rău! Mai bine altceva: să scoatem un geam de pe sală și să-l punem aici, iar pe ăsta îl punem pe sală. Acolo n-o să bage nimeni de seamă că e crăpat!

Am scos chitul și am încercat să scoatem geamul crăpat, dar crăpătura s-a mărit și geamul s-a desfăcut în două bucăți!

— Nu-i nimic, zice Șișkin. Pe sală poate să rămână și așa, din două bucăți!

Ne-am dus apoi și am scos geamul de la fereastra de pe sală, numai că era ceva mai mare și nu se potrivea la fereastra din cameră.

— Să-l tăiem puțin, propune Șișkin. Nu știi cine are un diamant?

— Mi se pare că Vasea Erohin, zic eu.

Ne-am dus la Vasea Erohin, am luat diamantul, ne-am întors, dar când să ne apucăm de treabă, geamul nicăieri!

— Poftim! bombăni Șișkin. Acum am pierdut geamul! Și în aceeași clipă călcă pe el; geamul, care era jos, pe podea, a trosnit! Cine e tâmpitul care a pus geamul pe jos? strigă Șișkin.

— Cum cine? Tu! zic eu.

— Nu cumva l-ai pus tu?

— Nu, zic, nici nu m-am atins de el. Nu trebuia să-l pui pe podea, fiindcă pe podea nu se vede și e foarte ușor să calci pe el!

— De ce nu mi-ai spus asta de la început?

— Nu mi-a trecut prin cap!

— Uite, din cauză că nu ți-a trecut ție prin cap, am să m-aleg cu o săpuneală zdravănă de la mama! Ce să facem? Geamul s-a spart în cinci bucăți! Știi ceva? Hai mai bine să-l lipim și să-l punem înapoi pe sală, iar aici să lăsăm geamul care a fost; tot or să fie mai puține bucăți!

Ne-am apucat să punem geamul pe sală, dar bucățile nu se țineau. Am încercat să le lipim, dar era frig și cleiul nu lipea. Atunci am lăsat geamul baltă și ne-am apucat să-l punem pe cel din cameră,

cel din două bucăți. Șișkin a scăpat însă o bucată jos, care s-a făcut țândări. Tocmai atunci s-a întors de la lucru mama lui Șișkin și Kostea a început să-i spună ce se întâmplase.

— Ești mai rău ca un copil mic! s-a oțărât maică-sa. Mi-e frică să te las singur acasă! Nu se poate să nu faci vreo boroboată!

— Am să pun geamul la loc, o să vezi, zice Șișkin. Am să prind toate bucățile!

— Atât ar mai lipsi, să-l pui din bucăți! O să chemăm un geamgiu! Dar astea ce cioburi mai sunt?

— Am spart o farfurie, mărturisește Șișkin.

La asta, maică-sa n-a mai fost în stare să facă decât „Ooo!” să închidă ochii și să ducă amândouă mâinile la tâmpole, ca și cum ar fi început s-o doară capul. Apoi și-a lăsat mâinile în jos și a zis:

— Strânge imediat mizeria asta și marș la lecții! Pun mâna în foc că nici nu te-ai gândit la ele!

Kostea și cu mine ne-am apucat să strângem cioburile și le-am pus în lada de gunoi.

— Ai o mamă bună, i-am spus eu lui Șișkin. Să fi făcut eu așa ceva, mama m-ar fi certat toată ziua!

— N-ai nici o grijă, că o să mă certe și pe mine! Așteaptă numai să vină mătușa Zina și să vezi ce săpuneală o să-mi tragă! Ba o să ai și tu de furcă cu ea.

Eu, ce s-o mai aștept pe mătușa Zina, am șters-o la iuțeală acasă!

A doua zi de dimineață m-am întâlnit pe stradă cu Șișkin, care mi-a spus că nu vine la școală și că se duce la dispensar, fiindcă i se pare că ar fi cam bolnav. Eu mi-am văzut de drum, și când Olga Nikolaevna a întrebat de ce lipsește Șișkin, i-am spus că s-ar putea să nu vină în ziua aceea, fiindcă l-am întâlnit pe stradă și mi-a spus că se duce la dispensar.

— Treci pe la el după ore, mi-a spus Olga Nikolaevna.

În ziua aceea aveam o dictare. După-amiază mi-am pregătit mai întâi lecțiile și apoi m-am dus la Kostea. Mama lui se întorsese între timp de la lucru, și Kostea, când m-a văzut, a început să-mi facă tot felul de semne.

Își ducea întruna un deget la buze și dădea din cap. Eu am înțeles atunci că trebuie să nu spun nimic și am ieșit cu el în stradă.

— Să nu-i spui mamei că n-am fost azi la școală, mi-a șoptit

el.

— Dar de ce n-ai fost? Ce ți-au spus la dispensar?

— Nu mi-au spus nimic!

— De ce?

— E un doctor acolo care n-are pic de inimă! Când m-am plâns că sunt bolnav, mi-a zis: „Ba ești sănătos!” Eu i-am spus: „Am strănutat azi atât de tare, că era cât pe ce să-mi plesnească țeasta”, dar el de colo: „Ai să mai strănuți o dată și o să-ți treacă!”

— Poate că nici nu erai bolnav!

— Sigur că nu eram!

— Atunci de ce te-ai dus la dispensar?

— Când i-am spus mamei azi-dimineață că sunt bolnav, mi-a zis: „Dacă ești bolnav, du-te la dispensar, că eu nu mai trimit motivări la școală; ai prea multe absențe!”

— Și de ce i-ai spus mamei tale că ești bolnav dacă nu erai?

— Mă, da' prost mai ești! Nu ne-a spus Olga Nikolaevna că ne dă azi o dictare? Cum era să vin? Ce, îmi mai trebuie vreun doi?

— Bine, dar acum ce te faci, că Olga Nikolaevna tot o să te întrebe de ce n-ai venit la școală!...

— Nu știu ce să fac! Cred că nici mâine n-am să vin. Dacă o întreba Olga Nikolaevna de mine, să-i spui că sunt bolnav!

— Ascultă, zic eu, asta e o prostie! Mai bine mărturisește-i mamei tale adevărul și roag-o să-ți dea o motivare!

— Nu știu... Mama a spus că nu-mi mai dă, ca să nu mă învăț să trag chiulul.

— Ce să-i faci dacă s-a întâmplat așa! zic eu. Dar dacă n-ai să te duci la școală nici mâine, nici poimâine, unde ai să ajungi? Mai bine mărturisește-i tot mamei tale, și ea o să te înțeleagă.

— Bine, am să-i mărturisesc... dacă o să am destul curaj...

A doua zi, Șișkin iar n-a venit la școală și eu am înțeles că nu avusese destul curaj să spună adevărul. Când m-a întrebat Olga Nikolaevna de el, i-am spus că e bolnav, și când m-a întrebat ce are, i-am spus că are gripă.

Și uite așa, din cauza lui, am ajuns un mincinos. Dar cum era să-l dau de gol, dacă mă rugase să nu spun la nimeni?!

CAPITOLUL XIII

Plecând de la școală, m-am dus pe la Șișkin și i-am spus că din cauza lui a trebuit s-o mint pe Olga Nikolaevna, dar el m-a luat cu vorba și mi-a povestit cum hoinărise toată dimineața prin oraș, în loc să vină la școală. Îi fusese frică să-i mărturisească maică-si adevărul și nici la școală nu putea veni fără motivare!

— Bine, dar ce-ai de gând să faci? îl întreb eu. Nici azi n-ai să-i spui nimic?

— Nu știu. Mă gândesc că ar fi bine să intru la circ.

— Cum să intri la circ? și am holbat ochii la el.

— Cum se intră! Ca artist!

— Dar ce-ai să faci tu acolo?

— Cum „ce”?... Ce fac toți artiștii! Am să-l învăț pe Lobzik să numere și am să dau reprezentații cu el ca artista aia de atunci...

— Dar dacă nu te primește?

— Mă primește, n-avea grijă!

— Și cu școala ce faci?

— N-am să mai vin deloc la școală. Numai vezi, ia seama, să nu-i spui nimic Olgăi Nikolaevna!

— Bine, dar maică-ta tot o să afle că lipsești de la școală.

— Până una-alta n-o să afle nimic, iar când o să intru la circ, o să-i spun, și gata! Totul o să fie în regulă!

— Dar dacă n-ai să izbutești să-ți dresezi câinele?

— Am să izbutesc! De ce să nu izbutesc? Ia hai să încercăm chiar acum! Lobzik! strigă el.

Câinele veni fuga și începu să se gudure. Șișkin scoase din bufet zaharnița și-i spuse:

— Acum ai să înveți să numeri! Dacă ai să numeri bine, ai să capeți zahăr. Dacă ai să numeri prost, n-ai să capeți nimic.

Văzând zaharnița, Lobzik începu să se lingă pe bot.

— Mai așteaptă cu linsul pe bot! Ai să te lingi mai târziu. Kos-tea scoase din zaharniță zece bucăți de zahăr, apoi spuse: Mai întâi o să învățăm să numărăm până la zece, iar după aia o să mergem mai departe. Uite, am zece bucăți de zahăr. Eu am să le număr și tu caută

să îți minte! Una câte una, Șișkin începu să pună pe un taburet, în fața lui Lobzik, bucățile de zahăr, numărând cu glas tare: „Una, două, trei...” Și tot așa, până la zece. Vezi, sunt cu totul zece bucăți. Ai înțeles?

Lobzik dădea din coadă și se întindea spre zahăr, dar Kosteia îi arse un bobârnac peste bot și-i spuse:

— Învăță întâi să numeri și pe urmă să te întinzi la zahăr!

— Cum să învețe să numere dintr-o dată până la zece? l-am întrebat eu. Nici copiii nu învață așa, dintr-o dată!

— Crezi că ar fi mai bine să-l învăț mai întâi să numere până la cinci? Sau poate numai până la trei?

— Sigur că da! zic eu. Până la trei o să-i fie mai ușor.

— Știi ceva? Hai mai bine să-l învățăm întâi până la doi, zice Kosteia. Așa o să-i fie ușor de tot. Șișkin luă zahărul de pe taburet și lăsa numai două bucăți: Uite, Lobzik, acum au rămas numai două bucăți. Una... două... vezi? Dacă iau una, rămâne una. Dacă o pun înapoi, o să fie iarăși două. Hai, răspunde-mi, câte bucăți de zahăr sunt aici?

Căinele se ridică puțin, dădu din coadă, apoi se așeză pe labele dinapoi și se linse pe bot.

— Cum vrei să-ți răspundă? zic eu. După câte știu, încă n-a învățat să vorbească ca oamenii!

— De ce să vorbească ca oamenii? Să vorbească așa cum vorbesc câinii, așa cum vorbea căinele acela de la circ. Ham! Ham! Spune „ham-ham”, Lobzik. „Ham-ham” înseamnă „doi”. Hai, spune „ham-ham”!

Căinele, nedumerit, se uita tăcut când la mine, când la Șișkin.

— Ei, ce taci? se răsti Șișkin. Poate că nu vrei zahăr?

În loc de răspuns, Lobzik întinse din nou botul spre taburet.

— Nu se poate! se stropși Șișkin, și căinele, speriat, se trase îndărăt și se linse tăcut pe bot.

— Hai, zi „ham-ham”! Zi „ham-ham”! ne-am pus noi cu gura pe el.

— Nu înțelege! făcu închiudat Șișkin. Trebuie să-l ațâț întâi. Uite, știi ceva? Am să te dresez întâi pe tine! Așa el o să se uite și o să învețe!

— Cum adică să mă dresez pe mine? l-am întrebat eu, mirat.

— Foarte simplu. Te așezi în patru labe și latră ca un câine. El

o să se uite la tine și o să învețe!

M-am așezat în patru labe alături de Lobzik.

— Ei, ia să-mi spui acum câte bucăți de zahăr sunt aici? m-a întrebat Șişkin.

— Ham! Ham! am răspuns cu glas tare.

— Bravo! m-a laudat Șişkin și mi-a vârât în gură o bucată de zahăr.

Eu am început să ronțai zahărul și ronțaiam dinadins tare, ca să mă invidieze Lobzik. Câinele se uita într-adevăr cu jind la mine, ba începuseră chiar să-i curgă balele!

— Uite, Lobzik, acum a rămas aici o singură bucățică de zahăr. Ham — una! Înțelege? Hai, răspunde, câte bucăți de zahăr sunt aici?

Lobzik pufni nerăbdător pe nări, strânse din ochi și începu să izbească în podea cu coada.

— Hai, răspunde-mi, răspunde-mi! îi dădea ghes Șişkin.

Dar câinele, nimic! Habar n-avea că trebuie să latre!

— Vai, dar greu mai ești de cap! oftă Șişkin. Apoi se întoarse iar spre mine: Hai, răspunde tu!

— Ham! am lătrat eu și iar m-am pomenit cu o bucățică de zahăr în gură.

Lobzik se lîngea pe bot și pufnea pe nări.

— Acu' să vezi! spuse Șişkin, punând din nou pe taburet o bucățică de zahăr. Uite, care răspunde primul ăla capătă zahărul! Hai, numărați!

— Ham! am numărat eu.

— Bravo! mă laudă Șişkin. Iar tu, javră, ești un bleg! Șişkin luă bucățica de zahăr, o plimbă încet pe la nasul câinelui, dar mi-o vârî mie în gură. Eu am început iar să ronțai tare, în vreme ce Lobzik se lîngea pe bot, strănuta și scutura din cap, nedumerit.

— Aha, ești invidios! se bucură Șişkin. Cine latră capătă zahăr, cine nu, rabdă! Și puse din nou în fața lui Lobzik o bucățică de zahăr: Acum numără tu!

Lobzik se linse pe bot, scutură din cap, se ridică, se așeză la loc și iar pufni pe nări.

— Hai, numără! Numără, că altfel nu capeți zahăr!

Lobzik se încordă, se dădu puțin îndărăt și, deodată, începu să latre!

— A înțeles! strigă Șișkin și-i aruncă o bucățică de zahăr.
Lobzik prinse zahărul din zbor și-l înghiți cât ai clipi din ochi.

— Ia mai numără o dată! îi strigă Șișkin.

— Ham! răspunse câinele.

Și din nou se pomeni cu o bucată de zahăr în gură.

— Hai, încă o dată!

— Ham!

— A înțeles! A înțeles! strigă bucuros Șișkin. Acum să vezi ce ușor o să meargă!

Între timp însă a venit și mama lui Șișkin.

— Ce caută zaharnița asta pe masă? ne întreabă ea.

— Am luat eu puțin zahăr, ca să-l învăț pe Lobzik să numere.

— Cum vine asta?

— Stai puțin, să vezi ce frumos numără! Și Șișkin puse în fața lui Lobzik o bucățică de zahăr, spunând: Hai, Lobzik, ia arată-i mamei ce frumos știi tu să numeri!

— Ham! răspunse Lobzik.

— Cum, asta e tot!? se miră mama lui Kostea.

— Tot! zise el.

— N-a prea învățat mare lucru!

— Ce vrei? Doar nu e om! Acum a învățat să numere până la unu, apoi o să-l învăț să numere până la doi, după aceea până la trei și, în cele din urmă, ai să vezi că o să învețe toate cifrele!

— Eu văd un singur lucru: că o să trebuiască să ascund zaharnița de tine! spuse maică-sa.

— Că doar nu iau zahărul pentru mine! rosti amărât Șișkin. Îl iau pentru știință!

— „Pentru știință”! râse mama lui. Dar lecțiile ți le-ai făcut?

— Încă nu, dar le fac acum!

— Mi-ai făgăduit că până mă întorc eu de la lucru ai să fii întotdeauna gata cu ele!

— Am să fiu, mamă, am să fiu. Numai azi am uitat, din cauza lui Lobzik.

— Bagă de seamă! Dacă nu-ți faci lecțiile la timp, n-am să-ți dau voie să mai iei zahăr și am să ascund zaharnița!

Ne-am apucat să ne facem lecțiile împreună, fiindcă el habar n-avea ce lecții avem. Când am terminat, am început iar să-l dresăm pe Lobzik.

— Trebuie să-l învățăm nu numai să numere zahărul, ci să cunoască și cifrele! zise Kosteia.

Am luat atunci o bucată de carton, am scris pe ea cifra „unu” și i-am arătat-o.

— Uite, Lobzik, asta e cifra unu. Este egală cu o bucată de zahăr, începui să-l învețe Șișkin. Hai, spune: ce cifră e asta?

— Ham! răspunse Lobzik.

— Bravo! A înțeles imediat! se bucură Kosteia. Hai să trecem la cifra doi.

Și puse în fața câinelui două bucăți de zahăr:

— Numără!

— Ham! răspunse câinele.

— Nu e bine! Spui unu, când aici sunt două! Cum trebuie să răspunzi?

— Ham! lătră din nou Lobzik.

Ham! îl imită Kosteia. Unde vezi tu „ham”, dacă aici e „ham-ham”? Ce ai tu pe umeri: cap sau un cocean de varză?

— Ham! răspunse câinele.

— Mă, da' prost mai ești! Unde vezi tu unu? strigă Șișkin.

Lobzik se dădu speriat îndărăt.

— Nu țipa la el! zic eu. Vorbește-i frumos, că se sperie și nu mai învață nimic!

Șișkin începui din nou să-i explice lui Lobzik că unu este unu și doi, doi.

— Hai, numără! îi porunci el.

— Ham! lătră din nou Lobzik.

— Încă o dată! Încă o dată! i-am suflat eu.

Lobzik se uită chiorâș la mine. Eu am dat atunci din cap, am clipit... și Lobzik mai lătră o dată, sfios...

— Uite, a spus doi! se bucură Șișkin și-i aruncă o bucățică de zahăr! Ei, hai, mai numără o dată!

Lobzik lătră iar o singură dată.

— Încă o dată! Încă o dată! i-am șoptit eu iarăși.

— Tu să faci bine să nu-i sufli! se supără Șișkin. Trebuie să știe singur! Răspunde, Lobzik!

Câinele mai lătră o dată.

— Așa da! se bucură Șișkin. Numai că trebuie să latră de două ori la rând.

Îl puse din nou să numere. Lobzik lătră și de data asta numai o dată, dar, văzând că mai așteptam ceva de la el, mai lătră o dată. Încetul cu încetul l-am făcut să latre de două ori la rând. Apoi am trecut la cifra trei și a mers atât de bine, că a învățat în ziua aceea toate cifrele, până la zece; dar a doua zi, când ne-am apucat să repetăm, ne-am dat seama că în capul lui era o adevărată harababură. Când îi arătam cifra trei, răspundea că e patru, sau cinci, sau zece. Când i-l arătam pe zece, zicea că e doi. Pe scurt, ne înșira verzi și uscate. Kosteia se supăra și țipa. Era convins că Lobzik îi răspunde dinadins greșit, ca să-i facă în necaz. Uneori, Lobzik răspundea corect și, după mine, asta era o simplă întâmplare. Dar Kosteia zicea:

— Vezi? A răspuns bine. Asta înseamnă că știe ce cifră i-am arătat! Dar ia să-l întrebi altă dată, că n-o să-ți mai răspundă bine pentru nimic în lume!

Kosteia credea că Lobzik se plictisise de învățătură și că dinadins răspunde greșit, ca să-l lăsăm în pace. Îi arăta, de pildă, cifra cinci, iar câinele răspundea că e patru.

— Nu e patru, Lobzik, uită-te mai bine! spunea cu blândețe Kosteia.

Dar câinele răspundea iar că e patru.

— Nu face pe prostul, Lobzik! Nu vezi că nu e patru? căuta să-l convingă Kosteia.

Lobzik însă o ținea pe a lui: „Patru!”

— Prostule! se supăra Kosteia. Numără bine, ți-am spus!

„Patru!” răspundea iar câinele.

— Am să-ți dau vreo patru după ceafă, că n-ai să mă mai necăjești! Mai spune o dată patru, dacă vrei să vezi pe dracu!

„Patru!” repeta Lobzik.

Vezi? Își bate joc de mine! spuse Kosteia, clocotind de mânie. Furios, luă cifra patru și i-o arătă. Dar asta ce e?

Lobzik răspunse că e cinci.

— Ai văzut? țipă Kosteia. Când îi arătam un cinci, o ținea tot timpul că e patru, iar acum, când i-l arăt pe patru, latră ca e cinci! Tu zici că n-o face dinadins? Ba da! Și știu eu de ce! L-am călcat azi-dimineață din greșeală pe coadă și acum se răzbună!

Nu știu dacă Lobzik umbla sau nu cu șoalda, dar un lucru s-a dovedit limpede: că din dresajul nostru n-a ieșit nimic. Poate că eram, Șișkin și cu mine, profesori nepricepuți, sau poate că Lobzik

era un elev slab și n-avea talent la aritmetică.

— Eu cred că ar fi mai bine să-i spui mamei tale adevărul și să te-ntorci la școală! l-am sfătuit pe Kostea.

— Nu, nu! Nu pot! Am chiulit prea mult! Dacă află, nici nu știu ce e-n stare să facă. Ce-i glumă? Să fi chiulit o zi-două, da. Dar așa...

— Atunci de ce nu-i spui Olgăi Nikolaevna, să te sfătuiască ea ce să faci? i-am propus eu.

— Nu! Mi-e rușine!

— Bine, dacă ție ți-e rușine, nu-i nimic, am să-i spun eu!

— Tu? Aha, vrei să mă trădezi? Nu mai ești prietenul meu!

— De ce să te trădez? zic. Nici gând să te trădez! Dar fiindcă ai spus că ți-e rușine, am să-i spun eu, ca să nu-ți fie rușine!

— „Ca să nu-ți fie rușine!” mă îngână Șișkin. Ba mi-ar fi de douăzeci de ori mai rușine dacă i-ai spune vreo vorbă! Dacă nu ești în stare să născocеști ceva ca lumea, la ce mai trănănești?

— Bine, dar atunci ce-i de făcut? l-am întrebat eu. Nu vezi? Cu câinele ăsta n-ai izbutit nimic. Așa n-au să te primească la circ! Sau poate mai crezi că ai să-l poți dresa vreodată?

— Nu, cu el am isprăvit. După mine, câinele ăsta e un mare șmecher, ori e un măgar! Dar, și într-un caz, și în celălalt, n-o să iasă nimic din el! Trebuie să fac rost de altul. Sau, ce zici, n-ar fi mai bine să mă fac acrobat?

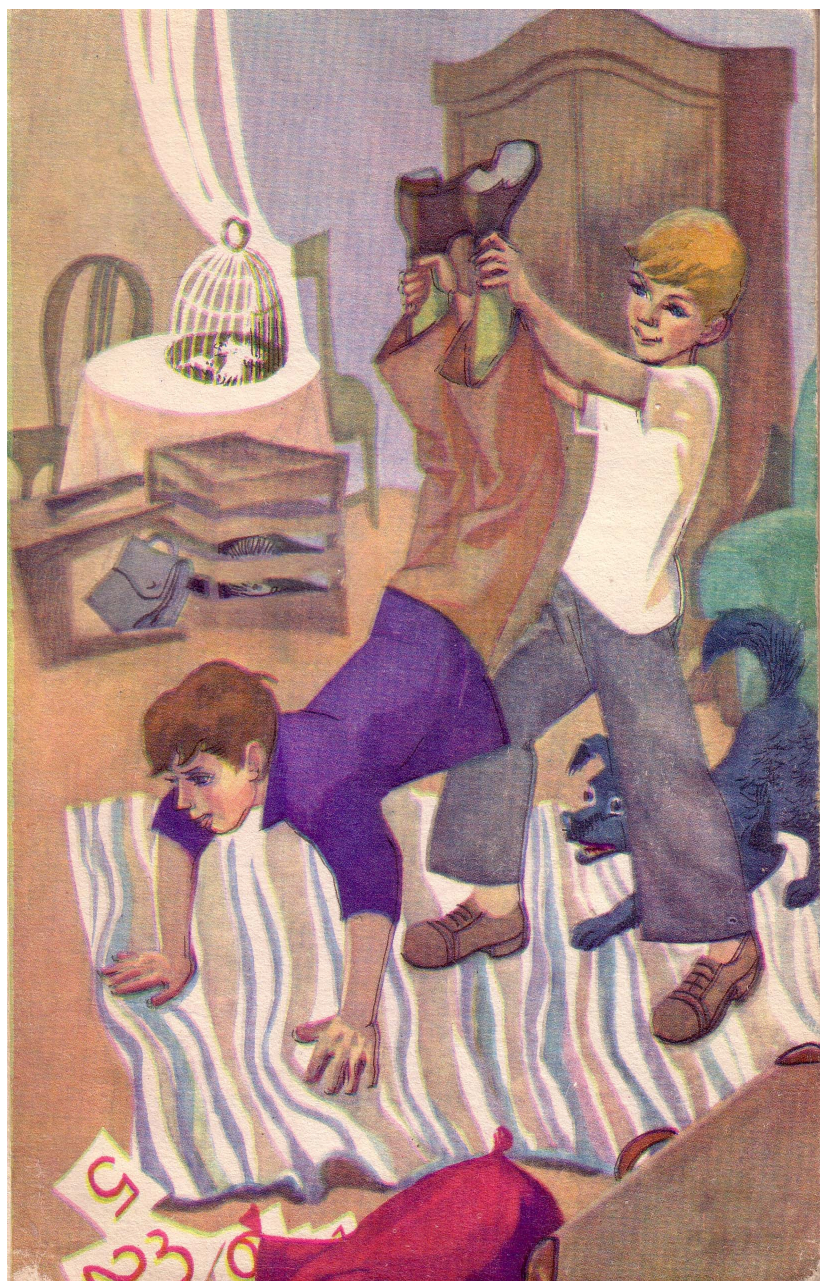
— Cum acrobat?

— Să fac tumbе și să umblu în mâini. Știi, am încercat și merge, numai că nu pot sta tot timpul cu picioarele în sus. Trebuie să mă țină cineva de picioare. Mai târziu, am să pot și singur. Ia ține-mă tu acum, să încerc.

Și Șișkin s-a așezat în patru labe, eu l-am ridicat de picioare și el a început să meargă în mâini prin cameră. Dar n-a trecut mult, că mâinile i-au obosit și au prins să-i tremure. Până la urmă a căzut și s-a lovit cu capul de podea.

— Nu-i nimic, a zis Kostea, ridicându-se și frecându-și țeasta, încetul cu încetul o să mi se mai întărească brațele, și atunci o să pot merge fără nici un ajutor.

— Bine, dar ca să ajungi acrobat, trebuie să exersezi mult timp, zic eu.

— Nu-i nimic. Ne vine vacanța de iarnă? Până atunci o s-o duc eu cumva.

— Dar după aia ce-o să faci? Că vacanța de iarnă trece repede!

— După aia am s-o scot eu într-un fel până la vacanța de vară.

— O să ți se lungească urechile până atunci!

— Nu-i nimic!

Ciudat om și Șișkin ăsta! Degeaba îți răcești gura cu el, că la toate are același răspuns: „Nu-i nimic!” Cum îi trece ceva prin cap, își închipuie că, gata, s-a și făcut!

Eu îmi dădeam bine seama că toate astea erau fleacuri și că peste câteva zile n-avea să mai rămână nimic din visurile Lui.

CAPITOLUL XIV

Mamei și mătușii lui Kosteia nici prin cap nu le trecea că el nu se duce la școală. Când venea maică-sa de la lucru, îi controla întâi temele, dar Kosteia le avea pe toate făcute, fiindcă veneam eu la el și-i spuneam ce lecții ni s-au dat. Îi era așa de frică să nu afle maică-sa că umblă cu șoalda, că începuse să-și pregătească lecțiile mai bine chiar decât pe vremea când mergea la școală! Dimineța își lua ghiozdanul, dar, în loc să se ducă la școală, pornea hai-hui prin oraș. N-avea cum să rămână acasă, deoarece mătușa Zina învăța după-masă și pleca târziu. Partea proastă era că hoinăreala asta fără rost, pe străzi, era foarte primejdioasă. Într-un rând a fost cât pe ce să se întâlnească nas în nas cu profesoara noastră de engleză și a trebuit s-o cotească repede într-o ulicioară, să nu-l vadă. Altă dată a zărit o vecină și s-a ascuns în gangul unei case străine. Începuse să-i fie frică să mai colinde străzile. Se ducea tocmai în celălalt capăt al orașului, ca să nu se întâlnească cu vreun cunoscut. I se tot părea că trecătorii se uită lung la el, convinși că a chiulit de la școală. Vremea se răcise și el îngheța tot hoinărind așa. Intra când și când în vreun magazin, se mai încălzea puțin și pornea repede mai departe.

Eu vedeam că nu e bine ce face și începusem să mă simt cam prost. Toată ziua eram cu gândul numai la Kosteia. În clasă, locul gol de lângă mine îmi aducea aminte mereu de el. Noi stăteam liniștiți în clasa bine încălzită, iar el, parcă-l și vedeam, se furișa prin oraș, singur-singurel, ca un hoț, ascunzându-se de oameni prin gangurile unor case străine sau intrând în câte un magazin, să se mai încălzească... Din cauza asta, gândurile îmi zburau aiurea și nu mai eram atent la lecții. Nici acasă nu mai aveam liniște, iar noaptea, ce să mai vorbim! Nu puteam dormi de grijă! Îmi treceau prin cap fel de fel de gânduri și mă tot străduiam să găsesc vreo soluție pentru Șișkin. Dacă i-aș fi mărturisit totul Olgăi Nikolaevna, Olga Nikolaevna l-ar fi adus înapoi la școală în doi timpi și trei mișcări, dar mi-era frică să nu zică băieții că l-am pârât. Ce n-aș fi dat să mă pot sfătui cu cineva. Dar cu cine? Până la urmă m-am hotărât să vorbesc cu Lika.

— Ascultă, Lika, am întrebat-o eu, la voi în clasă fetele se

părăsc una pe alta?

— Cum adică: „se părăsc”?

— Uite așa, de pildă, dacă face vreo elevă cine știe ce pozna, se găsește vreuna care s-o spună profesoarei? Vi s-a întâmplat așa ceva?

— Ni s-a întâmplat, zice Lika. Uite, nu demult. Petrova a rupt hortensia de la geam și Antonina Ivanovna a bănuț-o pe Sidorova; a vrut s-o pedepsească și i-a spus să vină cu părinții la școală! Dar eu văzusem că Petrova rupsese hortensia și am spus-o Antoninei Ivanovna.

— De ce ai spus-o? Înseamnă că ești o pârâcioasă!

— De ce pârâcioasă? Am spus doar adevărul! Dacă nu eram eu, Antonina Ivanovna ar fi pedepsit-o pe Sidorova, care nu era vinovată cu nimic, săraca!

— Ba nu! Ești o pârâcioasă! zic eu. La noi în clasă, băieții nu se părăsc unii pe alții.

— Atunci băieții voștri dau vina unii pe alții!

— Cum așa?

— Uite, dacă, de pildă, tu ai rupe o hortensie și profesoara ar crede că a rupt-o altcineva...

Dar eu de colo:

— Noi nu avem hortensii. Noi avem în clasă numai cactuși!

— Tot aia e. Dacă ai rupe tu un cactus și profesoara ar crede că l-a rupt Șișkin, și toți băieții ar tăcea și ai tăcea și tu, ar însemna că dai vina pe Șișkin!

— Dar ce, Șișkin n-are gură? N-are decât să se scoale și să spună că nu el e vinovatul! zic eu.

— De spus ar putea să spună, dar bănuț-o tot nu s-ar șterge!

— N-are decât să fie bănuț. Doar nimeni n-o să poată dovedi că el e de vină, dacă nu-e!

— La noi la școală nu-i așa, zice Lika. De ce să fie bănuț cineva pe degeaba? Dacă un elev e vinovat, să-și recunoască singur greșala! Și dacă n-o recunoaște, fiecare este dator să spună adevărul.

— Va să zică la voi toate fetele sunt niște pârâcioase!

— Ba nu sunt deloc pârâcioase! Ce, Petrova s-a purtat cinstit? Antonina Ivanovna era gata-gata să pedepsească pe altcineva în locul ei, dar ea, nimic, stătea și tăcea, bucuroasă că a căzut vina pe altă fată. Dacă aș fi tăcut și eu, însemna că sunt părtașă cu ea. Cinstit era?

— Bine, zic eu. Țsta a fost un caz cu totul special Dar s-a întâmplat, oare, la voi la școală ca vreo fată să nu vină la școală, dar acasă să spună că a fost?

— Nu, nu s-a întâmplat niciodată!

— Nici nu mă mir! Cum să se întâmple cu voi, fetele, așa ceva? Că voi sunteți toate niște eleve exemplare!

— Da, zice Lika, suntem o clasă bună. Dar ce, la voi s-a întâmplat așa ceva?

— Nu! zic eu. Nici la noi nu s-a întâmplat.

— Atunci de ce mă întrebi?

— Așa! E interesant de știut.

N-am mai vorbit nimic cu Lika, dar m-am gândit tot timpul la Șișkin. Grozav aș fi vrut să mă sfătuiesc cu mama, numai că mi-era frică să nu se ducă imediat la școală și să spună tot, că atunci, gata, nu mai era nimic de făcut! Mama însă băgase de seamă că se petrece ceva cu mine. Mă privea uneori atât de lung, de parcă ar fi știut că vreau să vorbesc cu ea. Că așa e mama: simte întotdeauna când vreau să-i spun ceva, dar nu mă silește niciodată să vorbesc: așteaptă să încep singur. Zice că, dacă am făcut cine știe ce bazonie, e mult mai bine s-o recunosc singur decât silit. Nu știu cum face mama de pricepe tot! Se vede că am eu o față pe care parcă scrie tot ce gândesc! Și uite așa, ședeam, mă uitam la mama și mă gândeam: „Să-i spun? Să nu-i spun?” Mama se uita și ea din când în când la mine, ca și cum ar fi așteptat să-i mărturisesc ce am pe suflet. Și ne-am uitat noi așa mult timp unul la altul, dar ne prefăceam că lucrăm, ca să nu ne dăm de gol. Eu mă făceam că citesc și mama se făcea că lucrează la o cămașă. Cred că eram tare caraghioși, dar nu-mi dădeam seama de asta, deoarece mă frământau o mulțime de gânduri triste privitor la Șișkin. Până la urmă, mama n-a mai putut răbda și mi-a spus râzând:

— Ei, hai, mărturisește odată ce ai de mărturisit!

— Ce să mărturisesc?! am făcut eu pe miratul.

— Hai, spune ce ai de spus!

— Ce am de spus? N-am nimic de spus! am încercat să ies din încurcătură, dar simțeam că sunt gata să-i povestesc totul și-mi părea bine că mama adusese ea întâi vorba despre asta, fiindcă e mai ușor să vorbești când ești întrebat, decât să începi tu.

— Parcă eu nu văd că vrei să-mi spui ceva?! Ce, crezi că n-am

băgat de seamă că de trei zile îmi tot umbli prin casă ca o curcă plouată? Hai, Vitea, vorbește! Nu te codi! Ce e? S-a întâmplat ceva la școală?

— Nu, nu la școală, zic eu. Dar după ce mă gândesc o clipă: Adică da, la școală!

— Te pomenești că iar te-ai pricopsit cu vreun doi!

— Ba nu m-am pricopsit cu nimic!

— Atunci ce-i cu tine?

— Cu mine nu-i nimic. Cu mine nu s-a întâmplat nimic!

— Atunci cu cine?

— Cu Șișkin.

— Ce-i cu el?

— Nu mai vrea să învețe carte!

— Cum așa?

— Așa! Nu mai vrea și pace!

Dar cum am spus asta, mi-am dat seama că m-a cam luat gura pe dinainte și mi-am zis: „Aoleu, ce-am făcut? Dacă se duce mama la școală și-i spune profesoarei?!”

— Ei, dar cum, Șișkin nu-și învață lecțiile? m-a întrebat mama. Are note proaste?

Când am văzut că nu mă luase gura prea mult pe dinainte, i-am spus:

— Nu învață! La rusă are un doi, dar nu vrea să pună mâna pe carte! A rămas în urmă încă din clasa a treia!

— Bine, dar cum a trecut într-a patra?

— Știu și eu? El a venit la noi de la altă școală. În clasa a treia n-a fost la noi.

— Dar de ce nu se ocupă profesoara de el? Ar trebui ajutat!

— Dacă ai ști ce șiret e! Ca o vulpe! Lecțiile date acasă le copiază și, când avem vreo dictare sau vreo compunere, trage chiulul.

— Atunci de ce nu te ocupi tu de el? De gândit vād că te gândești și-ți faci inimă rea din pricina lui, însă de ajutat nu vrei să-l ajuți!

— Ce să-l mai ajut dacă nu vrea să învețe?

— Lămurește-l că trebuie să învețe, caută să-l convingi! Tu ai știut să te apuci serios de carte, dar el are încă nevoie de ajutor. Dacă se va găsi vreun coleg bun să se ocupe serios de el, o să se îndrepte și o să devină și el om.

— Cum, eu nu sunt coleg bun? întreb eu.

— Ba da, pentru că văd că te gândești la el.

Mie, drept să vă spun, mi-a fost rușine că nu i-am mărturisit mamei tot adevărul; de aceea m-am îmbrăcat în doi timpi și trei mișcări și m-am dus la Șișkin, să stau de vorbă cu el cum trebuie.

Si ciudat lucru! Nu știu cum și de ce, dar tocmai în zilele acelea m-am împrietenit cu adevărat cu Șișkin. Tot timpul mă gândeam la el. Și Șișkin ținea foarte mult la mine. Îi era dor de colegii de școală și spunea că acum, dintre toți, nu i-a mai rămas nimeni în afară de mine.

Când am ajuns la el, maică-sa și mătușă-sa Zina ședeau la masă și beau ceai. Deasupra mesei ardea un bec sub un abajur mare, albastru. Lumina cădea strălucitoare pe masă; în jur era umbră, cum se întâmplă de obicei în serile de vară după ce a apus soarele, dar afară nu se întunecase încă de tot. Când m-au văzut, și Kosteia, și maică-sa, și mătușa Zina s-au bucurat grozav și m-au poftit și pe mine la un ceai cu covrigi. Mama lui Rosteia și mătușa Zina au început să mă întrebe de mama, de tata, unde lucrează și ce fac. Kosteia tăcea și asculta. Își muiase în ceai o jumătate de covrig și coca se umflase în pahar mai-mai să dea pe-afară, dar el stătea dus pe gânduri și uitase parcă și de ceai, și de tot.

— La ce te gândești? îl întrebă deodată maică-sa.

— Așa... Mă gândesc la tata. Mai povestește-mi ceva despre el.

— Ce să-ți mai povestesc? Că ți-am povestit tot!

— Nu-i nimic! Mai spune-mi ceva!

— Uite-l, vezi cum e? Nu scapi de el până nu-i istorisești ceva despre taică-său, pe care nici nu-l ține minte! zise mătușă-sa Zina.

— Ba îl țin minte. Nu l-am uitat!

— Ce poți tu să ții minte? Că erai încă la pieptul maică-ti când a început războiul și a plecat taică-tău pe front!

— Uite că țin minte! se încăpățână Șișkin. Țin minte că eram culcat în pătuțul meu și că tata s-a apropiat, m-a luat în brațe, m-a ridicat și m-a sărutat...

— N-ai cum să ții minte asta, i-o tăie mătușă-sa Zina, că pe vremea aia aveai numai trei săptămâni!

— Ba nu! Că tata a mai venit o dată acasă când aveam un an!

— Atunci a venit numai în fugă, când a trecut unitatea lui prin

oraș. Ții minte asta fiindcă ți-a povestit mama...

— Ba nu, eu țin minte! zise amărât Rostea. Uite, dormeam, dar m-am trezit și tata m-a luat în brațe și m-a sărutat. Avea o manta aspră... După aia a plecat și nu mai țin minte nimic!

— Un copil n-are cum să țină minte ce s-a întâmplat cu el la un an! râse mătușa Zina.

— Ba eu țin minte, spuse Șișkin, aproape cu lacrimi în ochi. Nu-i așa, mămico, că țin minte? Las' să spună mama!

— Ții minte, băiete, ții minte! îl potoli maică-sa. Dacă ții minte că mantaua lui era aspră, înseamnă că ții bine minte tot ce a fost atunci!

— Sigur că da! oftă Șișkin. Mantaua era aspră și eu n-am uitat-o și n-am s-o uit niciodată, fiindcă era a tatii, care a murit în război.

Șișkin a fost toată seara, nu știu cum să spun, cam gânditor. Cum era să mai vorbesc cu el despre ce îmi pusesem în gând? Am mai stat ce am mai stat și-apoi m-am dus acasă.

În noaptea aceea n-am putut adormi decât târziu, foarte târziu. Mă tot gândeam la Kosteia. Ce bine ar fi dacă s-ar apuca și el cum trebuie de învățătură și dacă nu s-ar vâri în atâtea încurcături! Uite, eu, de pildă! Nici de capul meu nu era cine știe ce, dar mi-am dat si-lința și am izbutit să fac ceea ce îmi pusesem în gând. Mie, firește, mi-a venit mai ușor decât lui, că eu am tată și-mi place să fac și eu ce face tata! Îl văd cum se străduiește să izbutească în muncă și vreau să fiu și eu ca el. Dar Șișkin n-are tată. Tatăl lui a murit în război, când Kosteia era mic, mic de tot. Ce n-aș da să-l pot ajuta pe Kosteia! Mă gândeam că, dacă aș începe să-l ajut cum trebuie, și-ar îndrepta nota la limba rusă, și atunci – nu-i așa? – ar învăța bine! Am cugetat îndelung la toate astea și m-am hotărât să-l ajut în fiecare zi. Dar mi-am adus aminte că nici nu poate fi vorba de lecții până ce Kosteia nu se va întoarce la școală! Mă gândeam cum să-l conving, însă mi-am dat seama că n-am să pot, fiindcă Kosteia este cam fricos și n-o să aibă curaj să-i spună maică-si adevărul. Eram sigur că în privința lui trebuiau luate măsuri grabnice și m-am hotărât să mă duc chiar a doua zi și să stau serios de vorbă cu el. Și dacă n-o vrea să-i mărturisească maică-si adevărul și să se întoarcă de bună voie la școală, să-l ameninț că am să-i spun totul Olgăi Nikolaevna și că n-am să mai mint, fiindcă asta îi face numai rău. Dacă n-o înțelege că e spre binele lui, treaba lui, n-are decât să se supere pe mine! Nu-i nimic! Eu am s-o

rabd și pe-asta. Până la urmă o să vadă și el că nu puteam să fac altfel și o să fim iar prieteni.

Cum am luat hotărârea asta, m-am simțit mai ușurat și parcă mi-a fost rușine că nu i-am spus nici până acum nimic mamei. Aș fi vrut să mă scol imediat și să-i povestesc tot, dar era târziu și toată lumea dormea de mult.

CAPITOLUL XV

A doua zi însă, toate mi-au ieșit pe dos. Îmi pusesem în gând să trec după lecții pe la Kosteia și să vorbesc cu el pentru ultima oară, serios, dar, cum le spusese tuturor că Șișkin e bolnav, toată grupa noastră se hotărî să-i facă o vizită. După ultima oră, m-am repezit într-un suflet la el, să-l previn. Dar Șișkin, cum mă văzu, zise:

— Știi că pot acum să stau cu picioarele în sus? Nu-i mare greutate: te așezi la perete, te dai peste cap și te sprijini cu picioarele de zid!

— Nu-i timp acum să stai cu picioarele în sus! am strigat eu. Culcă-te imediat în pat!

— De ce?

— Păi, ești bolnav!

— Cum „bolnav”?

— Le-am spus la școală că ești bolnav. Tu m-ai rugat doar!

— Ei, și ce-i dacă te-am rugat?

— Nu-i nimic, numai că vin băieții să te vadă!

— Ce vorbești?

Și cât ai clipi, Șișkin se trânti în pat, așa îmbrăcat și încălțat cum era, și-și trase plapuma peste el.

— Ce să le spun băieților? mă întrebă.

— Ce să le spui? Că ești bolnav! Atât!

A trecut ce-a trecut și au sosit și băieții. Și-au scos hainele în sală și au intrat în cameră. Șișkin își trăsese plapuma până sub bărbie și se uita neliniștit la ei.

— Noroc, Șișkin! spuseră băieții.

— Noroc, băieți! le-a răspuns el.

Și avea o voce slabă, slabă, de-ai fi jurat că-i bolnav cu adevărat!

— Uite, am venit să te vedem, începu Iura.

— Mulțumesc, băieți! Stați jos!

Ei, cum te simți? îl întrebă Vanea.

— Așa și așa...

— Stai în pat?

— Stau!

— Te-oi fi plictisit să tot stai în pat! Îl compătimi Leonea.

— M-am plictisit!

— Ești singur toată ziua?

— Singur. Mama e la lucru, mătușa la școală...

— Nu-i nimic. O să venim noi mai des pe la tine. Iartă-ne că n-am venit până acum, dar tot credeam c-ai să te faci bine și c-ai să vii la școală...

— Nu-i nimic, băieți. Vine Vitea în fiecare zi să mă vadă!

— Vrei să venim și noi în fiecare zi? i-a propus Slava.

— Vreau, a primit Șişkin.

Ce era să facă?! Nu-i dădea mâna să zică: „Nu vreau”.

— Dar ce te doare? Îl întrebă Iura.

— Tot. Și mâinile, și picioarele...

Ce vorbești? Și picioarele?... Da. Și capul!

— Dar cum așa? Te doare tot timpul?

— Nu. Câteodată îmi mai trece, dar pe urmă iar mă doare!

— Și unde stăm noi e un băiat; îl dor toate oasele. Are reumatism, zise Vasea Erohin. Poate că și tu ai reumatism!

— Poate, răspunse Șişkin.

Dar doctorul ce spune? Îl întrebă Vanea.

— Doctorul?... Ce să spună? «Scoate limba, spune „a”...»

— Și ce iei?

— O doctorie.

— Ce doctorie?

— Nu știu cum îi zice. O doctorie lichidă!

— E amară sau dulce?

— Amară! zise Șişkin și se strâmbă de parcă într-adevăr i-ar fi dat cineva o lingură de doctorie.

— Când am fost eu bolnav, mi-au dat și mie o doctorie. Ce amară mai era! Nici nu voiam s-o iau, zise și Dima Balakirev.

— Parcă eu vreau!

— Da' trebuie s-o bei, ca să te faci bine mai repede.

— Păi... o beau!

— Și ce dacă e amară? zise Leonea. După ce o iei, bagă o bucățică de zahăr în gură...

— Bine!

— De școală să n-ai nici o grijă. Când o să te simți mai bine, o să-ți spunem noi ce lecții avem, o să te-ajutăm să înveți și o să ajungi la zi cu materia.

— Nu-i nimic, am să învăț, spuse Șişkin.

Dar tocmai atunci am băgat de seamă că-i iese un picior încălțat de sub plapumă și m-au trecut nădușelile. „Dacă bagă vreun băiat de seamă?” îmi zic. Dar băieții vorbeau cu Kostea și nu văzuseră gheata. M-am dat încetișor mai aproape și am tras cât am putut de plapumă.

— Ei, hai, băieți, zic eu, Șişkin e încă slăbit. Nu-l obosiți prea mult. Hai, duceți-vă acasă!

Și băieții începură să-și ia rămas bun:

— Ei, la revedere... Grabnică însănătoșire! Măine trecem iar pe la tine...

— Și s-au dus. Abia a închis ultimul ușa după el, că Șişkin a și sărit din pat și a început să țopăie prin cameră:

— Grozav! strigă el. N-a băgat nimeni de seamă! E-n regulă!

— Stai, nu te bucura degeaba, i-am spus eu, că vreau să vorbesc serios cu tine!

— Despre ce?

— Trebuie să te întorci la școală!

— Știu și eu că trebuie, dar... mai pot? Vezi și tu că nu mai pot!

— Nu văd nimic! M-am hotărât să vorbesc azi cu tine pentru ultima oară. Dacă nu vii mâine la școală, am să-i spun Olgăi Nikolaevna că nu ești bolnav!

— De ce? se miră Kosteia.

— Fiindcă trebuie să înveți și nu să umbli teleleu prin oraș! Și degeaba îți bați capul, că n-ai s-ajungi niciodată acrobat!

— De ce să n-ajung? Ia să vezi ce bine am învățat să stau cu picioarele în sus!

Kosteia s-a apropiat de perete și s-a ridicat cu picioarele în sus, dar tocmai în clipa aceea s-a deschis ușa și... cine credeți c-a intrat? Leonea!

— Ascultă, zise el, mi-am uitat mânușile... Dar... Ce-i asta? De ce stai așa?

Șişkin, fâstăcit, sări în picioare.

— A! Va să zică așa ești tu bolnav?! strigă Leonea.

— Pe cuvântul meu de onoare că sunt bolnav! bâigui Şişkin și se făcu roșu ca racul. Apoi începu să ofteze și se îndreptă împleticindu-se spre pat.

— Ia nu te mai preface! Spuneai că te dor picioarele... și când colo, tu stai cu ele în sus!

— Pe cuvântul meu de onoare că mă dor!

— Ia lasă-te de minciuni! Și-apoi, când ai avut timp să te îmbraci? Nu cumva ai stat tot timpul îmbrăcat în pat?!

— Uite ce e, Leonea, să-ți spun secretul, numai să juri că n-ai să spui la nimeni!

— De ce să jur?

— Atunci... nu-ți spun nimic...

Deodată se auziră pași pe sală, ușa se crăpă și Vanea aruncă o privire în cameră:

— Mai stai, Leonea? Hai, că te așteptăm!

— Ia vino încoace, Vanea! Află că Şişkin nu-i deloc bolnav!

— Cum?... Nu-i bolnav?! se miră Vanea și, deschizând larg ușa, intră în cameră.

— Cine nu-i bolnav? se auzi de pe sală și vocea lui Iura.

Intră și el în cameră. După el veniră și ceilalți băieți.

— Șișkin! răspunse Leonea.
 — Cum așa?
 — Uite-așa! Când intru, îl văd că stă cu picioarele în sus!
 — Ce înseamnă asta? se oțărâră băieții. De ce ne-ai mințit?
 — Eu... vedeți voi... căută să se apere Șișkin. Am... am glumit!
 — Astea sunt glume?
 — Sunt! spuse Kostea, dând din mâini.
 — Noi îi ducem grija, zise Vanea, am venit cu toată grupa să-l vizităm, și când colo dumnealui se ține de glume! Face pe bolnavul!
 — Nu, băieți, să vedeți... se bâlbâi Șișkin.
 — Dar la școală de ce nu vii? îl întrebă Iura. Aha! Înțeleg!
 Faci pe bolnavul ca să tragi chiulul!
 — Uite, să vă spun adevărul, băieți! Numai... să nu vă supărați! Eu... eu n-am vrut să vă mint, dar... vreau să mă fac artist de circ!
 — Cum? Artist de circ? și toți holbară ochii.
 — Da! Intru la circ și mă fac acrobat!
 — Ce ești nebun?
 — Ba nu-s deloc nebun!
 — Dar cine o să te ia pe tine la circ? întrebă Vanea.
 — De unde crezi tu că se recrutează artiștii de circ?
 — Și pentru ce, mă rog, nu vii la școală?
 — Pentru că nu mai vreau să învăț! Și așa știu tot!
 — Cum știi tot?
 — Tot ce trebuie să știe un artist de circ!
 — Nu cumva îți închipui că un artist de circ poate fi analfabet?
 — De ce analfabet? Eu știu carte!
 — „Știu cartel!” Ce fel de știut e ăla dacă scrii cu greșeli!
 Termină-ți întâi școala și după aia înscrie-te la școala de circ! Un artist de circ trebuie să fie și el om cu carte! Și-apoi, după mine, mai bine te-ai sfătuî întâi cu Olga Nikolaevna! spuse Iura.
 — Parcă eu nu știu ce-o să spună Olga Nikolaevna! răspunse Șișkin.
 — Eu, băieți, zic că nu e bine ce face Kostea, sări Igor. Ia să se lase de chestiile astea și să poftească mâine la școală!
 — Și dacă mâine nu vine, îi spunem Olgăi Nikolaevna toată istoria! hotărî Iura.
 — Atunci o să fiți niște pârâcioși! strigă Șișkin.

— Ba n-o să fim deloc! i-o tăie Iura. O dată ce te-am avertizat c-o să-i spunem, înseamnă că nu suntem pârâcioși!

— Nu veni tu mâine la școală, de vrei să vezi pe dracu'! îl amenință Igor. Lasă haimanalăcul! Învață!

În clipa aceea se auziră iar pași pe sală și cineva bătu la ușă, dar Șișkin, în loc să se ducă să deschidă, se furișă ca un șoarece în pat și se acoperi cu plapuma. M-am dus să deschid și m-am pomenit nas în nas cu Olga Nikolaevna!

— Ei, dar e toată grupa aici! se miră Olga Nikolaevna, intrând. Ce-i cu voi, copii? Ați venit să vă vizitați colegul bolnav?

Dar băieții tăceau. Nimeni nu știa ce să spună. Kosteia făcuse ochii mari, se uita la Olga Nikolaevna și își trăgea din răspuțeri plapuma peste el, ca și cum ar fi vrut să intre sub ea cu cap cu tot. Olga Nikolaevna se apropie de el:

— Ei, ce-i cu tine, Kosteia? Ești bolnav? Ce te doare?

— Nu-l doare nimic! începu Iura. Kosteia nu e bolnav!

— Cum așa, nu e bolnav?

— Nu e bolnav, și gata!

Șișkin își dădu atunci seama că totul era pierdut. Ieși de sub plapumă, se așeză pe pat, își plecă în piept capul și-și aținti privirile în pământ. Olga Nikolaevna se uită la băieți, dădu cu ochii de mine și mă întrebă:

— Vitea, dacă Șișkin nu are nimic, de ce mi-ai spus că e bolnav?

Ce să vă spun, îmi venea să intru în pământ de rușine.

— De ce taci? M-ai mințit, nu-i așa?

— Nu eu! El m-a învățat să vă spun așa, și eu ce era să fac?...

L-am ascultat!

— Dacă înțeleg bine, Kosteia te-a pus să mă minți!

— Da, am bolborosit eu.

— Și tu m-ai mințit!

— V-am mințit!

— Și crezi că ai făcut bine ce-ai făcut?

— Dacă el m-a rugat...!

— Și crezi că a fost spre binele lui?

— Nu!

— Atunci de ce m-ai mințit?

— Am crezut că n-am dreptul să-mi trădez colegul!

— Cum așa, să-l trădezi? Trădezi pe cineva unui dușman, nu unui prieten! Sau... poate că eu sunt dușmanul vostru?

Ce era să spun? Am tăcut și am lăsat ochii în pământ.

— Nu mi-aș fi închipuit niciodată că elevii mei mă socotesc dușmanul lor! oftă Olga Nikolaevna.

— Ba nu, Olga Nikolaevna, strigă Vanea, noi nu vă socotim dușman!

— Atunci de ce nu mi-a spus nimeni nimic?

— Pentru că nimeni n-a știut nimic! De-abia azi, când am venit aici, am aflat totul!

— Bine, despre asta o să vorbim noi mai târziu... Dar tu, Kostea, de ce n-ai venit la școală?

— Mi-a fost frică, bâigui Kostea.

— De ce ți-a fost frică?

— Că o să-mi cEREȘI bilet de la mama!

— Ce bilet?

— De motivare, pentru că în ziua în care am avut dictare am lipsit!

— Bine, dar de ce ai lipsit când am avut dictare?

— Mi-a fost frică!

— De ce?

— Să nu capăt iar un doi!

— Cum așa? Ai lipsit dinadins când am avut dictare, și pe urmă n-ai mai venit fiindcă n-ai avut motivare de la mama?

— Da!

— Bine, dar ce-ai avut de gând să faci când te-ai hotărât să nu mai vii la școală? îl întrebă Olga Nikolaevna.

— Nu știu!

— Cum, nu aveai nici un gând, nici un plan, nimic?

— Vai de planurile mele!

— Voia să se facă acrobat la circ! spuse Iura.

— La școala de circ nu poți fi primit dacă nu ai absolvit șapte clase! Și, pe urmă, mai ai de învățat și acolo cinci ani! Doar nu-ți închipui că poți ajunge dintr-o dată artist de circ?! se miră Olga Nikolaevna.

— Nu mi-am închipuit! recunosc Șişkin.

— Ei, vezi? Nu ți-ai închipuit, dar nici una, nici două, gata, n-ai mai venit la școală! Se poate să faci una ca asta?

Șişkin tăcea.

— Și acum ce-ai de gând?

— Nu știu!

— Gândește-te bine!

Șişkin a tăcut. Apoi s-a uitat la Olga Nikolaevna pe sub sprâncene și a spus:

— Aș vrea să mă întorc la școală!

— Da! Cred că ăsta e cel mai bun lucru pe care-l poți face. Cu o singură condiție: să-mi făgăduiești că ai să te îndrepti și ai să înveți bine!

— Am să învăț bine, spuse Șişkin.

— Să te vedem! Uite, vino mâine dimineață la școală. Am să-l rog pe tovarășul director să-ți dea voie să înveți mai departe!

— Am să vin.

Apoi, nouă, celorlalți, Olga Nikolaevna ne-a spus să ne ducem acasă și să ne facem lecțiile. Kosteia, înțelegând că Olga Nikolaevna vrea să mai rămână cu el, i-a zis:

— Olga Nikolaevna, vă rog să nu-i spuneți nimic mamei!

— De ce? Întrebă Olga Nikolaevna.

— De-acum înainte am să învăț bine, dar vă rog să nu-i spuneți nimic!

— Cum? Vrei s-o mințim mai departe? Și-mi mai ceri să te ajut și eu?

— N-am s-o mai mint! Dar n-aș vrea să-i fac inimă rea!

— Dar dacă mama ta o să afle că m-am făcut pătașă cu tine și că am mințit-o, ce-o să zică? O să se supere și mai mult! Nu-i așa?

— Așa e!

— Vezi? Nu, trebuie să-i spunem totul! Dar fiindcă ți-ai luat angajamentul să înveți bine de-acum înainte, am s-o rog să nu se supere prea tare pe tine!

— Bine!

— Atunci, ne-am înțeles! a încheiat Olga Nikolaevna. Hai, ia-ți cărțile și o să facem lecțiile împreună!

Ce s-a mai întâmplat după aceea nu știu, fiindcă am plecat și eu, cu băieții.

CAPITOLUL XVI

Ei, și a doua zi, Șișkin și-a făcut apariția în clasă! Zâmbea stânjenit și se uita rușinat la noi, dar cum nimeni nu l-a certat, s-a liniștit și s-a așezat la locul lui. Cu asta, locul gol din bancă a fost ocupat și m-am simțit ușurat, ca și cum și în pieptul meu s-ar fi umplut un gol!

Olga Nikolaevna nu i-a spus nimic, și lecțiile s-au desfășurat ca de obicei. În recreație a venit Volodea la noi în clasă și băieții i-au povestit toată istoria. Eu, drept să vă spun, mă așteptam ca Volodea să-l certe pe Șișkin, dar, când colo, Volodea s-a apucat să mă certe pe mine!

— Știai că colegul tău procedează greșit și nu l-ai ajutat să-și îndrepte greșeala! mă dojeni Volodea. Trebuia să vorbești serios cu el și, dacă vedeai și vedeai că nu te-ascultă, să fi venit să-i spui profesoarei, sau mie, sau băieților! Dar tu, nimic! Ai tăcut ca un pește!

— Parcă n-am vorbit cu el! De câte ori i-am spus! Dar ce era să-i fac, dacă se hotărâse să nu mai vină la școală?!

— Și știi de ce nu mai voia să vină la școală? Fiindcă învăța prost! De-aia! Dar l-ai ajutat tu oare să învețe mai bine? Nu! Și doar știai că învață prost!...

— Știam, zic eu. Asta numai din cauza limbii ruse! Că totdeauna copia de la mine!

— Vezi? Dacă ai fi avut într-adevăr grijă de prietenul tău, nu l-ai fi lăsat să copieze! Un prieten adevărat nu trebuie să treacă cu vederea lipsurile tovarășului său! Ce fel de coleg ești tu, dacă te lasă rece gândul că prietenul tău greșește? Asta nu e o prietenie adevărată! E o prietenie falsă!

Toți băieții au început să spună că sunt un prieten fals. Volodea a zis:

— Hai, băieți, să ne întrunim după lecții și să vorbim despre toate astea!

Am hotărât să ne întrunim, numai că, după ce s-au terminat orele, Olga Nikolaevna ne-a chemat la ea pe amândoi, adică pe mine

și pe Șișkin, și ne-a spus:

— Kosteia și Vitea, duceți-vă la tovarășul director! Vrea să stea de vorbă cu voi.

— Despre ce? am făcut eu, speriat.

— O să aflați de la el. Hai, duceți-vă, nu vă fie frică! ne-a îndemnat Olga Nikolaevna, zâmbind.

Am intrat în cancelarie, ne-am oprit în prag și am spus:

— Bună ziua, Igor Alexandrovici!

Igor Alexandrovici, care ședea la masă și scria ceva, ne-a răspuns:

— Bună ziua, băieți! Intrați și așezați-vă aici, pe canapea. Și și-a văzut mai departe de scris.

Nouă, drept să vă spun, ne era cam frică să ne așezăm, fiind cam prea aproape de tovarășul director canapeaua aia, așa că am rămas lângă ușă. Ni se părea că acolo suntem mai în siguranță. După ce a terminat de scris, Igor Alexandrovici și-a scos ochelarii și ne-a întrebat:

— De ce-ați rămas în picioare? Stați jos!

Noi, ce era să facem? Ne-am apropiat și ne-am așezat. Era o canapea îmbrăcată în piele lucioasă și alunecoasă și eu veneam tot timpul la vale fiindcă mă așezasem pe margine și nu aveam curaj să stau ca oamenii. Și uite așa m-am chinuit cât a ținut convorbirea, care pot spune că a fost lungă, nu glumă! Până la urmă, m-am simțit mai obosit decât dacă aș fi stat tot timpul într-un picior!

— Ia spune-mi, Șișkin, cum de ți-a venit ideea asta cu chiulul? l-a întrebat Igor Alexandrovici pe Kosteia, după ce ne-am așezat.

— Nu știu! răspunse Șișkin, codindu-se.

— Hm! mormăi Igor Alexandrovici. Păi, dacă tu nu știi, cine altul să știe?

— Nu știu, se bâlbâi iar Șișkin.

— Sau poate crezi că știu eu? mai întreabă Igor Alexandrovici.

Șișkin se uită pe sub sprâncene la Igor Alexandrovici, ca să vadă dacă glumește sau nu, dar fața directorului nostru era serioasă. Răspunse iar:

— Nu știu!

— Ce-i cu tine, frate? Orice te întreabă omul, răspunzi întruna: „Nu știu și nu știu”. Păi, dacă trebuie să vorbim, hai să vorbim serios, că nu te întreabă așa, numai din curiozitate, ca să afle de ce n-ai venit

atâta timp la școală!

— Mi-a fost frică, răspunse Șișkin.

— De ce ți-a fost frică?

— Mi-a fost frică întâi de dictare și am lipsit. Pe urmă mi-a fost frică să nu-mi ceară Olga Nikolaevna o motivare din partea mamei, și de-aia n-am mai venit la școală!

— Și, mă rog, de ce ți-a fost frică de dictare? Ce, dictarea e un lucru atât de înspăimântător?

— Mi-a fost frică să nu capăt un doi!

— Aha! După câte înțeleg eu, nu te-ai pregătit la limba rusă!

— Nu m-am pregătit...

— Și de ce, mă rog, nu te-ai pregătit?

— E greu...

— Și la celelalte obiecte ți-e greu să înveți?

— La celelalte mi-e mai ușor.

— Dar de ce ți-e greu la rusă?

— Am rămas în urmă. Nu știu să scriu bine cuvintele.

— Ar trebui să înveți materia din urmă! Se vede că înveți puțin la rusă.

— Da, puțin.

— De ce?

— Nu știu de ce, dar nu merge! La istorie sau la geografie citesc o dată și știu, dar când e să scriu, fac o grămadă de greșeli.

— Uite, vezi, de-aia ar trebui să înveți mai mult la rusă. Să nu faci numai ce e ușor, ci și ce e greu. Greutățile trebuiesc învinse, pentru că cine vrea să învețe trebuie să muncească serios. Ia spune-mi, Maleev, zise Igor Alexandrovici, întorcându-se spre mine, și tu ai fost până nu demult slab la aritmetică!

— Da, am fost...

— Dar acum înveți mai bine?

— Mai bine.

— Cum ai făcut?

— Am vrut! Mi-a spus Olga Nikolaevna să vreau, eu am vrut și m-am pus pe treabă!

— Ei, și a mers?

— A mers...

— La început însă cred că ți-a fost greu, nu-i așa?

— Da, la început mi-a fost greu, foarte greu, dar acum mi-e

ușor de tot!

— Vezi, Șișkin? Ia pildă de la Maleev! La început o să-ți fie și ție greu, dar pe urmă, după ce ai să învingi toate greutățile, o să-ți fie ușor. Pune-te, băiete, pe treabă și o să meargă totul ca pe roate!

— Bine, zise Șișkin. Am să încerc.

— Aici nu-i vorba de încercat. Trebuie să te pui numaidecât pe treabă, și asta-i tot!

— Am să caut, răspunse Șișkin.

— E tot aia! spuse Igor Alexandrovici. Precum văd, nu prea ai voință! De ce te temi, că doar ai atâția colegi?! Crezi că n-au să te ajute? Maleev, ia spune-mi: ești prieten cu Șișkin, nu-i așa?

— Da, zic eu.

— Atunci ajută-l să se îndrepte la limba rusă. A rămas mult în urmă la materia asta și singur n-o să se poată descurca.

— Pot să-l ajut, i-am răspuns eu, fiindcă și eu, de când am rămas în urmă la aritmetică, știu cum trebuie să înveți, ca să te îndrești.

— Așa, așa! Va să zică ai să încerci? mă întrebă Igor Alexandrovici, zâmbind.

— Nu, zic eu, n-am să încerc, ci am să încep de-a dreptul să fac lecțiile cu el.

— Bravo! Așa îmi place! mă laudă Igor Alexandrovici. Spune-mi, Vitea, ai vreo muncă socială?

— Nu! zic eu.

— Uite, atunci, pentru început, asta o să fie munca ta. Am stat de vorbă și cu Olga Nikolaevna. Mi-a spus că tu l-ai putea ajuta pe Șișkin, pentru că, dacă te-ai putut ajuta pe tine însuși, ai să-l poți ajuta și pe el. Numai să te ocupi serios de chestiunea asta!

— Am să mă ocup serios, am răspuns eu.

— Bagă bine de seamă: să-și facă toate lecțiile singur și la timp! Mai ai grijă de ceva: să ducă totul până la capăt! Să nu faci nimic tu în locul lui, că ăsta nu mai e ajutor. Când o să știe să învețe singur, o să-și dezvolte și voința, și atunci n-o să mai aibă nevoie de ajutorul tău. Ai înțeles?

— Am înțeles!

— Și tu, Șișkin, ține bine minte un lucru: fiecare om e dator să muncească cinstit!

— Dar eu nu muncesc... asta... nu muncesc încă! bâigui Șișkin.

— Cum nu muncești? Dar învățătura nu este și ea o muncă? Pentru tine, învățătura este adevărata muncă. Oamenii mari muncesc în uzine și în fabrici, în colhozuri și sovhozuri, construiesc uzine electrice, unesc prin canale fluviile și mările, irigă deșerturile, sădesc păduri. Vezi și tu câte sunt de făcut!... Și copiii învață în școli, ca să știe cât mai multe și să fie la rândul lor cât mai folositori patriei noastre. Sau poate că tu nu vrei să fii de folos patriei?!

— Ba vreau.

— Ei vezi! Dar să nu-ți închipui că e destul să spui „vreau"! Trebuie să fii dârz și perseverent, fiindcă fără dârzenie și fără perseverență n-ai să realizezi nimic!

— Am să fiu perseverent.

— Bine, spuse Igor Alexandrovici. încă ceva: să fii cinstit! Mă întreb însă un lucru: ești tu oare cinstit? Că, după câte aflu, ai mințit-o pe mama ta, ai mințit-o pe Olga Nikolaevna, ți-ai mințit colegii...

— De-acum încolo o să fiu cinstit.

— Caută să fii, spuse Igor Alexandrovici. Și asta nu e încă tot. Trebuie să-ți iubești colegii!

— Păi, nu-i iubesc?! se miră Șișkin.

— Ce fel de dragoste e asta, când i-ai părăsit pe toți și ai fost cât pe ce să te lipsești de ei? Dragoste e asta?

— Dar îmi era dor de ei! exclamă Șișkin, aproape cu lacrimi în ochi.

— Tot e bine că ți-a fost dor de ei. O să fie însă și mai bine când o să-ți dai seama că fără colegii tăi nu poți trăi. Atunci nici în glumă n-o să te mai gândești să-i părăsești!

— Am să-i iubesc mai mult! zise Șișkin.

— Ei, dar ia spune-mi acum, voinicule, ce-ai făcut cât timp n-ai venit la școală? îl întrebă Igor Alexandrovici.

Și atunci i-am povestit lui Igor Alexandrovici cum l-am învățat pe Lobzik să numere. Pe Igor Alexandrovici l-a interesat grozav istoria asta și ne-a întrebat amănunțit cum am izbutit să facem una ca asta:

— Voi credeți într-adevăr că un câine poate fi învățat să numere așa cum învață un om?

— Dar câinele ăla de la circ cum număra? am întrebat noi.

Igor Alexandrovici a început să râdă.

— Câinele ăla habar n-avea să numere! A fost dresat numai să latre și să se oprească la un anumit semnal. După ce lătra de câte ori trebuia să latre, dresorul îi făcea un semn, pe care publicul nu-l observa, și câinele tăcea, iar publicului i se părea că animalul știe să numere.

— Dar ce semn îi făcea? întrebă Kosteia.

— Știu și eu? Dădea ușurel din cap, sau îi făcea un semn cu mâna, sau pocnea din degete...

— Dar câinele nostru numără uneori corect și fără semnal! mai spuse Kosteia.

— Da, e adevărat. Căinii au un spirit de observație foarte dezvoltat. Se vede că, fără să-ți dai seama, dădeai din cap sau făceai cine știe ce mișcare exact în clipa în care lătrase de câte ori trebuia. El a observat lucrul acesta și a încercat să ghicească ce vrei, dar fiindcă gesturile tale erau greu de deosebit, a greșit și el destul de des. Ca să latre corect, învățați-l s-o facă la un anumit semnal. Pocniți, de pildă, din degete.

— Am să încerc, spuse Kosteia. Dar întâi am să mă îndrept la limba rusă și numai după aceea am să-l dresiez.

— Bravo! Așa să faci! Și când o să organizăm o șezătoare la școală, o să vă puteți produce și voi cu câinele vostru dresat!

La început, nouă ni se făcuse inima cât un purice de frică să nu ne dea Igor Alexandrovici cine știe ce pedeapsă și, când colo, el nici gând nu avusese să ne pedepsească! Voise numai să ne explice că trebuie să învețe Kosteia mai bine!

CAPITOLUL XVII

Când am ieșit din biroul tovarășului director, am dat de Volodea și de băieți: ne așteptau pe sală. S-au strâns numaidecât roată în jurul nostru și au început să ne întrebe:

— Ei, ce v-a spus Igor Alexandrovici? Ce-o să se întâmple cu voi?

— Nimic. Ne-a iertat! N-o să se mai întâmple niciodată! le-am răspuns eu.

— Foarte bine! se bucură Tolea. Hai să mergem în camera pionierilor și să stăm de vorbă. Că trebuie să discutăm, nu-i așa?

Când am intrat cu toții în camera pionierilor, Șișkin a rămas în ușă.

— Intră, intră, Șișkin, nu-ți fie frică! zise Iura. N-o să te certe nimeni!

Ne-am așezat în jurul mesei și Volodea spuse:

— Acum, băieți, să ne sfătuim cum să-l ajutăm pe Șișkin. Până azi, colegul vostru a învățat prost și lucrurile au ajuns până acolo, încât nici n-a mai venit la școală. Dar și noi suntem vinovați. Nu ne-am ocupat de felul în care învâța și nu l-am ajutat la timp.

— Da, așa-i, suntem și noi vinovați! fu de părere Vanea. Dar și Șișkin să înțeleagă că trebuie să învețe mai bine. Dacă nici de data asta nu se apucă serios de învățătură, lucrurile au să meargă la fel de prost ca până acum!

— Așa e, Șișkin. Nu te supăra, băiete, dar lucrurile se pot sfârși iar rău de tot! spuse Iura. Numai că, de astă dată, o să te ajutăm, crede-mă! O să facem tot ce trebuie, ca să te-ajutăm!

— Bine, dar cum? întrebă Leonea Astafiev. Că doar i-am dat ajutor, dar se vede că Alik Sorokin nu s-a ocupat cum trebuie de el dacă lucrurile au ajuns unde au ajuns!

— Poate că voi nici n-ați învățat împreună? îl întrebă Volodea pe Alik.

— De ce să nu învățăm? Am învățat, răspunse Alik.

— Dar de câte ori?

Nu mai țin minte. De vreo două-trei ori...

— De vreo două-trei ori? se miră Iura. Ar fi trebuit să-ți faci în fiecare zi lecțiile cu el, nu de două-trei ori! Doar ți-ai luat acest angajament la adunare! Noi ți-am încredințat o sarcină, iar tu nu ne-ai îndreptățit încrederea!

— Cum era s-o duc la bun sfârșit? spuse Alik. De câte ori mă duceam la el, nu-l găseam acasă sau, dacă îl găseam, îmi spunea: „Azi n-am chef să învăț!” Îl lăsam în pace, ce era să-i fac?!

— Auzi, „îl lăsam în pace”! îl îngână Iura. De ce n-ai spus asta la adunarea grupei, ca să-ți vină grupa în ajutor? Șișkin nu știe să-și organizeze munca. Tu înveți bine, și de tine ai avut grijă, dar cu colegul tău n-ai vrut să-ți bați capul!... E drept că și eu sunt vinovat, fiindcă nu te-am controlat!

— Uite, de-acum încolo am să mă ocup serios de Șișkin, zise Alik. M-a pasionat prea mult jocul de șah și de aceea a ieșit așa cum a ieșit!

— Nu, repetă Volodea. Gata, nu-ți mai încredințăm ție treaba asta!

— De-acum încolo am să-mi fac eu lecțiile cu Șișkin, am declarat eu. Așa mi-a spus Igor Alexandrovici.

— Foarte bine. Dacă așa ți-a spus Igor Alexandrovici, zise Volodea, te delegăm și noi să te ocupi de el. E bine, băieți?

— Bine! au strigat toți băieții. Să se ocupe el de Șișkin, dacă așa a spus Igor Alexandrovici.

Adunarea s-a sfârșit și am ieșit cu toții în stradă. Tot drumul până acasă, Șișkin a tăcut, dus pe gânduri; în cele din urmă a zis:

— Vai, ce rău sunt! N-am pic de voință! Nu sunt bun de nimic! Nimic n-o să iasă din mine!

— De ce? Nu ești chiar așa de rău, am căutat eu să-l liniștesc.

— Nu, las' că știu eu bine! Dar nu vreau să mai fiu așa! Am să mă îndrept! Ai să vezi că am să mă îndrept!

Pe cuvântul meu de onoare că am să mă îndrept! Numai, te rog, ajută-mă! Ai auzit ce-a spus Igor Alexandrovici? N-ai dreptul să refuzi!

— Dar nici prin gând nu-mi trece să refuz! Cu o singură condiție: să mă asculți și tu! Știi ceva? Hai să începem chiar de azi! Uite, după-masă vin la tine și ne apucăm de învățat.

Îndată după-masă m-am dus la Șișkin, dar cum am început să urc scările, am auzit un câine lătrând. Intru în cameră și... ce-mi văd

ochii? Lobzik, cocoțat pe scaun, lătra, și Kostea pocnea din degete chiar sub botul lui!

— Îl învăț semnalul, zice, așa cum mi-a spus Igor Alexandrovici. Hai să ne ocupăm puțin de Lobzik, că tot trebuie să-l dresăm, și pe urmă ne-apucăm și de lecții!...

— Ehei, băiete, zic eu, ți-ai dat cuvântul că n-ai să te mai ocupi de câine decât după ce te îndrești la limba rusă, dar văd că te-ai răzgândit!

— Gata! strigă Șișkin. Marș de-aici, Lobzik! Uite, nici n-am să mă mai uit la el până nu mă îndrept! Să nu-mi spui pe nume dacă mă mai vezi pierzând vremea cu el. Ei, cu ce începem?

— Cu rusa, zic eu.

— N-am putea începe cu geografia sau măcar cu aritmetica?

— Nu, nu, mă opun eu. Știu din proprie experiență cum și cu ce trebuie să începem. Ce avem la rusă?

— Uite, zice el, sufixele astea. Mi-a mai dat Olga Nikolaevna să repet regula vocalelor neaccentuate și să fac un exercițiu.

— Bine. Cu asta începem!

— Bine. Să începem!

— Hai, începe! Nu cumva îți închipui că am să-ți fac eu exercițiile? Nici gând! Ai să faci totul singur. Trebuie să înveți să faci totul singur.

— Dacă-i așa, fie! a oftat Șișkin și a pus mâna pe carte.

A repetat regula la repezeală și s-a apucat de exercițiu. Era foarte simplu. Trebuia să copieze niște exemple și să completeze literele care lipseau din unele cuvinte. Șișkin scria de zor. Eu, în timpul ăsta, învățam la geografie și nici nu mă uitam la el. În cele din urmă, Șișkin zice:

— Gata!

Mă uit la caiet... Aoleu! Ploua cu greșeli!

— E-he-hei! zic eu. Ai făcut-o de oaie!

— Cum, am făcut prea multe greșeli?

— Prea multe, nu, dar, să-ți spun drept, ai făcut destule!

— Vezi, știam eu! N-am să nimeresc niciodată! oftează Kostea, amărât.

— Aici nu-i vorba de nimereală, zic eu. Trebuie să știi să scrii. Ai învățat regula sau nu?

— Am învățat-o.

— Ei, și ce zice regula?

— Regula? Nu mai țin minte!

— Atunci cum ai învățat-o, dacă n-o mai ții minte?

L-am pus s-o citească din nou și, aplicând regula, Kostea a scris corect unul din cuvintele pe care le greșise. Nu vă mai spun ce bucurie era pe el!

— Bravo! îl laud eu. Ia mai fă exercițiul o dată, că prima oară l-ai făcut fără să aplici regula, și asta nu-ți folosește la nimic. Gândește-te întotdeauna ce literă trebuie să scrii.

— Bine, altă dată am să mă gândesc, dar acum, lasă!

— Ehei, frate, zic eu, nu merge așa! Mi-ai făgăduit să m-ascuți? Atunci ascultă-mă!

Șișkin a oftat și s-a apucat să facă exercițiul din nou. De astă dată era foarte grăbit și literele se așterneau pe caiet la nimereală, strâmbe, ca vai de lume, ba în jos, ba săltând în sus. Pesemne că se și plictisise de lecții!

Între timp vine Iura. Când vede că ne facem lecțiile, zice:

— Aha, învățați! Bravo! Dar ia să vedem ce faceți voi aici!

— Un exercițiu, zic eu. I l-a dat Olga Nikolaevna. Iura ia caietul, se uită, găsește o greșeală și îi explică lui Șișkin cum se scrie corect cuvântul respectiv.

Mai trece ce trece și vine Vanea. Vede și el că ne facem lecțiile și spune:

— Aha, învățați!

— Învățăm, zicem noi.

— Ei, bravo! Pentru asta o să vă fie toată clasa recunoscătoare.

— Atâta ar mai lipsi! răspunde Șișkin. Toți elevii sunt obligați să învețe cu sârguință, așa că nu e nevoie de nici un fel de recunoștință!

— Ei, lasă, răspunde Vanea, am spus și eu așa, ca să spun ceva, fiindcă clasa noastră vrea ca toți băieții să învețe bine și, dacă învățați și voi, înseamnă că totul e în regulă!

În clipa aceea ușa se deschide din nou și intră Vasea Erohin.

— Aha, învățați! zice el.

— Ce-i asta? sar eu. Care cum vine, intră și zice: „Aha, învățați!” ca și cum am învăța pentru prima oară, ca și cum până acum nici n-am fi pus vreodată mâna pe carte!

— Nu-i vorba de tine, ci de Șișkin! răspunde Vasea.

— Și ce-i cu Șișkin? Ce, el n-a mai învățat niciodată? Că la toate materiile are note de trecere, numai la rusă...

— Ei, hai, nu te supăra, am spus și eu așa, ca să spun ceva, fiindcă credeam că nu învață. Când colo, văd că învață și, uite, de-aia am spus așa!

— Puteai și tu să spui altceva. Ce, alte cuvinte nu mai sunt pe lumea asta?

— De unde era să știu c-o să vă supărați? După mine, nu e nici o supărare.

Ușa se deschide iar și în prag răsare Alik Sorokin.

— Să vezi că acum zice și el: „Aha, învățați!” îmi șoptește Șișkin.

— Aha, învățați! exclamă Alik Sorokin, zâmbind. Noi să ne prăpădim de râs!

— De ce râdeți? Am spus ceva caraghios? întrebă Alik, fâstâcindu-se.

— Nu, nimic. Nu râdem de tine! i-am răspuns eu. Dar de ce-ai venit?

— Așa! Mi-am zis că poate vă pot ajuta cu ceva...

— N-ai adus cumva și șahul cu tine? l-am întrebat.

— Aoleu, ce zăpăcit sunt! Am uitat să-l iau! Am fi făcut o partidă!

— Nu, mai bine fugi încolo cu șahul tău cu tot! spuse Iura. Hai acasă, băieți, să-i lăsăm să învețe!

Și s-au dus.

— Au venit să vadă dacă învățăm sau nu, se stropși Kostea.

— Ei, și? am zis eu. De ce te superi?

— Nu mă supăr! Nu zic nimic. Sunt băieți buni, grijulii.

— I-a spus Olga Nikolaevna mamei tale că n-ai venit atâta timp la școală? l-am întrebat eu.

— I-a spus. I-a spus și mamei, și mătușii Zina. M-am ales cu o săpuneală!... M-au certat așa de rău, c-o să țin minte cât oi fi și-oi trăi! Dar nu face nimic! Îmi pare bine că acum totul e în regulă. Sufeream atât de mult când nu mă duceam la școală! De-ai ști la câte m-am gândit în zilele acelea! Toți băieții se sculau de dimineată și se duceau la școală, numai eu umblam hai-hui prin oraș, ca un câțel fără stăpân, și îmi treceau prin cap tot felul de gânduri. Mi-era așa milă de mama! Parcă eu voiam s-o mint? Nu, nu voiam, dar o mințeam me-

reu și nu știam cum să mă opresc! Îmi spuneam că alte mame sunt mândre de băieții lor, dar că mama n-are cum să se mândrească cu mine. Și nici nu vedeam capătul suferințelor mele; cu cât trecea timpul, cu atât era mai rău!

— N-am prea băgat de seamă să fi suferit tu chiar așa cum pretinzi! zic eu.

— Ei, și tu! Sigur că am suferit! Mă făceam că nu-mi pasă, dar numai eu știu ce era în sufletul meu!

— Dar de ce te prefăceai?

— Așa! Veneai tu și începeai să mă cerți, și-mi era rușine, înțelegi? De-aia mă făceam că-s liniștit, că totul e în regulă, ca și cum, într-adevăr, totul ar fi mers ca pe roate. Dar acum, gata, s-a zis! De-acum înainte n-am să mă mai prefac! Parcă a trecut peste mine o furtună, iar acum totul s-a liniștit. Numai să-mi dau silința să învăț mai bine.

— Să-ți dai, zic eu.

— Am și început...

CAPITOLUL XVIII

A doua zi, Olga Nikolaevna a controlat exercițiul pe care i-l dăduse lui Kosteia și a găsit o mulțime de greșeli, pe care nici eu nu le observasem. Literele care lipseau din cuvinte le scrisese el corect, fiindcă l-am urmărit îndeaproape, dar a greșit când le-a copiat. Ba a mâncat o literă, ba n-a terminat un cuvânt, ba a scris în loc de o literă alta. Uite, în loc de „cratiță” a scris „catiță” și în loc de „rumeș”, „rumeș”.

— Toate astea se întâmplă din cauză că nu ești atent, i-a spus Olga Nikolaevna. Și nu ești atent pentru că nu te îndeamnă încă inima să înveți așa cum trebuie. Se vede de la o poștă că te grăbești! Te grăbești să scapi cât mai repede de lecții.

— Ba nu, nu prea mă grăbesc, răspunse Kosteia.

— Cum nu te grăbești? Atunci de ce scrii atât de urât? Ia te uită ce litere! Strâmbe și aplecate în toate părțile! Dacă ți-ai da silința, ai scrie mai bine. Când un elev își face lecțiile cu sârguință și cu tragere de inimă, este atent nu numai să nu facă greșeli, dar să și scrie frumos. Recunoaște, Kosteia, că nu te prea trage inima la învățătură!

— Mă trage, dar nu am destulă voință ca să învăț temeinic! Nu știu cum, dar vreau să fac totul cât mai repede. Nu știu nici eu de ce!

— Fiindcă încă n-ai înțeles că nimic nu se poate înfăptui fără muncă îndârjită. Fără muncă îndârjită n-ai să-ți poți îndrepta lipsurile, a spus Olga Nikolaevna.

Din ziua aceea ai fi putut vedea, după caietul lui, cum lupta Kosteia împotriva lipsei de voință. Uneori scria un exercițiu cu litere frumoase și drepte, de-ți era mai mare dragul să te uiți la ele. Însemna deci că la început avusese multă voință și că se apucase de lecții dornic să învețe cum trebuie. Numai că, treptat-treptat, voința lui slăbea, literele începeau să țopăie, să se încalece, să se prăvălească dintr-o parte în alta și se prefăceau încetul cu încetul într-un fel de mângălitură, din care nu mai înțelegeai nimic și numai cu greu îți puteai da seama ce a vrut să scrie. Uneori se întâmplă însă tocmai pe dos: exercițiul începea cu mângălituri și se vedea cale de-o poștă că Șișkin

dorise să termine cât mai repede cu munca asta plicticoasă, dar, pe măsură ce scrisese, voința lui devenise tot mai puternică, literele se îndreptaseră și, până la urmă, exercițiul dovedea atâta voință, încât ai fi zis că la început scrisese un om și la sfârșit altul!

Dar asta n-ar fi fost încă nimic! Partea proastă era că făcea greșeli! Continua să facă multe greșeli și, când am avut o dictare, a căpătat iar un doi! Am fost cu toții foarte amărâți. Nădăjdusem că de astă dată Kosteia o să capete măcar un trei, căci toată lumea știa că se apucase serios de învățătură!

— Ia spune, Vitea, cum învățați voi, tu și cu Kosteia? mă întreabă Iura în recreație.

— Cum învățăm? Bine! zic eu.

— Ce fel de bine? De ce nu s-a îndreptat până acum?

— Ce sunt eu de vină? Doar fac în fiecare zi lecțiile cu el.

— Atunci de ce nu se vede încă nici un progres?

— Nu-s eu de vină că n-a făcut încă nici un progres! A trecut prea puțin timp.

— Prea puțin timp? Au trecut două săptămâni. Altul e adevărul: nu știi să-l faci să învețe cum ar trebui! O să te înlocuim. O s-o rugăm pe Olga Nikolaevna să-l numească pe Vanea Pahomov în locul tău. El o să știe să-l determine pe Șișkin să învețe mai mult.

— Ba să mă ierți! zic eu. Pe mine m-a numit Igor Alexandrovici. N-aveți dreptul să mă înlocuiți.

— Nu face nimic. O să vorbim cu Olga Nikolaevna. Ce, crezi că dacă te-a numit Igor Alexandrovici nu poți fi înlocuit?

— Lasă pe altul în locul tău, Maleev, sare și Leonea Astafiev – că tot o să te înlocuiască Olga Nikolaevna. Nu ți-ai putut îndeplini sarcina. Vanea o să facă mai bine lecțiile cu el!

— Firește că mai bine! încuviințează Iura.

— Nu se știe, ripostez eu.

— Ce mai stai la discuție? Vezi și tu care sunt rezultatele!

S-au mai găsit câțiva băieți care să spună că ar trebui să las pe altul în locul meu, numai că eu mă încăpățânasem ca un catâr:

— Nu! Să mă înlocuiască Olga Nikolaevna, altfel nu cedez!

— Bine! Cu atât mai rău pentru tine! O să te înlocuiască Olga Nikolaevna! au spus băieții.

Nu știu de ce mă încăpățânasem așa! Îmi dădeam seama că nu avea rost să insist, de vreme ce Șișkin căpătase un doi. Dacă în locul

meu ar fi fost un altul, poate că n-ar fi ieșit așa, ci altfel. Da, nu mai era nimic de făcut!

În ziua aceea, și eu, și Șișkin am fost grozav de amărâți.

— Astăzi ne facem pentru ultima oară lecțiile împreună. Cred că mâine Olga Nikolaevna o să mă înlocuiască! i-am spus eu cum am ajuns la el, după școală.

— Poate că n-o să te înlocuiască, zice Șișkin.

— Ba da, zic eu. Degeaba m-ar lăsa, că tu, cu mine, nu progresezi deloc. Se vede că nu știu să predau. Îmi pare rău că Igor Alexandrovici o să fie nemulțumit de mine. I-am făgăduit c-o să te ajut să te îndrepti, și când colo, vezi și tu ce-a ieșit! Și când te gândești că asta era munca mea socială! Înseamnă că nu mi-am îndeplinit sarcina și că n-o să mai am nici un pic de autoritate!

— Dar poate că nu ești tu vinovat! Dacă sunt eu vinovatul? Ar fi trebuit să învăț și eu mai bine! Știi, să-ți spun un secret: eu sunt vinovat. Eram întotdeauna grăbit și de-aia scriam prost și făceam atâtea greșeli. Dacă nu m-aș fi grăbit, aș fi învățat mai bine!

— Și de ce te grăbeai?

— Îți spun, dar e tot secret: voiam să termin cât mai repede lecțiile, ca să-l dresesz pe Lobzik!

— Și l-ai dresat?

— L-am dresat!

— Aha! zic eu. De-aia era în capul tău o întreagă harababură! Va să zică tu scriai, dar nu te gândeai la ce scrii, ci la javra aia!

— Ba nu-i așa. Mă gândeam și la una, și la alta. Se vede că de-aia au ieșit lucrurile cum au ieșit!

— Ieșit? zic eu. N-a ieșit nimic, că cine aleargă după doi iepuri nu prinde nici unul! Trebuia să alergi numai după unul singur!

— Un iepure tot am prins eu!

— Care iepure?

— L-am dresat pe Lobzik! Stai să vezi! Lobzik! Vino încoace! Când câinele se apropie de el, Kosteia îi arată o tăbliță cu cifra trei.

— Ia spune, Lobzik, ce cifră e asta? Lobzik lătră de trei ori!

— Dar asta?

Kosteia îi arată cifra cinci și câinele lătră de cinci ori.

— Vezi? Pocnesc ușurel din degete, și el știe când trebuie să se oprească!

— Cum ai făcut asta? îl întreb eu.

— La început nu înțelegea semnalul, și pace! Atunci am procedat astfel: cum lătra de câte ori trebuia; îi aruncam o bucată de zahăr, sau o bucată de salam, sau o bucată de pâine, dar pocneam în același timp din degete. Lobzik se repezea la bunătați și nu mai lătra. Uite, am făcut așa câteva zile în șir, după aia am încercat să pocnesc din degete, fără să-i mai dau ceva, și Lobzik se oprea din lătrat, fiindcă se învățase ca, ori de câte ori pocneam din degete, să capete ceva bun. Acuma, cum aude că pocnesc din degete, nu mai latră și așteaptă să-i dau ceva. La început pocneam tare, dar pe urmă l-am deprins să tacă și la pocnetele slabe.

— Așa! zic eu. Va să zică în loc să înveți tu, a învățat câinele!

— Da, zice el. Nu știu de ce, însă mie toate îmi ies pe dos! Sunt un om lipsit de voință! Dar acum, de vreme ce l-am dresat pe Lobzik, am să învăț cum trebuie! De-acum înainte n-o să mă mai împiedice nimic. Ai să vezi!

— Am să văd, rostesc eu, trist. Numai că, de-acum înainte, n-am să mai văd eu, ci Vanea!

A doua zi, Kosteia a luat toate exercițiile pe care i le dăduse acasă Olga Nikolaevna, s-a dus cu ele la școală și i le-a arătat:

— Olga Nikolaevna, vă rog, astea sunt toate exercițiile pe care mi le-ați dat să le fac. Uitați-vă, aici sunt exercițiile bune și aici sunt exercițiile proaste. Când greșeam, Vitea mă pune să ie fac din nou. Spuneți, nu mă ajută Vitea destul de bine?

— Eu știu că Vitea te-ajută, a zis Olga Nikolaevna. Dar și tu trebuie să-ți dai mai multă silință și să privești cu mai multă seriozitate lucrurile. Vitea te-ajută, dar nu te învață în locul tău! Trebuie să înveți singur.

— Am să învăț singur, Olga Nikolaevna, dar dați-i voie să mă ajute mai departe! A pierdut atâta timp cu mine!

— Bine, să te-ajute mai departe! Văd că Vitea se ocupă serios de tine. Uite, nu mai e mult până la vacanța de iarnă. În prima zi de vacanță, să vieni la mine. Ție am să-ți dau o temă pentru vacanță, iar pe Vitea am să-l sfătuiesc cum să se ocupe de tine, ca să obțină rezultate mai bune.

Nu vă mai spun ce bucurie a fost pe noi când am auzit că Olga Nikolaevna mă lasă să mă ocup mai departe de Șișkin! Kosteia a spus:

— Olga Nikolaevna, știți, noi doi avem un câine dresat, Lobzik. Dați-ne voie să ne producem cu el la serbarea de Anul nou.

— Dar ce știe să facă câinele vostru?

— Știe aritmetică. Numără la fel de bine ca și câinele pe care l-am văzut la circ.

— Cine l-a învățat?

— Noi.

— Bine! Aduceți-l la serbarea de Anul nou. Cred că băieților o să le placă să vadă un câine care știe să numere!

CAPITOLUL XIX

Îmi era tare necaz că Șișkin l-a dresat pe Lobzik fără mine, fiindcă mi-ar fi plăcut și mie să-l dresesz, dar acum ce era să mai fac?

— Să nu-ți pară rău, îmi spuse Kosteia. Uite, am să mai găsesc eu pe stradă un câine fără stăpân și am să ti-l dau ție, și atunci o să-l dresezi tu singur!

— Singur nu-mi place, i-am răspuns eu. Mie îmi place să fac totul în colectiv, nu de unul singur!

— Atunci am să te-ajut eu. O să-l dresăm împreună și o să ai și tu un câine care știe să numere.

— Nu, m-am împotrivit, așa nu merge. Tu, cum o să vezi că avem alt câine, ai să-ți pierzi iar vremea cu el în loc să-ți faci lecțiile. Mai bine să lăsăm treaba asta pentru la vară.

— Bine, dacă nu vrei, s-o lăsăm. Dar băieților să le spunem că Lobzik este și elevul tău, căci împreună am început să-l dresăm, nu-i așa? Și tot împreună o să ne producem la serbarea de Anul nou!

— Dar dacă o să se sperie când o să se vadă pe scenă? zic eu. Ar trebui să-l învățăm din timp cu oamenii.

— Bine, dar cum?

— Să-l ducem undeva unde e lume multă. Uite, după ce terminăm cu lecțiile, să mergem la mine acasă și să le-arătăm alor mei ce bine știe să numere.

Zis și făcut. Cum am terminat lecțiile, Kosteia i-a pus lui Lobzik zgarda, a prins de zgardă o curelușă și am plecat. La noi tocmai veniseră în vizită mătușa Nadia și unchiul Serioja.

— Stați să vedeți un câine dresat, le-am spus eu. Ia așezați-vă ca la teatru și uitați-vă cu atenție!

L-am suit pe Lobzik pe un taburet, Kosteia a scos din buzunar tăblița cu cifre și i-a poruncit lui Lobzik să numere. Lobzik a lătrat bine. Deodată mi-a venit o idee minunată! Nu i-am mai arătat nici o cifră, ci l-am întrebat:

— Ia spune-mi, Lobzik, cât fac doi ori doi?

Și Lobzik lătră de patru ori! Firește, am avut grijă să pocnesc la timp din degete. Lika, încântată, zice:

— Oho! Ia te uită la el! Știe și tabla înmulțirii! Toată lumea ne-a lăudat că dresasem câinele atât de bine, iar noi le-am spus că o să ne producem cu el la serbarea de Anul nou de la școală.

— Dar costume pentru reprezentație aveți? ne întrebă Lika.

— Parcă nu se poate și fără costume! zic eu.

— Fără costume nu e frumos, spune Lika. Ce-ar fi să vă fac niște coifuri colorate? Cu ele o să fiți ca doi clovni de la circ!

— Din ce vrei să le faci?

— Am niște hârtie colorată. O cumpărasem ca să fac din ea jucării pentru pomul de iarnă.

— Bine, zic eu, fă-ne. Cu coifurile o să fie și mai bine.

— Nu s-ar putea să-i facem și lui Lobzik un coif? întrebă Kosteia.

— Nu, ar fi prea caraghios. Dar am să-i fac un guleraș de hârtie aurită.

— Bine, fă-i ce vrei, zic eu.

— Acum, hai la Gleb Skameikin, să-i arătăm și lui ce bine numără câinele nostru, a propus Kosteia.

Ne-am dus la Gleb. De la Gleb am fost la Iura, de la Iura la Tolea, și le-am arătat tuturor ce meșter mare e Lobzik al nostru. Pentru isprava lui, Lobzik a căpătat fel de fel de bunătați. La urmă ne-am dus la Vanea Pahomov. Părinții lui tocmai aveau musafiri și ne-am bucurat, deoarece ni se oferea prilejul să facem o adevărată repetiție. Numai că ne-am bucurat degeaba, pentru că ne-am făcut de râs! Nici nu mai știam pe unde să scoatem cămașa! În loc să răspundă ca lumea, Lobzik a început să se încurce și să mintă! N-a spus nici o cifră corect, ba la urmă n-a mai răspuns deloc. Și noi care ne lăudasem că avem un câine matematician! Ne-am făcut de râs și am plecat.

— Ce s-o fi întâmplat cu el? spuse Kosteia când ieșirăm în stradă. Îi dădu o bucațică de zahăr, dar câinele o sfărâmă în dinți și o scuipă.

— Am înțeles! am exclamat eu. L-am ghiftuit! S-a îndopat prea mult și acum nu-și mai dă silința să răspundă bine!

Kosteia mă întrebă:

— Bine, dar dacă se întâmplă la fel și în timpul reprezentației de la școală? Dacă ne facem de râs în toată școala? Ce zici? N-ar fi mai bine să nu ne mai producem?

— Nu! Acum e prea târziu să mai renunțăm. Dacă ne-am apucat de o treabă, s-o ducem la capăt.

În ajun de Anul nou, Kostea a dus-o tot într-o emoție. Cât a fost ziua de lungă, s-a ținut de capul lui Lobzik și l-a silit să numere.

— Lasă-l, frate, în pace, i-am spus eu într-un târziu, că iar se plictisește și, când o trebui, n-o să vrea să răspundă!

— Bine, îl las. Lobzik, hai, marș, du-te și te odihnește!

I-am dat, în sfârșit, pace bietului Lobzik și ne-am apucat să ne pregătim de reprezentație. Lika ne făcuse două coifuri: mie, unul albastru cu steluțe argintii, și lui Kostea, unul verde cu steluțe aurii. Ne mai meșterise și niște gulerașe de argint și manșete de aur. Ne-am gătit cu ele și ne-a plăcut grozav: parcă eram clovni adevărați de la circ! Lika îi făcuse și lui Lobzik un guleraș de hârtie aurită.

Ei, dar timpul trecea și a venit vremea să ne luăm câinele și să plecăm la școală. În prima parte a spectacolului am stat cu el în sală, ca să se învețe cu publicul; apoi am intrat în culise și am așteptat să ne vină rândul. De acolo am văzut totul foarte bine; nu ne-a scăpat nimic. Când ne-a venit rândul, ne-am pus coifurile și i-am prins și lui Lobzik gulerașul la gât. Apoi cortina s-a ridicat și am intrat în scenă, cu coifurile noastre colorate. Kostea mergea înainte, ducându-l pe Lobzik de curea, iar eu veneam în urmă, cu un geamantânaș în care pusesem toate lucrurile de care aveam nevoie pentru reprezentație. Kostea l-a urcat pe Lobzik pe un taburet, în mijlocul scenei, și a spus:

— Dragi băieți, în fața voastră o să se producă un câine, mare matematician, pe nume Lobzik. Deocamdată nu știe să numere decât până la zece, dar va învăța mai departe și atunci o să vi-l prezentăm iarăși. Vă rugăm să stați liniștiți, fiindcă Lobzik apare pentru prima oară în fața publicului și s-ar putea să se sperie dacă faceți zgomot.

Kostea era foarte emoționat și îi tremura vocea. La drept vorbind, și eu eram emoționat și cred că, dacă ar fi trebuit să vorbesc, n-aș fi fost în stare să scot un cuvânt!

— Ei, să începem! a spus Kostea în încheiere.

Eu am scos din geamantan trei bastonașe de lemn și le-am pus unul lângă altul pe masă, ca să le vadă bine toată lumea.

— Dragi copii, Lobzik o să numere bastonașele astea de pe masă, zise Kostea. Hai, Lobzik, numără-le!

Și Lobzik a lătrat de trei ori.

Când au văzut băieții una ca asta, au început să bată palme. Partea proastă a fost că Lobzik s-a speriat, a sărit jos de pe taburet și a luat-o la fugă. Dar Kosteia l-a ajuns din urmă, i-a dat o bucățică de zahăr și l-a așezat din nou pe taburet. Lobzik a început să-și ronțăie zahărul, iar băieții, încetul cu încetul, s-au potolit. Atunci am scos din geamantan încă un bastonaș, pe care l-am pus alături de celelalte.

— Ei, Lobzik, spune-mi acum câte bastonașe sunt? îl întrebă Kosteia.

Lobzik lătră de patru ori!

Băieții au început iar să bată din palme. Lobzik a vrut să sară din nou de pe taburet, dar Kosteia l-a prins la timp și i-a mai dat o bucățică de zahăr.

Între timp, eu am mai pus pe masă trei bastonașe.

— Dar acum câte bastonașe sunt? îl întrebă Kosteia. Lobzik lătră de șapte ori!

După aceea am scos din geamantan o tăbliță cu cifra doi și am arătat-o publicului.

— Spune-mi repede, Lobzik, ce cifră e asta? zise Șişkin.

Câinele lătră de două ori.

Apoi am început să-i arătăm diferite cifre, după care Kosteia îl întrebă:

— Ascultă, Lobzik, cât fac doi ori doi? Dar doi ori trei? Dar trei plus patru?

Și Lobzik răspundea de fiecare dată corect. Băieții băteau tot timpul din palme, însă câinele se învățase cu aplauzele și nu se mai speria. Îmi trecuse și mie emoția și am spus:

— Uite ce e, băieți. Câinele nostru știe chiar să rezolve probleme. Cine vrea poate să-i dea orice problemă, dar numai să fie cu numere mici, iar el o s-o rezolve imediat.

Atunci s-a ridicat un băiat și a spus următoarea problemă: „O sticlă cu dop costă zece copeici. Sticla costă cu opt copeici mai mult decât dopul. Cât costă sticla și cât costă dopul?”

— Ei, Lobzik, zic eu, ia gândește-te și rezolvă problema!

Firește că bietul câine n-avea cum să se gândească, dar am spus așa, ca să am timp eu să mă gândesc. Problema am rezolvat-o în doi timpi și trei mișcări: dopul costă două copeici, sticla opt copeici. Amândouă la un loc, zece copeici!

— Ei, Lobzik, ia spune-ne tu cât costă dopul? l-am întrebat eu.

Și Lobzik lătră de două ori.

— Dar sticla? Câinele lătră de opt ori.

Vai, ce gălăgie se stârni atunci în sală!

— Nu-i adevărat! strigau băieții. Nu-i adevărat! Câinele a greșit.

— De ce? zic eu. Sticla cu dop costă zece copeici. Va să zică sticla costă opt copeici și dopul două!

— Da' de unde! În problemă se spune că sticla costă cu opt copeici mai mult decât dopul. Dacă dopul ar costa două copeici, sticla ar trebui să facă zece copeici, dar ele costă la un loc zece copeici! strigau băieții.

Mi-am dat seama că am greșit. M-am întors spre câine și i-am spus:

— Ascultă, Lobzik, ai greșit! Gândește-te bine, nu așa, rezolvă problema corect!

Firește, de gândit, eu trebuia să mă gândesc și nu Lobzik, dar am spus:

— Stați puțin, băieți, să judece, și o va rezolva corect.

— Lasă-l să judece! au strigat băieții. Să nu-l zorim. E doar un câine, și problema o fi grea pentru el!

Dar eu în timpul ăsta judecam: „Dacă sticla e cu opt copeici mai scumpă decât dopul, înseamnă că dopul costă două copeici, iar sticla zece. Dar dacă e așa, înseamnă că amândouă la un loc costă douăsprezece copeici, pe câtă vreme în problemă se spune că ele costă la un loc numai zece. Dacă însă dopul costă două copeici și sticla opt, înseamnă că sticla e numai cu șase copeici mai scumpă”. Ce să vă spun, parcă intrasem în eclipsă! Ce fel de problemă mai era și asta? Nu era o problemă, ci un adevărat cerc vicios!

— Mai stați puțin, băieți! zic eu. Să se gândească bine și o rezolvă!

— Nu-i nimic! Lasă-l să se mai gândească! au strigat băieții. Doar nu e om! Nu poate așa, dintr-o dată!

„Da, zic eu în sinea mea, nici un om nu e în stare s-o rezolve dintr-o dată, darmite un câine!” Și am început din nou să judec.

— Mă, caraghiosule! îmi șoptește Kosteia. Ce faci? Dopul costă o copeică!

Atunci am înțeles și eu despre ce este vorba: dopul costa o copeică și sticla cu opt copeici mai mult, adică nouă. Amândouă la

un loc, zece!

— Gata! am strigat eu. Atențiune! Lobzik e gata să răspundă corect:

Se făcu liniște.

— Hai, Lobzik, răspunde! Cât costă dopul? Câinele lătră o dată.

— Ura! strigară băieții.

— Liniște! zic eu. Asta nu e toată problema. Spune-mi acum, Lobzik, cât costă sticla?

Și Lobzik lătră de nouă ori!

Închipuiți-vă ce gălăgie s-a stârnit în sală! Băieții băteau din palme și țipau cât îi ținea gura.

— Deștept câine! spuneau ei. A greșit el la început, dar până la urmă a rezolvat problema corect!

Și cu asta, reprezentația a luat sfârșit.

CAPITOLUL XX

Ei, și a venit Anul nou și, o dată cu el, și vacanța de iarnă. Nu era casă în care să nu vezi câte un pom de iarnă frumos împodobit. Toată lumea era veselă, toată lumea se bucura de sărbători. Și Kosteă, și eu eram voioși, dar ne pusesem în gând ca în timpul vacanței să nu ne pierdem timpul numai cu distracții, ci să și învățăm. Ne-am dus la Olga Nikolaevna chiar din prima zi, și Olga Nikolaevna ne-a dat o temă pentru vacanță. Kosteă avea atâta chef de învățătură, că ar fi vrut să învețe de dimineață până seara, dar eu am hotărât să învățăm numai două ore pe zi, iar restul timpului să ne plimbăm, să ne odihnim sau să citim. Așa am și făcut și, încetul cu încetul, Kosteă a început să se îndrepte.

Nu mult după ce a reînceput școala, ni s-a dat o dictare și Kosteă a căpătat un trei. Ce să vă mai spun ce bucurie a fost pe el! Parcă n-ar fi căpătat trei, ci un cinci!

— De ce te bucuri așa? l-am întrebat eu. Că doar trei nu e cinstie ce notă grozavă!

— Ba pentru mine e bun și un trei! De mult n-am mai avut trei la dictare! Dar n-am să mă opresc aici. Să vezi că data viitoare am să capăt un patru. Pe urmă am să ajung la cinci.

— Sigur că ai să ajungi, i-a spus Iura. Deocamdată însă nu te gândești la cinci, ci caută să capeți cât mai repede un patru. Când o să ai și tu patru, n-o să mai fie nici un trei în clasa noastră. Băieții ceilalți au numai patru și cinci!

— Să n-ai nici o grijă, i-a răspuns Kosteă, că o să fie totul în regulă. N-o să vă mai fie rușine din cauza mea. Mi-am dat și eu seama că fiecare trebuie să lupte pentru onoarea clasei sale! Și eu am luptat așa cum trebuie! Mi-a mai rămas puțin de tot de cucerit.

Și Olga Nikolaevna se bucura că Șișkin a început să învețe mai bine.

— A venit vremea, băieți, să aveți și voi o muncă socială, ne-a spus ea într-o zi, lui Kosteă și mie. Toți au câte o sarcină, numai voi doi nu aveți nici una!

— O să cerem să ni se dea și nouă o sarcină, zic eu.

— Să cerem, zice Kostea. Eu de mult vreau să lucrez la gazeta de perete, dar nu m-au ales în colectivul de redacție.

— Da, zic eu. Să fim aleși și noi în colectivul de redacție.

— N-a venit încă vremea să fiți cooptați în colectivul de redacție. Acolo trebuie să lucreze băieții cu cea mai mare autoritate, ne lămuri Olga Nikolaevna.

— Nu-i nimic, facem orice altă muncă, zise Kostea. Uite, dacă vreți, ne-ar putea alege în grupa sanitară. Eu am mai făcut odată parte din grupa asta, când eram în clasa a doua. Îmi plăcea grozav să umblu și să le spun la toți să se spele pe mâini și să aibă urechile curate.

— Da, dar la noi grupa sanitară a fost aleasă. Ei, însă dacă vreți, am să vă dau o muncă foarte interesantă. Uite despre ce e vorba: trebuie să organizăm o bibliotecă a clasei. Voi să fiți aceia care să dați cărți băieților!

— Bine, dar cărți de unde să luăm? întreb eu.

— O să luați de la biblioteca școlii. De dulap vă fac eu rost.

— Eu aș vrea, că mie îmi place să citesc, zice Kostea.

— Și eu aș vrea, zic eu.

— Foarte bine. Numai să vă dați silința să fiți niște buni bibliotecari. Să aveți grijă de cărți și să băgați de seamă ca și băieții să le îngrijească.

Ne-am dus la Sofia Ivanovna, bibliotecara noastră, și i-am spus că de-acum încolo o să fim bibliotecarii clasei a patra și că avem nevoie de cărți.

— Foarte bine, ne-a spus Sofia Ivanovna. Am cărți pentru clasa a patra. Le luați acum?

Și ne-a dat un teanc întreg de cărți pentru băieții de a patra, pe care l-am dus la noi în clasă. Erau multe, cam vreo sută, dar când le-am așezat în rafturi, în dulapul nostru, ni s-au părut puține, fiindcă am umplut cu ele numai trei rafturi, iar celelalte trei au rămas goale.

Ce-ar fi să mai aducem și de-acasă, ca să fie mai multe? mă întreabă Kostea. Uite, eu aș putea să aduc vreo șase...

— Și eu, zic, aș putea să aduc vreo cinci, dar tot sunt puține. N-o să umplem trei rafturi cu ele!

— Ce-ar fi dacă le-am spune și băieților? Poate că unii au cărți vechi, pe care le-au citit și pe care ar putea să le-aducă pentru bibliotecă noastră.

Ne-am sfătuit și cu Olga Nikolaevna.

— Bine, spuneți-le băieților și poate c-au să aducă și ei, ne-a răspuns Olga Nikolaevna.

A doua zi le-am adus băieților la cunoștință că avem o bibliotecă a clasei, dar că nu ne ajung cărțile și că cine vrea poate să aducă măcar câte o carte dacă n-are mai multe.

Toți băieții au zis „bine” și au adus care o carte, care două, ba unii au adus și mai multe.

Acum aveam atâtea, că se umpluse tot dulapul. Noi am fi vrut să începem de îndată să le dăm cărți băieților, dar Olga Nikolaevna ne-a spus că trebuie să facem mai întâi un catalog. Am luat atunci un caiet gros și am notat în el fiecare carte cu numărul ei. Acum, dacă voiam să găsim o carte, nu mai era nevoie să scotocim prin tot dulapul, ci ne uitam în catalog, și gata.

Kostea nu mai putea de bucurie că în biblioteca noastră este atâta ordine și că toate rafturile sunt pline cu cărți.

Acum e așa cum trebuie! zicea el. Nu putem pune mai multe, dar nici să scoatem nu trebuie.

Și când îl căutai, deschidea dulapul și se uita la cărți.

Unele erau cam vechi, altele aveau copertele ca vai de lume și pagini rupte. Ne-am hotărât atunci, Kostea și cu mine, să le luăm acasă și să le lipim. După ce ne-am făcut lecțiile, ne-am dus la mine acasă, unde aveam clei, și ne-am pus pe treabă. Când a văzut ce facem, Lika a venit să ne ajute.

Mai greu a mers cu copertele. Kostea bombănea tot timpul:

— Ei, poftim! zicea el. Ce-or fi făcând, frate, băieții ăștia cu cărțile? Că doar nu și le aruncă unii altora în cap!

— Cine aruncă cu cărțile? se miră Lika. Asta de unde ai mai scos-o? Cărțile au cu totul altă întrebuințare.

— Atunci de ce rup copertele? Când stai liniștit și citești ca oamenii, se rup oare copertele?

— Sigur că nu se rup!

— Păi vezi? Dar ia te uită aici: o pagină ruptă! De ce s-a rupt? Se vede că cineva, în loc să citească, a tot tras de ea până a nenorocit-o! Și de ce, mă rog, a tras de ea? Ei, poți să-mi spui? Pe unul ca ăsta l-aș trage de păr, să-l învăț minte să nu mai rupă cărțile! Acum, pagina o să cadă și o să se piardă, și când o să mai citească altcineva cartea asta, n-o să înțeleagă nimic. Ei, spune, se face așa ceva?

— Ai dreptate, nu se face! încuviințăm noi.

— Dar asta ce mai e? ȕipă el. Ia uitaȕi-vă! Un caraghios a desenat pe carte un câine cu șase labe! Ei, spuneȕi și voi dacă se poate aș a ceva!

— Sigur că nu se poate, zise Lika. Câinele are patru labe, nu șase.

— Ei, și tu, parcă de asta e vorba?!

— Dar despre ce e vorba?

— E vorba că nu trebuie să desenezi câini pe cărȕi!

— Nu, nu trebuie, a recunoscut și Lika.

— Sigur că nu trebuie! Mie nu-mi pasă dacă javra are patru labe sau șase... adică nu-i pasă cărȕii, că bietului câine îi pasă, asta e sigur. Voi am numai să spun că n-ai voie să desenezi nimic pe cărȕi: nici câini, nici pisici, nici cai. Altfel, vine unul și desenează un câine, altul face o pisică sau mai știu eu ce bazaconie, și până la urmă iese o mângăleală de nu mai poȕi citi nimic! Și, furios, luă o gumă și începu să șteargă câinele. Dar după câteva clipe se opri din nou și strigă: Dar asta ce mai e? Ia te uită? A desenat unul o mutră, ba a făcut-o și cu cerneală, ca să ȕină mai bine! Și Koste a începu să șteargă desenul, dar cerneala pătrunsese în hârtie și, până la urmă, tot dând cu guma, pagina s-a găurit. Ah, să știu eu cine a desenat asta, i-aș arăta eu lui, se oȕărî Koste a. I-aș da una cu cartea în cap, de-ar vedea stele verzi!

— Păi, parcă spuneai adineauri că nu trebuie să de a nimeni cu cărȕile în cap, sări Lika, și că de-aia se rup copertele!

Koste a începu atunci să cerceteze cartea pe toate părȕile.

— Nu, spuse el, asta nu s-ar rupe, fiindcă are o copertă bună.

— Ehe, dacă toȕi bibliotecarii s-ar apuca să-și bată cititorii cu cărȕile în cap, n-ar mai rămâne o copertă întreagă!

— Ei, și tu! Doar trebuie să-i înveȕi într-un fel să îngrijească de cărȕi, zise Koste a. Că dacă o să avem și noi parte de cititori d-ășȕia, nu știu ce-o să se întâmple. Eu nu sunt de acord să se strice un bun al poporului!

— O să trebuiască să le explicăm băieȕilor să aibă grijă de cărȕi, am propus eu.

— Faceȕi și voi un afiș, ne sfătui Lika.

— Bravo! Asta e o propunere bună! zise bucuros Koste a. Dar ce să scriem?

— Uite, ce-ar fi să scrieȕi: „Fii atent! Cartea nu e de fier!” ne sugeră Lika.

— Fugi de-aici! Unde ai mai văzut tu un afiș ca ăsta? am întrebat-o eu.

— Nicăieri, răspunse ea. E din capul meu!

— Grozavă idee, n-am ce zice! am luat-o eu în râs. Parcă nu știe toată lumea, și fără afiș, că nu există cărți de fier!

— Mai bine ar fi să scriem numai: „Păzește cartea, ca ochii din cap". Scurt și cuprinzător, zise Kostea.

— Nu, am sărit eu, nu-mi place. Ce caută ochii aici? Și, pe de altă parte, nu se spune de ce trebuie păzită cartea!

— Atunci ar trebui să scriem așa: „Păzește cartea, fiindcă costă scump!" propuse Kostea.

— Nu merge nici așa, i-am răspuns eu, parcă nu sunt și cărți ieftine? Și dacă sunt ieftine, trebuie să le rupi?

— Hai să scriem așa: „Cartea este prietena ta. Ai grijă de ea!" a fost de părere Lika.

M-am gândit puțin și până la urmă m-am învoit:

— Cred că e bine așa. Cartea este prietena omului, fiindcă ea îi arată tot ce e mai bun, mai frumos. Va să zică trebuie să ai grijă de ea ca de un prieten.

Am luat o coală de hârtie și culori și am făcut afișul. A doua zi l-am bătut în perete alături de bibliotecă și am început să dăm cărți băieților.

Când dădeam unui elev vreo carte, Kostea nu uita să-i spună:

— Bagă de seamă, să nu mi-o aduci înapoi cu câini, mutre și draci!

— Cum așa?

— Vezi să n-o mâzgălești!

— De ce s-o mâzgălesc?

— Știu și eu? Datoria mea e să-ți spun să nu mi-o dai înapoi cu nici un fel de mutre sau de câini. Cartea asta e a tuturor. Dacă ar fi a ta, poftim, desenează cât vrei, dar nici în propria ta carte n-ai voie să desenezi nimic, fiindcă, după tine, o să rămână fratelui sau surorii tale mai mici sau o s-o dai vreunui prieten s-o citească. Așa că treaba mea e să-ți spun să n-o mâzgălești, și dacă n-ai să ascuți, am să știu eu să vorbesc și altfel cu tine!

— Bine! Ai spus o dată, ajunge!

Și Kostea nu se lăsa până nu-l lămură pe fiecare în parte de ce trebuie să fie atent cu cărțile.

După lecții cădea pe gânduri și se uita posomorât la rândurile rărite din rafturi.

— Oh! făcea el, abătut. Ce bine era înainte! Dulapul era plin, nu ca acum! Zău că ar trebui să mai fac rost de cărți de undeva... Iar au rămas puține!

— Ei, și ce-i cu asta? căutam eu să-l liniștesc. N-avea grijă, băieții o să le citească și o să ți le aducă înapoi!

— O să le aducă! De adus o să le-aducă ei, dar ce folos! Răspunse Kosteia. Au să aducă unele și au să ia în schimb altele. Așa că n-ai să mai vezi niciodată toate cărțile adunate la un loc!

— De ce să le aduni la un loc? Cărțile sunt făcute să fie citite, nu să stea în rafturi! Mi-am luat și eu o carte, s-o citesc acasă.

— Cum? se miră Kosteia. Iei și tu? Când au mai rămas așa de puține?

— Eu, zic, o citesc repede și ți-o aduc înapoi! Atunci și-a luat și el o carte.

— Nu-i nimic, căuta el să se îmbărbăteze, o să fie cu o carte mai puțin. Și așa au rămas numai câteva!

Cum eu și Kosteia puteam lua cărți oricând, am început să citim foarte mult. Lui Kosteia ajunsese să-i placă atât de mult cititul, că nici pe stradă nu se lăsa! Lua câte o carte de la bibliotecă și o citea în drum spre casă! Numai că odată a pățit-o: s-a lovit de un felinar și s-a ales cu coșcogea cucuiul în frunte. De atunci s-a potolit și n-a mai citit pe stradă, ci numai acasă.

Avea o atitudine foarte serioasă față de sarcina lui de bibliotecar și, treptat-treptat, i s-a schimbat chiar și caracterul! S-a făcut mai ordonat, îi plăcea să-și organizeze munca și nu mai era atât de distrat ca înainte. Cu băieții se purta foarte sever. Dacă cineva venea cu mâinile murdare să ia o carte, începea să-l muștruluiască:

— Nu ți-e rușine? Ce-i cu mâinile astea murdare?

— M-am murdărit și eu! Ce-ți pasă?

— Cum adică, ce-mi pasă? După cât mi se pare, ai venit să iei o carte, nu-i așa?

— Da.

— Și ai de gând s-o iei cu mâinile astea?

— Dar cu care ai vrea?

— S-o iei cu mâini curate! Nu cu astea! Cu astea murdărești cartea!

— Am să mă spăl când am să ajung acasă.

— Nu, dragă! Du-te la robinet, spală-te bine pe mâini, și numai după aia vino să-ți dau cartea!

Dacă cineva lua o carte și nu o aducea mult timp, Kostea îl ocăra:

— Nu ți-e rușine să ții cartea atâta vreme?! Ar mai vrea și alții s-o citească, dar tu, nimic, o ții până nu mai poți! Dacă n-ai chef de citit, de ce n-o aduci înapoi, și-o iei pe urmă din nou?

— Păi, n-am citit-o încă! Uite, o citesc și o aduc.

— Nu se poate, că tu ești în stare s-o citești până la sfârșitul lunii!

— De ce până la sfârșitul lunii? Cărțile se dau pe zece zile!

— Pe zece zile! Dar tu de când ai luat-o?

— De o săptămână! Mai am până la zece zile!

— Da' ce, trebuie neapărat să treacă toate cele zece zile? Zece zile sunt cel mai lung termen. Tu, dacă o citești mai devreme, ad-o mai devreme, că nu te obligă nimeni s-o ții acasă zece zile în cap!

— Păi, nu ți-am spus că n-am citit-o încă?

— Atunci citește-o mai repede!

Lui Kostea nu-i plăcea însă nici dacă cineva aducea cartea înapoi prea devreme.

— Ia ascultă, băiete, spune-mi și mie, când ai apucat s-o citești? Că de-abia ieri ai luat-o, și azi văd ai și adus-o înapoi! Sau poate că nici n-ai citit-o?

— Ba am citit-o! Altfel de ce aș fi luat-o?

— De unde să știu eu! Poate numai ca să te uiți la poze!

— Dar ce sunt eu, copil mic?

— Așa? Ia spune-mi atunci ce scrie în ea?

— Ce, mă pui la examen?

— Nu te pun la nici un examen, dar vreau să văd dacă ai citit-o sau nu.

— Asta nu e treaba ta! Treaba ta e să dai cărți, nu să vezi dacă le-am citit sau nu!

— Ba nu! Că dacă m-au numit bibliotecar, trebuie să știu ce se-ntâmplă. Dacă tu nu citești, poate că nici nu trebuie să-ți mai dau cărți. Mai bine să ia altul care citește.

Și elevul era nevoit să spună ce conținea cartea! După un timp i-a venit o idee: băieții să scrie recenzii despre cărți.

— Toată ziua citiți și iar citiți, dar de scris, măcar o recenzie, nici gând.

— Ce să faci cu recenziile?

— Să le public la gazeta de perete! Dacă e o carte bună, o să-i intereseze și pe alți băieți și o s-o citească și ei. Uite, să știi, asta e ultima carte pe care ți-o mai dau! Dacă nu scrii o recenzie, nu mai capeți alta!

Și uite așa i-a învățat el pe băieți să scrie recenzii despre cărți. Până la urmă s-au adunat atâtea, că nu mai aveau loc toate la gazeta de perete. Atunci am făcut o gazetă a noastră: „Tânărul cititor”, unde le publicam pe toate.

Băieții își dau silința să le scrie cât mai bine și mai interesant și, din cauza asta, gazeta noastră este bună și o citesc toți cu plăcere.

CAPITOLUL XXI

De când și-a îndreptat Kosteia doiiul de la rusă și de când am început să activăm pe tărâm social, autoritatea noastră a crescut foarte mult în rândurile băieților. Lui Șișkin i s-a dat voie să joace în echipa de baschet, și el s-a dovedit un jucător foarte talentat. L-am ales căpitan al echipei noastre și Kosteia și-a antrenat atât de bine băieții, că am ieșit campioni pe școală. Cu asta, autoritatea noastră a crescut și mai mult, iar despre echipa noastră de baschet s-a scris și la gazeta de perete a școlii.

Dar nu era încă totul în regulă. Învățam mai departe cu sârguință la rusă, dar Kosteia se împotmolise la nota trei și nu era în stare să sară peste ea! De unde crezuse că, după trei, o să capete numaidecât un patru și pe urmă un cinci, nimic! Olga Nikolaevna se încăpățâna parcă să-i pună numai trei și iar trei. Până la urmă, bietul Kosteia ajunsese la desperare.

— Înțelegi, îi spunea el lui Volodea, eu nu mai pot rămâne cu trei! Sunt bibliotecar și căpitan de echipă! Despre mine s-a scris și la gazeta de perete! Și când colo, am treiuri! Se poate una ca asta?

— Mai rabdă puțin, l-a încurajat Volodea. Trebuie să înveți mai departe!

— Parcă eu spun să nu învăț? Am să învăț mereu, dar Olga Nikolaevna n-o să-mi pună niciodată o notă mai mare! S-a obișnuit să mă știe că învăț prost! Am s-o duc mereu în treiuri!

— Nu, i-a răspuns Volodea. Olga Nikolaevna este o profesoară dreaptă. Când o să știi de patru, o să-ți pună patru!

— Of, de mi-ar pune mai repede! oftă Kosteia. Din toată clasa, numai eu am trei. Dacă n-aș fi eu, toată clasa ar avea numai „bine” și „foarte bine”. Am ajuns să stric socotelile întregii clase!

Ne-am pus din nou cu râvnă pe treabă. Olga Nikolaevna îl prepara și ea pe Kosteia după lecții și, deși încet, prietenul progresa sigur. Trecuse o lună și jumătate de când luase ultimul trei, când iată că Șișkin a căpătat, în sfârșit, un patru. A fost un mare eveniment pentru toată clasa.

În aceeași zi am avut adunare și Olga Nikolaevna a făcut o

comunicare asupra felului cum învățăm.

— Acum, în clasa voastră nu mai are nimeni note proaste, ne-a spus ea. Nu numai că nu avem nici un doi, dar nici treiuri nu mai sunt!

A mai spus că am început să învățăm foarte bine, Șișkin și cu mine, și că Șișkin s-a îndreptat atât de temeinic, încât de-acum încolo va putea lua numai note bune.

— În școala noastră sunt clase foarte bune, unde mulți elevi au note bune și foarte bune, dar clasă mai bună ca a noastră nu există! a adăugat Olga Nikolaevna. Cred că și celelalte clase vor urma exemplul elevilor noștri și vor face în așa fel, ca și elevii lor să învețe cât mai bine. Voi însă, băieți, nu trebuie să vă mulțumiți cu ceea ce ați realizat. Dacă o să vă mulțumiți cu atât și o să munciți mai puțin, notele voastre vor deveni mai mici.

Apoi a luat cuvântul instructorul nostru, Volodea, care a spus:

— Băieți, am să scriu la gazeta de perete a școlii un articol despre clasa voastră, ca să știe toată lumea cum munciți voi și ca să poată lua și alte clase pildă de la voi. Să-mi spuneți însă ce anume v-a ajutat să obțineți rezultate atât de bune la învățătură.

— Eu cred că asta se datorește faptului că Olga Nikolaevna și-a dat multă osteneală! a spus Vanea Pahomov.

— Olga Nikolaevna este o profesoară foarte bună. De-asta avem note așa de mari, a adăugat Vasea Erohin.

— Într-o clasă nu depinde totul de profesoară! a intervenit atunci Olga Nikolaevna. Și profesorii buni au clase în care nu toți elevii învață la fel de bine!

— Am avut succes, pentru că Olga Nikolaevna este o profesoară foarte bună și pentru că am vrut cu toții să învățăm bine! a fost de părere Tolea Diojkin.

— Bine, bine, dar de ce ați vrut? a întrebat Volodea.

— Pot să spun și eu? a cerut voie Kosteia. Mie mi se pare că asta se datorește faptului că în clasă la noi există o adevărată prietenie între băieți. Nimeni nu se gândește numai la el, ci se gândește și la tovarășii lui. Uite, eu m-am convins de asta din proprie experiență. Când nu învățam bine, toți băieții se gândeau la mine. Numai că atunci eram încă foarte prost și mă supăram. Acum însă văd că băieții au vrut să mă ajute și că au luptat pentru onoarea întregii clase.

— Ai dreptate, Kosteia. Prietenia v-a ajutat să obțineți succese,

a zis Volodea. În clasa voastră, băieții și-au dat seama că adevărata prietenie înseamnă nu să ierți slăbiciunile tovarășilor tăi, ci să ceri cât mai mult de la ei!

— Dați-mi voie și mie să spun ceva, am sărit eu. Acum mi-am dat seama și eu cum trebuie să te porți cu un prieten. Trebuie să-l ajuți să meargă pe drumul cel bun. Dacă greșește, trebuie să i-o spui, că, dacă nu i-o spui, înseamnă că nu-i ești prieten. De asta m-am convins din proprie experiență. La început, Kostea proceda greșit, iar eu îi cântam în strună, dar nu i-am făcut decât rău. Apoi am devenit pretențios față de el și acum îi sunt un adevărat prieten.

— Ai dreptate, m-a aprobat Volodea.

Am mai vorbit noi așa multă vreme și am pus fel de fel de întrebări, iar apoi Șişkin a zis:

— Vreau să vă rog, Olga Nikolaevna, să-mi treceți nota în carnet.

— La sfârșitul săptămânii, când am să trec toate notele, îți trec și ție nota, i-a răspuns Olga Nikolaevna.

— Vă rog, treceți-mi-o mie astăzi, se rugă Kostea. Aș vrea atât de mult!

— De ce atâta grabă? N-avea grijă că n-o să fugă patrul din catalog, spuse Olga Nikolaevna.

— Știu că n-o să fugă, dar aș vrea să-l arăt mamei. I-am promis de mult că o să-i aduc carnetul cu patru la limba rusă.

— Și fără să-i arăți carnetul, mama nu te crede? întrebă Olga Nikolaevna.

— Ba mă crede! făcu Șişkin. Numai că, știți, una este să spui... și alta să arăți scris în carnet...

— Așa e, Olga Nikolaevna, treceți-i nota în carnet! Șişkin vrea atât de mult s-o aibă trecută în carnet! se rugau în cor copiii.

Iar Volodea spuse:

— Vă rugăm cu toții, Olga Nikolaevna! Treceți-i numai lui Șişkin nota; ceilalți or să aștepte până la sfârșitul săptămânii.

— Dacă toată lumea mă roagă... zise Olga Nikolaevna, zâmbind, și luă carnetul din mâna lui Șişkin.

Cuprins de emoție, Kostea urmărea mișcările profesoarei, care-i trecea nota în carnet.

Când, întovărașit de Kostea, am ieșit în stradă, am băgat de seamă că, în timp ce noi stătusem în clasă, afară se făcuse mai cald.

Gerul se mai muiase. Dimineată fusese frig, dar acum țurțurii de gheață începuseră să se topească și străluceau în soare ca jucăriile sclipitoare ale unui uriaș pom de iarnă. Din față bătea un vânt calduț și molcom care aducea parcă cu el mireasma apelor unui râu într-o zi călduroasă. Ai fi zis că venea la noi de-a dreptul dinspre miazăzi, din stepele întinse ale Kazahstanului, unde sosise primăvara și unde începuseră însămânțările. Îmi era sufletul numai bucurie. Inima îmi bătea, mai-mai să-mi spargă pieptul. Îmi venea să fug sau să zbor. În cap îmi năvăleau tot felul de gânduri minunate, care făceau să mi se taie răsuflarea. Ardeam de dorința de a fi bun, de a săvârși un lucru neobișnuit, ceva de care să se minuneze toți, ca să fie cu toții fericiți ca și mine.

Iată ce gânduri îmi treceau mie prin minte, dar Kostea mergea și nu băga nimic de seamă. Deodată însă s-a oprit, și-a scos din ghiozdan carnetul și a început să-și admire nota.

— Uite-l și pe mult doritul patru! zise el, zâmbind. De-ai șiți cât l-am așteptat! De câte ori n-am visat că am să-l capăt, că am să i-l arăt mamei și că mama o să fie foarte mulțumită de mine! Știu bine că nu învăț pentru mama, mama mi-o spune mereu, totuși puțin, da, puțin învăț și pentru ea! Pentru că mama vrea ca băiatul ei să fie un elev bun. Am să fiu elev bun, ai să vezi, și mama o să fie mândră de mine. Am să mă străduiesc și am să capăt și un cinci. Ca să aibă cu ce se mândri! Să aibă și mătușa Zina cu ce se mândri. Fiindcă și ea e bună, deși mă cam ia la zor câteodată. Apoi se opri, puse carnetul în ghiozdan, se uită de jur împrejur, trase adânc aer în piept și spuse: Simți? Vânt de primăvară! Nu mai e mult și vine și primăvara. Suntem la sfârșitul lui februarie și februarie e ultima lună de iarnă. Vine martie și, o dată cu el, primăvara. O să înceapă să curgă pâraiele și o să înverzească iarba, în păduri o să se trezească și aricii, și șerpuii, și toate celelalte jivine. O să cânte păsărelele și o să înflorească florile...

Și Kostea a început să-mi povestească ceva despre primăvară și despre păsărele, dar eu nu mai știu ce mi-a povestit, fiindcă chiar în clipa aceea mi-a venit ideea să povestesc tot ce s-a întâmplat cu noi. Am început să scriu și de atunci am scris aproape în fiecare zi câte puțin, și deși n-am scris tot, ci numai ce era mai însemnat, când am terminat, se terminase și anul școlar, iar eu și Kostea am trecut în clasa următoare numai cu cinci la toate materiile.

Eu atât am avut de spus...